

ULUSLARARASI DÖVİZ REZERVLERİNE NE OLDU?

ORHAN ÖKMEN

- PANDEMİ DÖNEMİNİN KAZANANLARI
- MUTLULUK PARAYLA OLUYOR
- AKILLI TELEFON PAZARI BÜYÜYOR
- TARIMDA BÜYÜK KRİZ

AYLIK EKONOMİ / FİNANS DERGİSİ

MAYIS 2021 • YIL 10 • SAYI 124 • FİYATI: 20 TL

turcomoney

www.turcomoney.com

KKTC BAYINDIRLIK VE ULAŞTIRMA BAKANI RESMİYE CANALTAY

MARAŞ'IN AÇILMASI EKONOMİYE CİDDİ İVME KATACAK

FÜTÜRİSTLER DERNEĞİ YÜKSEK İSTİŞARE KURULU ÜYESİ UFUK TARHAN

DÜNYAYI DİJİTAL GÜÇLER YÖNETECEK

YURTDIŞI FİYATI 6$
KKTC FİYATI ₺25

OSMAN AKYÜZ

KRİPTO PARA: YASAKLAMAK MI, DÜZENLEMEK Mİ?

GÜRDOĞAN YURTSEVER

FİNANSAL HİZMETLERDE DİJİTALLEŞME YENİ AŞAMAYA GEÇTİ

İstanbul'un misafiri değil

Konferans ve davetlerinizde gururu, fuar ve kongre için konaklamada rahatı ve huzuru WOW Istanbul Hotels & Convention Center'da yaşayacaksınız.

444 0 969

info@wowhotelsistanbul.com

ev sahibisiniz!

- Fuar merkezlerinin yanı başında
- İstanbul Havalimanı'na ücretli yolcu servisi
- Metro ile şehrin tüm merkezlerine ulaşım rahatlığı

Live Chat wowhotelsistanbul.com

WOW ISTANBUL Hotels & Convention Center

+90 536 218 0000

/WOWistanbul

DÜNYA DERGİSİ turcomoney'E ABONELİK FIRSATI!

Turcomoney'e hemen abone olanlara
2 SAYI BEDAVA

Türkiye'nin aylık tek uluslararası / finans dergisi Turcomoney, abonelerine özel bir fırsat sunuyor. Bu formu doldurup bize ulaştırın, Turcomoney'nin 12 sayısı için 240 TL yerine 200 TL ödeyin. Turcomoney her ay sayfalarında yer alan markalı projeler ekonomi, finans, röportaj ve dosyalarla okurlarını prestijli bir dünyaya davet ediyor.

BİR YIL ABONELİK
₺ 240 YERİNE
₺ 200

ABONE BİLGİLERİ

> AD SOYAD: _____

> UNVAN: _____

> TC NO: _____

> DOĞUM TARİHİ: _____

> CİNSİYET: _____

> ADRES: _____

> TEL/GSM: _____

> MESLEK: _____

> E-MAIL: _____

Banka Hesap No: İş Bankası Avcılar Şubesi - Hesap No: 1133-0678007
IBAN No: TR33 0006 4000 0011 1330 6780 07
Bilgi için: info@kmedya.com / t: +90 (212) 603 62 70

Lütfen adres ve telefon değişikliklerinizi abone servisimize bildiriniz. Dergiler mesai saatlerinde teslim edileceğinden, mesai saatlerinde bulunacağınız adresinizi forma doldurmanızı önemle rica ederiz. Banka makbuzunu formunuzla birlikte gönderiniz. Lütfen bu formun kopyasını kendinizde saklayınız.

turcomoney

İmtiyaz Sahibi
Klas Reklam Tanıtım İletişim Yayıncılık Prodüksüyon ve Ticaret Ltd. Şti. Adına
Dr. Kazım Kılınç

Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Kazım Kılınç

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Hayreddin Turan

Orta Asya/Kafkasya Edisyonu Yayın Yönetmeni
Serhat Baş

Haber Merkezi
A. Uğurcan Kılınç

Otomotiv Editörü
Serhat Baş

Yayın Kurulu

Dr. Kazım Kılınç,	Prof. Dr. Ömer Bolat
Ali Coşkun	Dr. Ramazan Başak
Ali Kamil Uzun	Şaban Çağıran
Prof. Dr. Sudi Apak,	Doç. Dr. Mehmet Yazıcı
Osman Akyüz	Dr. Berra Doğaner
Orhan Ökmen	Alper Nergiz
Osman Göktan	Kemal Yamankaradeniz
Süleyman Orakçıoğlu	Gürdoğan Yurtsever
Prof. Dr. Faruk Şen	Hayreddin Turan
Dr. Fatih Anıl	Ramazan Öznacar

Temsilciliklerimiz

Almanya	Hasan Tekin:	+4915772892702
Fransa	Tansu Sarıtaylı:	+33611101952
Belçika	Vakur Kaya :	+32475711381
İngiltere	Ahmed Köksal:	+47518366205
Kuveyt	Faruk Durmaz:	+6599988599
İtalya	Mehmet Ergin:	+393356440129
Azerbaycan	Rena Qulamova :	+994503410804
KKTC	Mesut Günsev:	+905428519420

Yayının Türü Süreli **ISSN NO** 2146-2534
Dağıtım MNG Kargo

Basımcı Matsis Matbaacılık Hizm. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Tevfikbey Mahallesi Dr. Ali Demir Caddesi No: 51
Sefaköy / İSTANBUL
Tel: 0212 624 21 11

İletişim
Nish İstanbul Residence Çobançeşme Sanayi Cad.
No: 11 B Blok D: 139 Bahçelievler - İstanbul
Tel: (0212) 603 62 70 Fax: (0212) 603 64 81

www.turcomoney.com

e-mail: info@turcomoney.com
Abone Servisi: (0212) 603 62 70
abone@turcomoney.com

Turcomoney, Klas İletişim ve Yayıncılık tarafından T.C. yasalarına göre yayınlanmaktadır. Dergide yer alan yazı, fotoğraf, illüstrasyon, harita gibi malzemelerden kaynak belirtilmeksizin hiçbir şekilde alıntı yapılamaz. Basılı ilanların sorumluluğu, ilan sahiplerine aittir.

Dr. Kazım KILINÇ
kakilinc@turcomoney.com

Dünyayı dijital güçler mi yönetecek? İnsanoğlu, robotlara esir mi düşecek?

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, çok kritik bir süreçten geçiyor. Bağımsız bir devlet olarak tanınmak isteyen KKTC, siyasetini ve ekonomik yörüngesini de bu yönde belirliyor. Bu çerçevede Türk ve Rum yönetimleri arasında bir tampon bölge olarak 1974 yılından bu yana kapalı tutulan, dünyanın en güzel sahillerinden birine sahip olan Maraş kentinin bir bölümü 8 Ekim 2020'de, halkın polis ve asker kontrolünde yaya geçişleri için açıldı. Bu açılımların devam edeceğini söyleyebiliriz. KKTC, yeni dönemle birlikte turizmde, eğitimde ve altyapıda da kalkınma hamlesini başlatıyor…

KKTC Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanı Resmiye Canaltay, "Maraş'ın açılması, ekonomiye ciddi bir ivme katacak" diyor. Canaltay, yeni projeleri ve hedeflerini Turcomoney Yazı İşleri Müdürü Hayreddin Turan'a anlattı…

YAPAY ZEKA, ROBOTLAR VE DİJİTAL DÜNYA

İnternet, insanlık tarihinin en büyük devrimlerinden biri. Bu devrimin en büyük evlatları ise yapay zeka ve insansı robotlar… Sanayide, savunma sanayiinde, eğitimde, gıda alanında, ulaşımda kısacası her alanda yapay zekanın gücüne tanık oluyoruz, insansı robotların izlerini görüyoruz. Önümüzdeki yıllarda dijital dünyanın gücünü çok daha ileri düzeylerde ve geniş boyutlarda göreceğiz. Fütüristler Derneği Yüksek İstişare Kurulu Üyesi ve T-İnsan kitabının yazarı Ufuk Tarhan, bunun çok daha ilerisini söylüyor: "Dünyayı dijital güçler yönetecek"

Bu noktada "eyvah, robotlara esir mi olacağız" diyenlerin sesini duyar gibiyim. Siz en iyisi gelecekte neler olabileceğini öğrenmek için Tarhan'la yaptığımız söyleşiyi okuyun…

PANDEMİ NEDENİYLE KİM KAYBETTİ, KİM KAZANDI?

2020 yılına damgasını vuran Covid-19 salgını, birçok sektöre büyük bir darbe vurdu. Yiyecek-içecek sektörü, turizm sektörü, havayolu taşımacılığı en büyük darbeyi yiyen alanlardı. Yüzbinlerce şirket şirket iflas etti, milyonlarca insan işini kaybetti, yoksullar iyice yoksullaştı. Buna karşılık teknoloji devleri, karlarına kar kattı, zenginler daha da zenginleşti… Bu konuda hazırladığımız dosya, "pandeminin kaybedenleri"ni gözler önüne seriyor… Okumanızı öneriyorum….

KRİPTO PARA VE DÖVİZ REZERLERİ TARTIŞMASI

Pandemi dönemine damgasını vuran iki önemli konu daha var. Bunlardan biri kripto para, diğeri ise Merkez Bankası döviz rezervleri ile ilgili tartışmalar… Türkiye Katılım Bankaları Birliği Genel Sekreteri, Turcomoney yazarı kripto para ile ilgili yapılan son düzenlemeleri ele aldı, bu konudaki önerilerini yazdı… Deneyimli bankacı, JCR Eurasia Eski Başkanı ve Turcomoney yazarı Orhan Ökmen, döviz rezervleriyle ilgili tartışmaları detaylı bir şekilde ele aldı. Merkez Bankası ekseninde yapılan döviz rezervi tartışmalarını anlamak istiyorsanız bu yazıyı okumanızı öneriyorum.

TURCOMONEY ÖDÜLLERİ TÖRENİ

Geleneksel hale gelen "Turcomoney Türkiye'ye ve Dünyaya Değer Katanlar Ödülleri"ni Nisan ayında düzenmeyi planlıyorduk. Ancak pandemi koşulları, sağlık sorunları ve vefatların artması nedeniyle Ödül Töreni'ni ertelemek zorunda kaldık. Ödül Töreni'mizi, dijital ortamda en kısa zamanda gerçekleştireceğiz. Bu konu ile ilgili haberimizi de siz değerli okurlarımıza duyuracağız.

Sağlık, mutluluk ve bol kazançlar diliyorum.

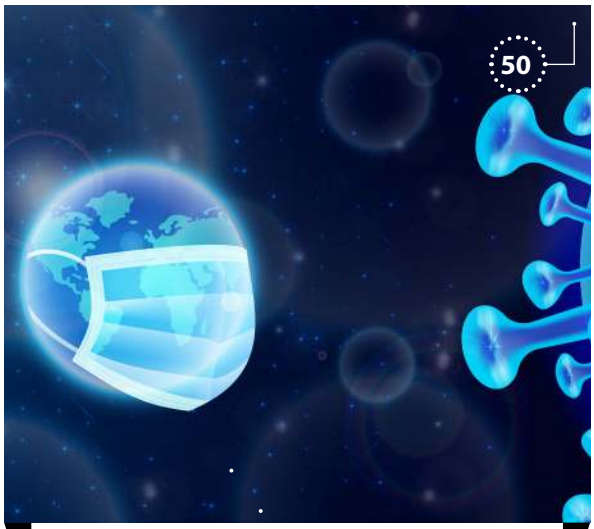
KKTC BAYINDIRLIK VE ULAŞTIRMA BAKANI RESMİYE CANALTAY

MARAŞ'IN AÇILMASI EKONOMİYE CİDDİ BİR İVME KATACAK

FÜTÜRİSTLER DERNEĞİ YÜKSEK İSTİŞARE KURULU ÜYESİ UFUK TARHAN

DÜNYAYI DİJİTAL GÜÇLER YÖNETECEK

PANDEMİ DÖNEMİNİN KAZANANLARI

YAZARLAR

Orhan Ökmen

Uluslararası döviz rezervlerine ne oldu?

›16

Osman Akyüz

Kripto parayı yasaklamak mı, düzenlemek mi daha iyi?

›22

Gürdoğan Yurtsever

Finansal hizmetlerde dijitalleşme yeni aşamaya geçti

›32

Prof. Dr. Mehmet Yazıcı

Yenilikçi girişimlerde mentorluğun önemi

›48

Bengü Bilik

Kişiye Özel...

›57

Şaban Çağıran

Yaratıcı ruhtan ekonomiye

›58

Ali Kamil Uzun

Toplumsal farkındalık ilköğretim ile başlar...

›76

Osman Göktan

TL'deki zayıf seyir sürebilir, BİST endeksinde 1.300 puan kritik

›86

Doç. Dr. Ertuğrul Kızılkaya

Friedman tamamen yanılmış mıdır?

›90

106

TURCOMONEY JÜRİSİ SON TOPLANTISINI YAPTI, ÖDÜLE LAYIK GÖRÜLENLERİ BELİRLEDİ

TÜRKİYE'YE VE DÜNYAYA DEĞER KATANLAR BULUŞUYOR

AKILLI TELEFON PAZARI BÜYÜYOR

APPLE YÜKSELİYOR,
HUAWEI SERT İNİŞ YAPTI

96

OTO MARKET

SERHAT BAŞ

ORTA ASYA/KAFKASYA EDİSYONU

BALKANLAR EDİSYONU

HAYREDDİN TURAN

TARIMDA
BÜYÜK KRİZ

DOÇ. DR. ERTUĞRUL KIZILKAYA

ENFLASYON VE İŞSİZLİK YÜKSELİYOR,
İLK 3 AYDA BÜTÇE FAZLA VERDİ

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER DÜNYA MUTLULUK RAPORU ÖYLE DİYOR!

MUTLULUK
PARAYLA OLUYOR

NOT DEFTERİ

Airbus, 2021 ilk çeyrek sonuçlarını açıkladı

• 125 ticari uçak teslimatı
• Maliyet ve nakit kısıtlamasına yönelik güçlü odaklanma; yeniden yapılanma konusunda ilerleme
• Gelirler 10,5 milyar Avro; Vergi Öncesi Kar 0,7 milyar Avro
• Net nakit pozisyonu 5,6 milyar Avro

Airbus SE (borsa sembolü: AIR), 31 Mart 2021 tarihinde sona eren yılın ilk çeyreği için finansal rakamlarını açıkladı.

Airbus CEO'su Guillaume Faury, "İlk çeyrekte elde ettiğimiz iyi sonuç, temel olarak ticari uçak teslimatı performansımızı, nakit ve gider kısıtlaması, yeniden yapılanma planındaki ilerlemeyi ve helikopter ile savunma ve uzay faaliyetlerimizden gelen olumlu katkıları yansıtmaktadır. İlk çeyrek, krizin sektörümüz için henüz bitmediğini ve pazarın belirsizliğini koruduğunu gösteriyor. Portföyümüzdeki uzun vadeli hedeflerimizi gerçekleştirmek için inovasyona ve dönüşüme yatırım yapıyoruz" dedi.

DHL Express Türkiye'ye "En İyi İşveren" ödülü

Lojistik sektörünün lider markası DHL Express Türkiye, Türkiye'nin En İyi İşverenleri 2021 listesinde ikinci seçildi. 500-1000 çalışanı bulunan şirketler arasında ödüle layık görülen DHL Express Türkiye, 30 yılı aşkın süredir dünya çapındaki En İyi İşverenleri belirleyen Great Place to Work Enstitüsü'nün Türkiye özelinde yaptığı araştırmada, pandemi döneminde aldığı aksiyonlarla öne çıktı. Farklı sektörlerden 217 şirketin katılımı ile düzenlenen En İyi İşverenler araştırmasında DHL Express Türkiye'nin ödülünü değerlendiren DHL Express Türkiye İnsan Kaynaklarından Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ayla Çetinbora, elde edilen bu derecede kurum kültürünün aktarılmasının rolüne dikkat çekti. Herkes için "mükemmel bir iş yeri" olmak istediklerini belirten Çetinbora "Başarımızı, organizasyonumuzdaki her çalışana gerçekten saygıyla yaklaşarak elde ettiğimiz somut sonuçlar üzerinden ölçüyoruz. Çalışan bağlılığı yaratma ve çalışanları geliştirme konusunda, yöneticiler için tasarlanan ciddi eğitim programlarımız var. Şirket kültürünün ve değerlerinin yine şirket içerisinde kalabilmesi için çalışanlarımızı eğitimlerle geliştirmeyi ve onlar için yeni kariyer fırsatları yaratmayı, her zaman odağımıza koyuyoruz. DHL'de insan kaynakları yaklaşımımızın temelinde müşteri memnuniyetinin, mutlu çalışanlardan geçtiği inancı yatıyor" dedi.

Aksa Elektrik 2021'in ilk çeyreği elektrik tüketim oranlarını açıkladı

Çoruh ve Fırat bölgelerindeki 9 ilde 2 milyondan fazla aboneye elektrik tedarik hizmeti sunan Aksa Elektrik, 2021 yılının ilk üç ayına (ocak, şubat, mart) ait elektrik tüketim rakamlarını açıkladı.

Şirketten yapılan açıklamaya göre, bu yılın ilk üç ayındaki elektrik tüketimi geçen yılın aynı dönemiyle benzer seviyelerde gerçekleşti. Covid-19 salgını kapsamında alınan önlemlerin etkilerinin gözlendiği elektrik tüketim oranlarında, mart ayında uygulanan normalleşme adımlarının etkileri de görüldü.

Mart ayında Fırat bölgesinde elektrik tüketimi bir önceki yılın aynı ayına göre yaklaşık yüzde 10 artarken, bu oran Çoruh bölgesinde yüzde 14'ü buldu.

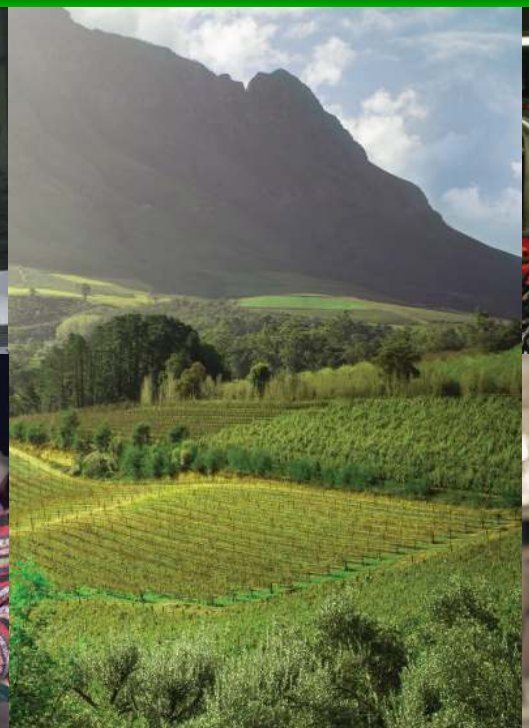

ÜRETENİN YANINDAYIZ!

Şekerbank

sekerbank.com.tr | 0850 222 78 78

NOT DEFTERİ

Garanti BBVA'dan ekonomiye 446 milyar TL destek

Türkiye Garanti Bankası A.Ş., 31 Mart 2021 tarihli finansal tablolarını açıkladı. Banka'nın konsolide finansal tablolarına göre, yılın ilk 3 ayında, net kârı, 2 milyar 544 milyon 331 bin TL oldu. Aktif büyüklüğü 568 milyar 834 milyon 636 bin TL seviyesinde gerçekleşirken, ekonomiye nakdi ve gayri nakdi krediler aracılığıyla sağladığı destek ise 445 milyar 877 milyon 243 bin TL oldu. Fonlama bazını dinamik bir şekilde yöneten Garanti BBVA'nın fonlama kaynakları içindeki en büyük ağırlığı mevduatlar oluşturmaya devam etti; aktiflerin %65'i mevduatlar ile fonlanıyor. Mevduat tabanı yılın ilk 3 ayında %4 büyüme ile 371 milyar 866 milyon 557 bin TL oldu. Güçlü sermaye odağını koruyan Bankanın sermaye yeterlilik oranı %15.8*, özkaynak kârlılığı %16.7** , aktif kârlılığı ise %1.9** seviyelerinde gerçekleşti.

* BDDK'nın geçici önlemleri hariç

**Ortalama aktif kârlılığı ve ortalama sermaye kârlılığı hesaplamalarında net kâr yıllıklandırılırken tek seferlik kalemler dahil edilmemiştir

QNB Finansbank reel sektöre desteğini sürdürüyor

Orta Doğu ve Afrika bölgesinin lider finansal kuruluşu olan Katar'ın en büyük bankası Qatar National Bank (Q.P.S.C.)'ın Türkiye'deki iştiraki QNB Finansbank, COVID-19 ile mücadelenin sürdüğü 2021 yılı ilk üç aylık döneminde de reel sektöre desteğini artırarak sürdürürken, istikrarlı bir şekilde büyümeye de devam etti. QNB Finansbank Genel Müdürü Temel Güzeloğlu, 2021 yılının ilk üç aylık dönemini öncelikli olarak çalışan ve müşterilerin sağlığını korumak ve reel sektörü, ekonomik büyümeyi desteklemek odaklı kararlar alarak geçirdiklerini belirtti.

Müşteri odaklı faaliyetlerini 2021 yılının ilk üç ayında da sürdüren QNB Finansbank, özellikle kurumsal ve ticari krediler alanında büyümesini sürdürdü. 31 Mart 2021 tarihi itibarıyla bankanın toplam aktifleri 2020 yıl sonuna kıyasla yüzde 10 artarak 249 milyar 727 milyon TL'ye ulaşırken, aynı dönemde net krediler yüzde 6 oranında artarak 147 milyar 58 milyon TL'ye, müşteri mevduatı ise yüzde 15 oranında artarak 144 milyar 861 milyon TL'ye çıktı. 2021 yılının ilk üç aylık döneminde, bankanın net kârı 697 milyon TL olarak gerçekleşti. 31 Mart 2021 tarihi itibarıyla, bankanın toplam özkaynaklar 2020 yıl sonuna göre yüzde 2 oranında artış kaydederek 19 milyar 601 milyon TL'ye ulaştı.

VakıfBank 67 yaşında

Türkiye'nin ekonomik kalkınmasına katkı sağlamak amacıyla 1954 yılında kurulan ve bankacılık sektörünün öncülerinden olan VakıfBank, 67'nci kuruluş yıl dönümünü çeşitli etkinliklerle kutladı. VakıfBank üst yönetiminin Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü manevi huzurunda ziyaret etmelerinin ardından yapılan hibrit etkinlikte VakıfBanklı 1.500 üst düzey yönetici, dijital olarak bir araya geldi.

Kuruluşunun 67'nci yılını geride bırakan VakıfBank, pandemi nedeniyle yeni yaşını dijital ve fiziksel dünyayı birleştiren etkinlik ve uygulamalarla kutladı. VakıfBank Genel Müdürü Abdi Serdar Üstünsalih, 20 bin VakıfBank çalışanına özel olarak hazırladığı video mesaj ile seslenirken, dijital ortamda 1.500 çalışanın katılımıyla geleneksel 15 ve 20 yıl kıdem ödüllerinin de verildiği kutlamada 400'e yakın çalışan kıdem ödülünün sahibi oldu. Ayrıca, Genel Müdür Üstünsalih liderliğindeki VakıfBank yönetim ekibi, Anıtkabir'i ziyaret ederek çelenk bıraktı ve anı defterini imzaladı.

VakıfBank Genel Müdürü Abdi Serdar Üstünsalih, 67'nci yıl vesilesiyle yaptığı açıklamada, "Asırların emanetçisi VakıfBank, bugün 67 yaşını tamamlıyor. Pandemi koşulları bizi iki yıldır aynı salonda buluşmaktan alıkoyuyor olsa da biz her zaman ve her koşulda gücünü gösteren büyük bir aileyiz. Bankamızın 67 yıllık tarihi nice başarılarla dolu. Aklımızı, yüreğimizi ve emeğimizi ortaya koyarak, hep birlikte inşa ettiğimiz başarılar saymakla bitmez. 84 milyonun daima yanında olmak bizim tarihi görevimiz. Taşıdığımız bayrağın büyük sorumluluğunun bilincindeyiz" diye konuştu.

"Ülke ekonomisinin ihtiyaçlarını karşılamaya devam edeceğiz"

TURKISH AIRLINES
WHY FLY WITHOUT WI-FI?
Surf above the clouds, with our fast and reliable WI-FI whenever and as long as you like with Turkish Airlines.*
*Terms and conditions of WI-FI service differ according to flight class and aircraft model.
TURKISHAIRLINES.COM
A STAR ALLIANCE MEMBER

NOT DEFTERİ

Karsan Elektrikli Araçlarıyla Romanya'nın Tercihi Olmayı Sürdürüyor!

Yenilikçi modelleriyle çağın mobilite ihtiyaçlarına uygun toplu taşıma çözümleri sunan Karsan, elektrikli ürün gamıyla Avrupa kentlerinin tercihi olmaya devam ediyor. Yakın zamanda Romanya'ya gerçekleştirdiği teslimatlarla adından söz ettiren ve son olarak Sucaeva kentine elektrikli araçlarını gönderen Karsan, Mangalia kenti için açılan elektrikli toplu taşıma aracı ihalesini de kazandı. İhalenin tek kazananı olarak Mangalia Belediyesi ile sözleşmeye imza atan Karsan, bu kapsamda 10 adet Atak Electric otobüsü kentin kullanımına sunacak. Bu yılın Temmuz ve Eylül aylarında iki parti halinde Mangalia'ya teslim edilmesi planlanan otobüslerle birlikte; Romanya pazarındaki Karsan'ın araç sayısı 120 adede yükselmiş olacak. Konuyu değerlendiren Karsan CEO'su Okan Baş, "Karsan sahip olduğu ürün gamıyla, Türk otomotiv sektörünün ihracatını desteklemeye devam ederken, elektrikli araçlarda global bir oyuncu haline gelmesiyle ülkemizin vizyonuna da katkı sağlıyor. Bugün pek çok Avrupa ülkesinde toplu ulaşımda elektrikli ürünlerimizle dönüşümün önemli bir parçası haline geldik. Son olarak Romanya pazarında elektrikli araç alanında büyümemizi sürdürüyor olmaktan dolayı da mutluyuz" şeklinde konuştu.

Brisa'nın, 2021 yılı ilk çeyreğinde, FAVÖK büyüklüğü 2 katına çıktı

Sabancı Holding ve Bridgestone Corporation iştiraki Türkiye lastik sektörü lideri Brisa 2021'in ilk çeyreğinde yurtiçi ve uluslararası pazarlarda güçlü bir performans sergiledi.

Brisa'nın FAVÖK büyüklüğü geçen yılın aynı dönemine göre 2 katına çıkarken, ciroda ise %47 artış gerçekleştirdi. Şirketin FAVÖK büyüklüğü 394 milyon TL'ye ulaştı. Bu başarılı sonuçta, dengeli işletme sermayesi yönetimi, başarılı kanal ve ürün portföyü yönetimi etkili oldu.

Brisa'nın yılın ilk çeyreğindeki ihracatı, tonaj bazında, geçen yılın aynı dönemine göre %36 arttı. Bunun yanı sıra 14 ülkede de pazar payı artışı gerçekleştirdi.

Bridgestone ve Lassa ana markalarıyla Türkiye lastik pazarı lideri Brisa, 1 Ocak-31 Mart 2021 dönemine ait finansal sonuçlarını kamuoyuyla paylaştı. Güçlü performans sergileyen Brisa, yılın ilk çeyreğinde, geçen yılın aynı dönemine göre FAVÖK büyüklüğünü 2 katına çıkardı. Şirketin toplam cirosu, geçen yılın aynı dönemine göre %47 artışla 1,5 milyar TL olarak gerçekleşti. Şirketin FAVÖK büyüklüğü 394 milyon TL'ye ulaştı. Net karı ise geçen yılın aynı dönemine göre 3,7 katına çıkarak 282 milyon TL oldu. Aynı dönemde, ihracatı tonaj bazında %36, ihracat satış gelirleri ise dolar bazında %31 artış gösterdi.

Huawei Türkiye Genel Müdürü Jing Li:
Türkiye ile büyüyor ve birlikte değer yaratıyoruz

Huawei Türkiye İş Ortakları Konferansı 9 Nisan'da online olarak gerçekleştirildi. Huawei Türkiye Genel Müdürü Jing Li açılış konuşmasında tüm iş ortaklarına teşekkür ederek, sağlıklı bir işbirliği ekosistemi oluşturmanın önemini vurguladı.

Huawei Türkiye, iş ortakları ve tedarikçileriyle bir araya geldi. 9 Nisan'da gerçekleştirilen yarım günlük etkinlikte Huawei Türkiye yöneticileri katılımcılarla hem görüşlerini paylaştılar hem de katılımcıların sorularını yanıtladılar. Huawei Türkiye Genel Müdürü Jing Li etkinliğin açılış konuşmasında; "Huawei birçok zorlukla karşı karşıya kaldığı 2020'de de büyümesini sürdürdü. Huawei'in 2020 satış geliri 136,7 milyar dolara ulaşırken, şirket yıllık bazda %3,8 oranında büyüdü. Huawei bu büyümeyi Türkiye'de de başarıyla sürdürdü. Huawei'in başarısı sadece Huawei çalışanlarının çabalarına değil, iş ortaklarının büyük desteğine de bağlıdır" dedi.

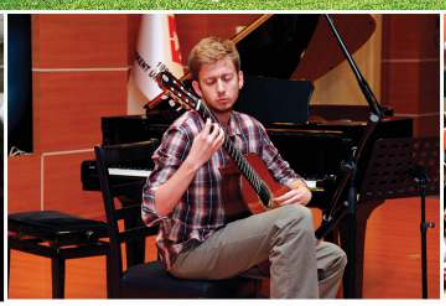
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK VE EĞİTİM KURULUŞLARI

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ | bilim bizde toplanır bizden yayılır

1993

www.baskent.edu.tr

KİM NEREDE NE YAPIYOR

Airbus, yeni Türkiye Başkanı olarak Simon Ward'ı atadı

ING Türkiye'den yurt dışına üst düzey bir atama gerçekleşti. ING Türkiye Teknoloji Genel Müdür Yardımcısı Bahadır Şamlı, 15 Nisan tarihi itibarıyla geçerli olmak üzere ING Belçika CIO'su olarak atandı. 2012 yılından bu yana görev yaptığı ING Türkiye'nin dijital dönüşümünü destekleyen projelere imza atan Şamlı, yeni görevinde de bilgi teknolojileri alanındaki deneyimi ve uzmanlığıyla ING Belçika'nın teknoloji dönüşümüne liderlik edecek. ING Türkiye Genel Müdürü Alper Gökgöz, "ING Türkiye, global roller için yetenek havuzu haline gelmiş durumda. İçimizden başarılı bir liderin daha ING'nin en önemli ülkelerinden birinde görev aldığı için gurur duyuyorum" dedi.

Aras Kargo'da üst düzey atama

Aras Kargo Operasyon Genel Müdür Yardımcısı atanan Cem Oğuz, "Sektördeki kapasite liderliğimizi devam ettirmeyi hedefliyoruz" dedi.

Sektörün öncü ve lider markası Aras Kargo'da üst düzey bir atama gerçekleşti ve Cem Oğuz, şirketin yeni Operasyon Genel Müdür Yardımcısı oldu.

Aras Kargo Operasyon Genel Müdür Yardımcılığı görevini üstlenen Cem Oğuz, Ankara Üniversitesi Mülkiye mezunudur. Kariyerine Ziraat Bankası'nda Stratejik Planlama Uzmanı olarak başlayan Oğuz, IBM'de İş Dönüşümü Kıdemli Danışmanı, Türk Telekom'da İş Verimliliği ve Değişim Yönetimi Müdürü olarak çalıştıktan sonra Aras Kargo'nun Operasyonel Planlama Müdürü olarak atandı. Daha sonra yine sektörde farklı bir firmada Planlama ve İş Direktörü olarak kariyerine devam Cem Oğuz, kısa süre önce Aras Kargo'nun Operasyon Genel Müdür Yardımcılığı görevine getirildi.

Bayer Türkiye'de yeni atama

Bayer Çevre Sağlığı'nda SEEMEA Bölgesi Finans İş Ortağı olarak çalışmakta olan Ali Gürgen, Bayer Çevre Sağlığı Akdeniz & Afrika Ülkeleri Finans Müdürü / EMEA S&OP Liderliği görevine getirildi.

Bayer Türkiye'de yeni bir atama gerçekleşti. Bayer Çevre Sağlığı'nda SEEMEA Bölgesi Finans İş Ortağı (Güneydoğu Avrupa, Orta Doğu & Afrika) olarak çalışmakta olan Ali Gürgen, Çevre Sağlığı Akdeniz & Afrika Ülkeleri Finans Müdürü / EMEA S&OP Liderliği görevine atandı. Gürgen, yeni görevinde Türkiye, İtalya, İspanya, Portekiz, Yunanistan dışında Orta Doğu ve Sub Saharan Afrika ülkelerinde finanstan sorumlu olacak. Ayrıca; EMEA Bölgesi'nde satış ve opreasyon planlama süreçlerine liderlik edecek.

Boğaziçi Üniversitesi Makine Mühendisliği bölümünden mezun olan Ali Gürgen, daha sonra Duquesne Üniversitesi'nde MBA programını tamamladı. 20 yıldır Bayer'de Satın Alma, Proje Yönetimi, Tedarik Zinciri ve Finans bölümlerindeki görevlerini başarıyla yürüten Ali Gürgen, yeni görevinde de Bayer'e değer katmaya devam edecek.

Esaslı Bankacılık

#1 FAİZSİZ FİNANS ESASI

Katılım bankacılığı, faizsiz finansman modeli sunar. Paradan para kazanmayı değil, ticari faaliyetleri esas alır.

#2 TİCARET ESASI

Katılım bankacılığı, ekonomiyi kalkındıracak etik bir ticaret anlayışını benimser. Alım ve satımda netlik esastır.

#3 PAYLAŞMA ESASI

Katılım bankacılığı; ticaret, vekâlet, ortaklık ve kiralama yöntemleriyle kullandırdığı finansmandan oluşan kâr ve zararı, katılımcılarıyla adilce ve söz verdiği gibi paylaşır.

#4 MEMNUNİYET ESASI

Katılım bankacılığı, insan odaklı yaklaşımı gereği, müşterilerine üst düzey memnuniyet sağlamayı amaçlar. Hizmetlerini en iyi ve en kaliteli şekilde sunmak için azami çabayı gösterir.

#5 DENETİM ESASI

Katılım bankacılığı, standart denetimlerin yanı sıra Katılım Bankacılığı ilkelerine uygunluk denetimine de tabidir. Değerlerimizle örtüşmeyecek, sağlığa zararlı olabilecek hiçbir ürünü veya ticari faaliyeti finanse etmez.

#6 YARDIMLAŞMA ESASI

Katılım bankacılığı, elde ettiği kazancın bir kısmını sosyal sorumluluk projelerinde değerlendirerek sosyal dengenin sağlanmasına destek olur.

#7 TAM HİZMET ESASI

Katılım bankacılığı, müşterilerinin tüm ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak ürün ve hizmet çeşitliliğine sahiptir. Sektöre kazandırdığı özel ürünleri ve geleneksel bankacılığın katılım bankacılığı değerleriyle çelişmeyen tüm enstrüman ve imkânlarını bir arada sunar.

#8 SÖZLEŞME ESASI

Katılım bankacılığı, müşterileriyle başlangıçta sözleştiği her şeyin geçerliliğini sözleşme boyunca korur. Sözleşmeye sadakat esastır.

#9 TOPLUMSAL FAYDA ESASI

Katılım bankacılığı, toplumsal kalkınmaya destek olacak projelerin finansmanına öncelik verir. Ekonomik büyümeye ve toplumsal refaha katkı sağlar.

#10 ORTAKLIK ESASI

Katılım bankacılığı her müşterinin bir ortak olduğunun bilincindedir ve her zaman birlikte kazanmayı esas alır.

Katılım bankacılığı güçlü esaslar üzerinde yükseliyor, Türkiye katılımla güçleniyor.

Katılım bankacılığını anlayanlar, emeklerinin ve alın terlerinin karşılığı olan birikimlerini gönül rahatlığıyla ekonomiye kazandırıyor. Katılım bankacılığı büyüdükçe hem katılımcılar hem de Türkiye kazanıyor. Esaslarına bağlılıkla yükselen bu değeri tanıdıkça siz de yürekten katılacaksınız.

TKBB TÜRKİYE KATILIM BANKALARI BİRLİĞİ

alBaraka | EmlakBank | KUVEYTTÜRK | Türkiye Finans | VAKIF KATILIM | Ziraat Katılım

Makro Analiz

Orhan Ökmen

Sesmir Yönetim Kurulu Başkanı

okmen@turcomoney.com

Uluslararası döviz rezervlerine ne oldu?

Merkez Bankası sistematik rezerv satışlarına 2019 Mart Ayında başladı, 2020 Kasım ayında durdurdu: 2019 Şubat ayı sonunda Merkez Bankası 53,460 milyar Dolar net rezerve sahipken 2020 Kasım sonu itibariyle net rezervleri eksi 48,694 milyar dolara düştü ve aradaki 102.1 milyar dolar rezerv satıldı.

2019-2020 yıllarında Merkez Bankası tarafından satılan rezervlere ilişkin kamuoyunda yapılan tartışmalarda, ifade edilen rakamların, yorumların ve sorulardaki yanlışlıkların giderilmesi amacıyla yapılan açıklamalar aşağıdadır:

"2019 ve 2020 yıllarında Merkez Bankası tarafından sistematik ve seri olarak satışı yapılan döviz rezervlerine ilişkin kamuoyunda başlayan tartışmalar yanlış bilgiler üzerinden yürütülmektedir."

"Satılan net rezerv miktarı, rezervin satış nedenleri, satıştan elde edilen toplam TL miktarı, ortaya çıkan ülke zararı yanlış verilerle tartışılmaktadır."

Rezerv Satışlarına ilişkin devam eden kamuoyu tartışmaları, aylık yayımlanan verilerden hareketle hesaplanacak "net satış miktarı" kavramı üzerinden yürütülmesi gerekirken, "toplam satış miktarı" kavramı üzerinden yürütülmekte ve yanıltıcı sonuçlara yol açıyor. Kamuoyunda yürütülen tartışmalarda "toplam satış miktarı" kavramı öne çıkartılıyor.

BU BİLGİYE ANCAK MERKEZ BANKASI'NIN YAPACAĞI ÖZEL AÇIKLAMALARLA VAKIF OLUNABİLİR

Halbuki Merkez Bankası tarafından satılan döviz rezervlerinin "toplam satış miktarı" ile "net satış miktarı" kavramları birbirinden farklıdır. Zira uluslararası rezervlerin "toplam satış miktarı" bilgisine sadece Merkez Bankası sahip olup, kamuoyu bu bilgiye ancak Merkez Bankası'nın yapacağı özel açıklamalarla vakıf olunabilir.

Oysa Merkez Bankası tarafından satılan döviz rezervlerinin "net satış miktarı" bilgisine kamuoyu tarafından her ayın sonunda otomatikman erişmek mümkündür. Zira Merkez Bankası "Uluslararası Rezervler ve Döviz Likiditesi" ve "Analitik Bilanço" tablolarını, günlük değil de aylık olarak yayımladığı için gün ve ay içerisindeki alış/satış hacimlerinin tam olarak dışarıdan üçüncü kişiler tarafından hesaplanması mümkün değildir. Dışarıdaki üçüncü taraflarca sadece ay sonlarındaki net rezerv azalış veya artışları hesaplanabilir.

Satış ve alışların gün gün dağılımı dışardan değil, ancak Merkez bankası tarafından bizzat hesaplanabilir. Ancak kamuoyundaki yoğun tartışmalara rağmen Merkez Bankası bugüne kadar "toplam döviz satış miktarı" konusunda herhangi bir açıklayıcı istatistiki bilgi vermemiş olması da garipsenecek bir yaklaşım oldu.

Merkez Bankası tarafından sistematik olarak 209/Mart-2021/Kasım arasında satılan uluslararası döviz rezervlerinin toplam tutarı, kamuoyunda yaygın bir şekilde 128 milyar dolar olarak konuşulmakla birlikte, esasen "Net olarak satılan rezerv" miktarı 102.1 Milyar dolardır. Bizzat Merkez Bankası tarafında "Uluslararası Rezervler ve Döviz Likiditesi" adıyla EVDS'de yayımlanan zaman serilerinden elde edilen özet sonuçlar aşağıda Tablo:1'de verilmiştir. Buna göre, 2019 Mart ayı ile 2020 Kasım ayı arasında (21 ayda) Merkez Bankası tarafından toplam 116.2 Milyar dolar satılmış ve aynı aralıkta 14,1 milyar dolar da satın alınmış ve sonuçta rezervlerden satılan veya eksilen net tutar 102,1 milyar dolar oldu. (Tablo:1)

2019 MART İLE 2020 KASIM ARASINDA 102.1 MİLYAR DOLAR REZERV SATILDI

Merkez Bankası sistematik rezerv satışlarına 2019 Mart Ayında başladı, 2020 Kasım ayında

Satış ve alışların gün gün dağılımı dışardan değil, ancak Merkez bankası tarafından bizzat hesaplanabilir. Ancak kamuoyundaki yoğun tartışmalara rağmen Merkez Bankası bugüne kadar "toplam döviz satış miktarı" konusunda herhangi bir açıklayıcı istatistiki bilgi vermemiş olması da garipsenecek bir yaklaşım oldu.

TÜRKİYE'NİN ULUSLARARASI REZERVLERİ VE DÖVİZ LİKİDİTESİ (MİLYON ABD DOLARI)

Yıl-Ay	Resmi rezerv varlıkları	Döviz kredileri, menkul kıymetler ve mevduatlar	Yurt içi para karşılığında döviz forward ve future'ların toplam kısa ve fazla pozisyon büyüklükleri	Diğer	Şarta bağlı döviz yükümlülükleri	Net Rezerv	Satılan Döviz	Alınan Döviz	Net Satılan/ Alınan
2019-02	100,113	-13,709	-1,119	0	-31,825	53,460			
2019-03	96,267	-12,150	-13,055	0	-31,179	39,883	-13,577		-13,577
2019-04	92,758	-10,797	-14,609	0	-31,200	36,152	-3,731		-3,731
2019-05	95,613	-15,142	-19,429	-506	-35,190	25,346	-10,806		-10,806
2019-06	96,326	-17,255	-17,580	-556	-36,318	24,617	-729		-729
2019-07	99,351	-17,117	-16,528	-492	-36,103	29,111		4,494	4,494
2019-08	101,550	-16,811	-16,393	-882	-36,162	31,302		2,191	2,191
2019-09	101,113	-16,684	-17,272	-981	-35,135	31,041	-261		-261
2019-10	104,593	-16,714	-17,852	-654	-36,562	32,811		1,770	1,770
2019-11	104,810	-15,226	-17,653	-642	-35,338	35,951		3,140	3,140
2019-12	105,696	-16,032	-18,163	-243	-34,648	36,610		659	659
2020-01	102,467	-17,053	-19,009	-826	-35,905	29,674	-6,936		-6,936
2020-02	107,724	-18,147	-25,859	-1,065	-36,739	25,914	-3,760		-3,760
2020-03	92,145	-22,397	-29,680	-1,254	-32,656	6,158	-19,756		-19,756
2020-04	86,343	-22,253	-35,533	-2,237	-30,224	-3,904	-10,062		-10,062
2020-05	90,914	-22,213	-51,862	-3,424	-27,642	-14,227	-10,323		-10,323
2020-06	86,345	-21,243	-54,401	-4,472	-27,915	-21,686	-7,459		-7,459
2020-07	90,254	-24,865	-52,992	-5,257	-34,074	-26,934	-5,248		-5,248
2020-08	83,750	-25,573	-58,556	-5,438	-31,451	-37,268	-10,334		-10,334
2020-09	79,680	-25,654	-57,852	-5,035	-39,865	-48,726	-11,458		-11,458
2020-10	84,526	-25,994	-61,270	-5,583	-38,602	-46,923		1,803	1,803
2020-11	82,694	-27,571	-58,067	-5,361	-40,389	-48,694	-1,771		-1,771
2020-12	93,277	-28,246	-56,367	-5,561	-46,688	-43,585			0
2021-01	95,675	-28,234	-53,423	-5,838	-48,376	-40,196			0
2021-02	95,309	-30,572	-52,948	-5,076	-49,395	-42,682			0
					TOPLAM (Milyon ABD Doları)		-116,211	14,057	-102,154

TABLO: 1

durdurdu: 2019 Şubat ayı sonunda Merkez Bankası 53,460 milyar dolar net rezerve sahipken 2020 Kasım sonu itibariyle net rezervleri eksi 48,694 milyar dolara düştü ve aradaki 102.1 milyar dolar rezerv satıldı.

2019 Mart ve 2020 Kasım arasında rezerv miktarında net olarak eksilen veya net olarak satılan 102,1 milyar dolar, gün gün yapılan toplam satış miktarlarını göstermeyip, ay sonlarına göre net satış tutarını veya net olarak eksilen rezerv tutarını gösteriyor.

Zira Merkez Bankası "Uluslararası Rezervler ve Döviz Likiditesi" ve "Analitik Bilanço" Tablolarını, günlük değil de aylık olarak yayımladığı için gün ve ay içerindeki alış/satış hacimlerinin tam olarak dışarıdan üçüncü kişiler tarafından hesaplanması mümkün değildir.. Dışarıdaki üçüncü taraflarca sadece ay sonlarındaki net rezerv azalış veya artışları hesaplanabilir. Satış ve alışların gün gün dağılımı dışardan değil, ancak Merkez bankası tarafından bizzat hesaplanabilir. Ancak kamuoyundaki yoğun tartışmalara rağmen Merkez Bankası bugüne kadar herhangi bir açıklayıcı istatistiki bilgi vermedi..

Satılan 102.1 milyar USD'lik net rezervin 16,85 milyar doları 2019 yılında, 85,304 milyar doları da 2020 yılında satıldı

MERKEZ BANKASI'NIN ISRARLA HERHANGİ BİR AÇIKLAMA YAPMAMASI DA MANİDARDIR

Merkez Bankası rezervlerinden satış yoluyla eksilen 102.1 milyar dolara ilişkin satış kurlarının tam olarak hesaplanabilmesi için, her bir münferit satış işlemi için uygulanan işlem kurlarının dışarıdan bilinmesi veya hesaplanması mümkün değildir. Bu işlem kurlarını tek tek

Merkez Bankası rezervlerinden satış yoluyla eksilen 102.1 milyar dolara ilişkin satış kurlarının tam olarak hesaplanabilmesi için, her bir münferit satış işlemi için uygulanan işlem kurlarının dışarıdan bilinmesi veya hesaplanması mümkün değildir. Bu işlem kurlarını tek tek sadece Merkez Bankası bilmektedir. Bu konuda da Merkez Bankası'nın ısrarla herhangi bir açıklama yapmaması da manidardır.

sadece Merkez Bankası bilmektedir. Bu konuda da Merkez Bankası'nın ısrarla herhangi bir açıklama yapmaması da manidardır.

Merkez Bankası rezervlerinden satış yoluyla eksilen 102.1 milyar doların satış kurlarının dışardan üçüncü kişiler tarafından bilinmesi mümkün olmamakla birlikte, Merkez Bankası'nın ilgili ayda yayımladığı günlük kurların aylık ortalamasının o aydaki döviz satışlarının satış kuru olarak kabul edilmesi önemli bir yanılgıya yol açmaz: İşte her ayın ortalama kurları ilgili ayda satılan dövizlerin satış kuru olarak kabul ederek ekteki tablolarda yer alan hesaplamalar buna göre yapılmıştır.

Her ayın ortalama döviz satış kurlarını ilgili ayda satılan dövizlerin satış kuru olarak kabul ederek hesaplama yapıldığında, toplam 102,1 milyar dolarlık rezerv satışından toplam 646.8 Milyar TL nakit para elde edildiği görülür. (Tablo:2)

Net olarak 102.1 Milyar dolarlık rezerv satışının ortalama satış kuru 6,33 olarak hesaplanmaktır. (Tablo: 3).

Döviz satışından elde edilen 646.8 milyar TL nakdin 15 Nisan 2021 tarihine kadar ürettiği (ya da üretmesi gerektiği) faiz 95,4 milyar TL'dir. Kazanılan bu TL faiz ile Döviz satışından dolayı oluşan 1,2 milyar USD'lik döviz faiz kaybının etkileri birlikte dikkate alındığında, nihai ortalama rezerv satış kuru 7,18 olarak hesaplanmaktadır.

Rezerv satışından elde edilen 646.8 milyar TL ile kazanılması gereken 95.4 milyar TL'lik faiz toplamı olan 742 milyar TL Merkez Bankası'nın bilançolarında bulunmamaktadır. Nereye harcandığı da kamuoyu tarafından bilinmemektedir. Bu konuda da Merkez Bankası sessizliğini korumaktadır.

Satılan rezervin anaparası 102,1 milyar USD ve kaybedilen faizi de 1,2 milyar USD olmuş ve toplam azalan rezerv sonuçta 103,3 milyar ABD doları olarak hesaplanmıştır.

Döviz kurunun 7.18 üzerine çıkması, rezerv satışlarının zararı olacaktır. Nitekim şu andaki kur seviyesi 8.10 olduğuna göre, rezerv satışlarının ürettiği kur zararı halihazırda 95 milyar TL'na ulaştı. Ancak döviz satışından elde edilen 646.8 Milyar TL nakit para şu anda merkez bankası Bilançolarında yer almadığı için, bu nakdin üretmesi gereken 95.4 TL'lik faiz geliri de oluşmamış ve dolayısıyla satış kuru olarak 7.18 seviyesinin değil, 6.33 seviyesinin esas alınması ve kar ya da zararın 6.33 seviyesine göre hesaplanması gerekir. Bu durumda mevcutta oluşan zarar 183 milyar TL'dir.

REZERVLER EKSİYE DÜŞMÜŞKEN DÖVİZ SATIŞINA DEVAM EDİLMESİNİN AÇIKLANACAK BİR TARAFI YOKTUR

Merkez Bankası tarafından sistematik olarak yapılan rezerv satışları nedeniyle uluslararası rezervler 2020 Nisan ayından itibaren negatif bakiyeye dönmeye başlamış olmasına rağmen, bu durum dikkate alınmamış, rezerv satışlarına 2020 Kasım ayına kadar aynen devam edilmiş ve negatif bakiye daha da büyütülerek eksi 48,694 milyar dolara kadar düşürülmüştür. Ülkenin rezervleri eksi iken Merkez bankası tarafından döviz satışı yapılmaya devam edilmesinin açıklanacak bir tarafı bulunmamaktadır.

Sistematik olarak yapılan rezerv satışları nedeniyle uluslararası rezervler 2020 Nisan ayından itibaren negatif bakiyeye dönmeye başladı. Bu durum dikkate alınmamış, rezerv satışlarına 2020 Kasım ayına kadar devam edilmiş ve negatif bakiye daha da büyütülerek eksi 48,694 milyar dolara kadar düşürülmüştür. Ülkenin rezervleri eksi iken Merkez bankası tarafından döviz satışı yapılmaya devam edilmesinin açıklanacak bir tarafı bulunmamaktadır.

2019-2020 YILLARINDA SATILAN DÖVİZ REZERVLERİNİN AYLIK BAZDA GÖSTERİMİ (MİLYON ABD DOLARI)

Yıl-Ay	Net Satılan/ Alınan (USD/ Milyon)	Birikimli Satılan/ Alınan Rezerv (USD/Milyon)	Aylık Ortalama Kur	MB Ortalama Faizi %	Gün	Döviz Satışının TL karşılığı	Birikimli TL (milyon TL)	TL Faiz Kazancı (Milyon TL)	Döviz Faiz Kaybı (Milyon USD)
2019-02	n.a	n.a		24	31				
2019-03	-13,577	-13,577	5.26	24	28	-71,415	-71,415	-1,315	-10.42
2019-04	-3,731	-17,308	5.44	24	31	-20,297	-91,712	-1,884	-14.70
2019-05	-10,806	-28,114	5.74	25	30	-62,026	-153,738	-3,098	-23.11
2019-06	-729	-28,843	6.05	24	31	-4,410	-158,149	-3,289	-24.50
2019-07	4,494	-24,349	5.81	24	30	26,110	-132,038	-2,596	-20.01
2019-08	2,191	-22,158	5.67	23	31	12,423	-119,615	-2,364	-18.82
2019-09	-261	-22,419	5.62	20	31	-1,467	-121,082	-2,017	-19.04
2019-10	1,770	-20,649	5.71	18	30	10,107	-110,976	-1,624	-16.97
2019-11	3,140	-17,509	5.78	16	31	18,149	-92,826	-1,242	-14.87
2019-12	659	-16,850	5.73	14	30	3,776	-89,050	-1,004	-13.85
2020-01	-6,936	-23,786	5.84	13	31	-40,506	-129,557	-1,389	-20.20
2020-02	-3,760	-27,546	5.92	11	31	-22,259	-151,816	-1,444	-23.40
2020-03	-19,756	-47,302	6.04	11	29	-119,326	-271,142	-2,335	-37.58
2020-04	-10,062	-57,364	6.31	10	31	-63,491	-334,633	-2,876	-48.72
2020-05	-10,323	-67,687	6.82	9	30	-70,403	-405,036	-3,003	-55.63
2020-06	-7,459	-75,146	6.95	8	31	-51,840	-456,876	-3,209	-63.82
2020-07	-5,248	-80,394	6.81	8	30	-35,739	-492,615	-3,101	-66.08
2020-08	-10,334	-90,728	6.85	8	31	-70,788	-563,403	-3,613	-77.06
2020-09	-11,458	-102,186	7.25	9	31	-83,071	-646,473	-4,969	-86.79
2020-10	1,803	-100,383	7.50	10	30	13,523	-632,951	-5,436	-82.51
2020-11	-1,771	-102,154	7.87	12	31	-13,938	-646,889	-6,692	-86.76
2020-12	0	-102,154		15	30	0	-646,889	-7,731	-83.96
2021-01	0	-102,154		15	31	0	-646,889	-8,318	-86.76
2021-02	0	-102,154		15	31	0	-646,889	-8,318	-86.76
2021-03		-102,154		15	28	0	-646,889	-7,513	-78.36
2021-04	0	-102,154		19	15	0	-646,889	-5,051	-41.98
Toplam	**-102,154**	**-1,497,222**				**-646,889**	**-646,889**	**-95,433**	**-1,202.66**

TABLO: 2

Eriyen döviz rezervlerinin piyasalarda yarattığı strese ve kırılganlığa dayalı olarak Türkiye'nin iç ve dış borçlanma maliyetleri artmıştır. Bu artışlar nedeniyle, şu ana kadar kamu iç borçlanmasında 99,2 milyar TL, kamu dış borçlanmasında 46.5 Milyar TL, özel sektör dış borçlanmasında ise 61.4 Milyar TL zarar oluşmuştur. Merkez Bankası kredilibite kazanana kadar bu zarar daha da büyüyecektir.

Sonuçta Rezerv Satışları nedeniyle, toplamda mevcut durumda toplam olarak şu ana kadar oluşan 390 Milyar TL zarar, bütçe gelirlerinin %27,84'ünü, Millî gelirin ise %7.22'sını teşkil edecek önem ve büyüklüktedir. (Tablo:4). Türkiye Cumhuriyet tarihinde, işlem bazında bu zarardan daha büyük ve daha kapsamlı bir zarar bulunmamaktadır.

Uluslararası döviz rezervlerinin satış nedenleri hakkında yapılan açıklamalar, gerçekleri açıklama yerine da soru işaretlerini daha da artırmaktan başka bir işe yaramamıştır:

Rezervlerin kurdaki dalgalanmayı önlemek amacıyla kullanıldığına ilişkin ileri sürülen gerekçenin hiçbir bilimsel dayanağı bulunmamaktadır. Zira genel risklilik seviyesi ve enflasyon sorunu çözümlenmeden yapılan döviz satışları yerel paranın dış değerindeki istikrarsızlığı çözemez.

DÖVİZLERİN DTH OLARAK TUTULDUĞU VE ÜLKE İÇERİNDE KALDIĞI GEREKÇESİ DE DOĞRU DEĞİLDİR

Yerleşiklere satılan dövizlerin bankalarda DTH olarak

Eriyen döviz rezervlerinin piyasalarda yarattığı strese ve kırılganlığa dayalı olarak Türkiye'nin iç ve dış borçlanma maliyetleri artmıştır. Bu artışlar nedeniyle, şu ana kadar kamu iç borçlanmasında 99,2 milyar TL, kamu dış borçlanmasında 46.5 milyar TL, özel sektör dış borçlanmasında ise 61.4 milyar TL zarar oluşmuştur. Merkez Bankası kredilibite kazanana kadar bu zarar daha da büyüyecektir.

2019-2020 YILLARINDA SATILAN DÖVİZ REZERVLERİNİN ORTALAMA SATIŞ KURU		
Satılan Rezerv -USD	**Ortalama Satış Kuru**	**AÇIKLAMA**
- 102,154,000,000	6.332	Fiili satış
- 102,154,000,000	7.267	(TL'den faiz elde edildiği ancak döviz rezervlerinden faiz alınmadığı Varsayımına göre)
- 103,356,658,658	7.182	(TL'den faiz elde edildiği ve ayrıca döviz rezervlerinden faiz alındığı varsayımına göre)

TABLO: 3

Satılan rezervlerin Türkiye'ye Parasal maliyeti	TL
Merkez bankası Aleyhine Kur farkı zararı	182,684,467,484
Kamu İç Borcu üzerindeki zararı	99,221,917,808
Kamu Dış Borcu Üzerindeki Zararı	46,496,219,178
Özel Sektör Dış Borcu üzerindeki zararı	61,355,835,616
Toplam Zarar-TL	**389,758,440,087**
Bütçe gelirleri büyüklüğü içerindeki yeri %	27.84%
Milli gelir büyüklüğü içerindeki yeri %	7.22%

TABLO: 4

tutulduğu ve dolayısıyla bu dövizlerin ülke içerinde kaldığı gerekçesi de doğru değildir. Zira yerleşiklerin Merkez Bankası'ndan edindiği dövizlerin yerleşikler adına bankacılık sistemine aktarılması esnasında bankacılık aktarılan bu tutarları kendi rezervlerinde birebir korumayıp türev ürünleri yoluyla pozisyonunu dengeleyerek TL varlıklara dönmektedir. Zaten bankacılık sisteminin şu andaki güncel yabancı para rezerv miktarları 2019 yılındaki tutarlara yakın seyretmekte, herhangi bir bariz artış bulunmamaktadır.

Dolayısıyla yerleşiklere aktarılan bu tutarlar nihayetinde ülke içerinde döviz olarak tutulmamaktadır.

Geçmiş yıllardaki gibi, Merkez bankası 2020 yılındaki cari açığı mevcut rezervlerle kapma yolunu tercih etmesi yanlış bir politika olmuştur: 2019 yılında cari fazla, 2020 yılında da 36,7 milyar dolar cari açık verilmiş idi. Bu cari açığın 31.8 Milyar doları hakikaten rezervlerden karşılanmıştır. Ancak geçmiş yıllardaki gibi, Merkez Bankası 2020 yılındaki cari açığı rezervlerle kapmayabilir idi. Nitekim 2002-2019 yılları arasında Türkiye ekonomisi birikimli olarak 534 Milyar Dolar cari açık vermesine rağmen, aynı süre içerisinde Merkez Bankası'nın nezdindeki uluslararası rezervleri azalmak yerine 60 milyar daha da artmıştır. Aynı politikayı 2020 yılında da uygulamaması yanlış olmuştur.

2020 yılındaki 31 milyar dolarlık yabancı sermaye çıkışı ile özel sektör dış borç ödemeleri aynı yılın cari açık tutarı içerisinde kaldıkları için, bu tutarların ayrıca bağımsız olarak ifade edilmeleri matematiksel olarak mükerrer sayımdır. Bu nedenle, döviz rezervlerinin azalması arasında bunların cari açık ödemeleri dışında ayrıca ifade edilmeleri yanlış ve mükerrer sayım halidir.

TÜRKİYE BÜTÇESİNDEKİ BİR YILLIK GELİR HACMİNİN %27.84'Ü BÜYÜKLÜĞÜNDEDİR

Özet olarak;

Sistematik ve seri rezerv satış işlemleri 2019/Mart-2020/Kasım tarihleri arasında devam etmiştir.

Tahvil piyasalarında oluşan kitlesel satış eğiliminin, likidite sıkışmalarına yol açmaması için küresel merkez bankaları portföy alımlarını genişletiyorlar. Tahvil ve borçlanma piyasalarındaki satış eğilimi sorunu, mal ve hizmet piyasalarına, para ve döviz piyasalarına henüz yansımadı. Ancak, yansıması halinde pandeminin yarattığı kriz pandemi boyutlarını aşabilecek, önlemlerin kontrol olasılığını azaltacaktır.

Net rezerv satış tutarı 102.1 Milyar dolardır.

Merkez Bankası tarafından yapılan sistematik ve seri rezerv satış işlemleri 2019/Mart-2020/Kasım tarihleri arasında devam etmiştir.

Merkez Bankasıtarafından günlük yayımlanan kurların aylık ortalamalarına göre, rezervlerin ortalama satış kuru 6,33 TL'dir.

Rezervlerin satışından 646.8 Milyar TL elde edilmiştir.

Bu satış işlemi sürecinin sonunda 2020/Nisan tarihinde net rezervler terse (negatif değere) dönmeye başlamış olmasına rağmen, 2020/Kasım ayına kadar satışa devam edilmiş ve 2020/Kasım ayı itibariyle net rezervlerin negatif değeri 48,6 milyar dolara kadar gerilemiştir.

Sistematik ve seri rezerv satışları nedeniyle, 2021, 15 Nisan itibariyle ortaya çıkan ülke zararı 390 Milyar TL olup, Türkiye Bütçesindeki bir yıllık gelir hacminin %27.84'ü, milli gelirinin ise %7.22'kadar bir büyüklüktedir.

Ortaya çıkan bu parasal zarara, ekonomik birimler arasında sebep olduğu adaletsiz sermaye transferi maliyetleri dahil değildir.

Ortaya çıkan zararın ölçek ve içerik yönünden bir benzeri Türkiye tarihinde hiçbir zaman görülmemiştir.

Rezerv satışından elde edilen 646.8 Milyar TL nakit Merkez Bankası'nın şu andaki bilançosunun varlıkları arasında yer almamaktadır.

Satışı yapılan rezerv satışlarına ilişkim Merkez Bankası'nın her türlü detay bilgiyi şeffaf bir şeklide kamuoyuna açıklaması anayasal ve toplumsal bir gerekliliktir.

Şu ana kadar rezerv satışlarına ilişkin yetkililer ve politika yapıcıları tarafından yapılan açıklamaların genel açıklayıcı gücü zayıf ve çoğunluğu da yanlış bilgilerdir. ■

Genel Bakış

Osman Akyüz

Türkiye Katılım Bankaları Birliği Genel Sekreteri

akyuz@turcomoney.com

Kripto parayı yasaklamak mı, düzenlemek mi daha iyi?

Son düzenlemelere göre kripto varlıklar Türkiye'de ödeme aracı olarak kullanılamayacak. Ayrıca bu varlıkların ödemelerde doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılmasına yönelik hizmet sunulamayacak. Şu aşamada kripto varlıkların alınıp satılmasına ve yatırım yapılmasına bir sınırlama gelmediğini görüyoruz.

KRİPTO PARA NEDİR?

Kripto para; internet aracılığı ile kullanılan, hiçbir merkezi otoriteye ya da aracıya bağlı olmayan, sanal para birimi olarak ifade edilebilir. Kripto para, şifreleme kullanılan nakite alternatif olarak tasarlanmış dijital sanal varlıktır. Kripto varlıklar, merkezi elektronik para ve merkezi bankacılık sistemlerinin aksine tümüyle merkeziyetsizdirler.

Bilgisayarlar aracılığı ile yapılan çeşitli matematiksel doğrulama işlemlerinin, madenciliğin ardından üretilir. Takas ve transfer edilir, dijital cüzdanlarda saklanır, kripto para borsalarında dönüştürülür. Sadece sahip olan kişinin insiyatifiyle yer değiştirir.

Herhangi bir devlet tarafından üretilen para birimi değildir. Merkezi para ve bankacılık sistemlerine bağlı değildir. Taklidi neredeyse imkansızdır. En çok bilinen, en çok dolaşımda olan birim olması nedeniyle Bitcoin için ise kripto paraların doları demek yerinde olur. Bunun dışındaki diğer kripto paralar altcoin olarak adlandırılır. Çünkü kullanılan Block Chain teknolojisi hemen hemen aynıdır.

Blok Zinciri en net ifadesiyle, bir kripto paraya dair tüm işlemlerin tutulduğu kayıt defteri demektir. Kripto paralar ancak belirli şifreler kullanılarak yerleştirildiği sanal cüzdanlardan yine şifreler aracılığı ile çıkarılıp kullanılabildiği için bu adı taşır. Kripto para birimleri ile kişiler ya da kurumlar tıpkı gerçek parayla yaptıkları gibi harcama yapabiliyor ya da para kabul edebiliyorlar.

DÜNYADA 9 BİN CİVARINDA KRİPTO PARA VAR

Geldiğimiz noktada, dünyada 9 bin civarında benzer bilgisayar teknolojisi ile üretilip sanal piyasalara sürülmüş kripto para var. Bu paralar, hem yatırım aracı hem de ödeme aracı olarak kullanılıyorlar. Son yıllarda bu tür sanal varlıklara çok ciddi bir talep oluştu ve değerleri çok hızlı yükseldi.

Çok iyi kazandırıyor algısı, ayrıca dünyanın her tarafından hiçbir sınırlama olmadan alınıp satılabilmesi, devletlerin ve para otoritelerinin hiç bir şekilde dahil olmadığı bir dünya sanal borsası ortaya çıkmış oldu. Devlet ve para otoriteleri yeni yeni sistemi anlamaya çalışıyorlar ve yatırımcıları nasıl koruyabiliriz, bu borsayı nasıl kurallara bağlayabiliriz diye çalışıyorlar. Bu gün itibariyle kripto para borsalarındaki parasal değer 2.2 trilyon dolara ulaşmış durumda.

KRİPTO BORSALARA YATIRIMDA DÖRDÜNCÜ SIRADAYIZ

Son birkaç yıldır özellikle salgın döneminde ülkemizde de kripto borsalara hızlı bir yöneliş ve yatım yapma süreci başladı. Bugün

Özellikle salgın döneminde ülkemizde kripto borsalara hızlı bir yöneliş ve yatırım yapma süreci başladı. Bugün itibariyle, ülkemiz bu borsalara yatırımda, dördüncü sırada... ABD'li araştırma kurumu Chainanalysis'e göre; Türkiye kripto paraların işlem hacmi, Şubat başı ile 24 Mart arasında 26 milyar dolar oldu. Bu tutar bir yıl evvel yedi milyar dolardı.

itibariyle, ülkemizin bu borsalara yatırımda, dördüncü sırada olduğu bilgisi veriliyor.

ABD'li araştırma kurumu Chainanalysis'e göre; Türkiye kripto paraların işlem hacmi, Şubat başı ile 24 Mart arasında 26 milyar dolar oldu. Bu tutar bir yıl evvel yedi milyar dolardı.

KRİPTO VARLIKLARIN KULLANILMASINA İLİŞKİN DÜZENLEME

Peki Merkez Bankası'nın Kripto Paralara İlişkin Yaptığı Düzenleme Neyi Amaçlıyor? Ülkemizde bütün bu gelişmeler olurken, Merkez Bankamız 16 Nisan 2021'de Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmasına ilişkin bir düzenleme yaptı.

Düzenlemenin kamuoyuna duyurusunda, Merkez Bankamız düzenleme gerekçesini şöyle açıklıyordu:

"Kripto varlıklar herhangi bir düzenleme ve denetim mekanizmasına tabi olmaması, merkezi bir muhatabın bulunmaması, piyasa değerlerinin aşırı oynaklık göstermesi, anonim yapıları nedeniyle yasa dışı faaliyetlerde kullanılabilmesi,cüzdanların çalınabilmesi veya sahiplerinin bilgileri dışında usulsuz olarak kullanılabilmesi ile işlemlerin geri dönülemez nitelikte olması gibi nedenlerle ilgili taraflar açısından önemli riskler barındırmaktadır.

Son dönemde, söz konusu varlıkların ödemeler alanında kullanılmasına ilişkin çeşitli girişimlerin oluşmaya başladığı gözlemlenmiştir.Bu varlıkların ödemelerde kullanılmasının, yukarıda bahsedilen sebeplerle işlemin tarafları açısından telafisi mümkün olmayan mağduriyetler yaratma ihtimali bulunduğu ve bu alanda mevcutta kullanılan yöntem ve araçlara karşı güven zaafiyeti meydana getirebilecek unsurlar içerdiği değerlendirilmektedir."

Aynı gün yayımlanan Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmasına İlişkin Yönetmelikle aşağıda yer alan düzenleme yapılmıştır:

"Kripto varlık, dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para,

Sonuç olarak, kripto paralar piyasasının düzenlenme ve denetlenme ihtiyacı olduğu açıktır. Öncelikle kripto paraların illegal ödemelerin aracı olmasının kesinlikle önlenmesi, aracılık yapan kuruluşların disipline edilmesi ve yatırım yapan kişi ve kurumların hak ve menfaatlerinin korunması son derece önemlidir.

elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen gayrı maddi varlıkları ifade eder. Kripto varlıklar, ödemelerde doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılamaz. Kripto varlıkların ödemelerde doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılmasına yönelik hizmet sunulamaz."

Diğer yandan aynı düzenlemede, ödeme hizmetlerinin sunulmasında ve elektronik para ihracında kripto varlıkların kullanılamayacağı hüküm altına alınmıştır.

"Ödeme hizmeti sağlayıcıları,ödeme hizmetlerinin sunulmasında ve elektronik para ihracında kripto varlıkların doğrudan veya dolaylı olarak kullanılacağı bir şekilde iş modelleri geliştirilemez,bu tür iş modellerine ilişkin herhangi bir hizmet sunulamaz.Ödeme ve elektronik para kuruluşları, kripto varlıklara ilişkin alım satım, saklama,transfer veya ihraç hizmeti sunan platformlara veya bu platformlardan yapılacak fon aktarımlarına aracılık edemez."

KRİPTO VARLIKLAR TÜRKİYE'DE ÖDEME ARACI OLARAK KULLANILAMAYACAK

Yukarıda yer alan düzenlemeden anlaşılması gereken; kripto varlıklar Türkiye'de ödeme aracı olarak kullanılamayacak, ayrıca bu varlıkların ödemelerde doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılmasına yönelik hizmet sunulamayacaktır. Şu aşamada kripto varlıkların alınıp satılmasına ve yatırım yapılmasına bir sınırlama gelmediğini görüyoruz.

PİYASANIN DÜZENLENME VE DENETLENME İHTİYACI OLDUĞU AÇIK

Ancak, ülkemizdeki kripto piyasasındaki borsa kuruluşu THODEX 'ın sahibinin 391 bin yatırımcının 2 milyar dolarıyla sırra kadem basması, düzenlemede geç kaldığımız izlenimini veriyor. Dileyelim ki, başka sırra kadem basmalarla karşılaşmayız. Bu tür yeni oluşan parasal işlerde, eğer bir düzenleme ve iş disiplini oluşturulmamışsa sahtekar ve hızlı köşe dönmecilerin faaliyet gösterdiği saadet zincirleri oluşuyor.

Sonuç olarak, kripto paralar piyasasının düzenlenme ve denetlenme ihtiyacı olduğu açıktır. Öncelikle kripto paraların illegal ödemelerin aracı olmasının kesinlikle önlenmesi, aracılık yapan kuruluşların disipline edilmesi ve yatırım yapan kişi ve kurumların hak ve menfaatlerinin korunması son derece önemlidir.

Ayrıca teknolojisi çok ciddi yaygınlaşan, kullanımı ve kabul görme oranı hızla gelişen bir alanda, ilk etapta yasaklamak yerine düzenleme ve denetimlere gitmek daha iyi olur kanaatindeyiz. ■

pirireisuni pirireisuni pirireisuniversity pirireisuniversitesi

THE LEADING UNIVERSITY in MARITIME TRAINING and EDUCATION

PİRİ REİS ÜNİVERSİTESİ 2008

PİRİ REİS UNIVERSITY

Maritime Faculty · Faculty of Enginnering · Faculty of Economics and Administrative Sciences · Maritime Higher Vocational School

www.pirireis.edu.tr

Piri Reis University pushes the limits of knowledge with the principles of global awareness and with its strong prominent academic staff and students. It not only perceives the need for change, but also moves fast in the direction of being a world

Postane Mah. Eflatun Sk. No:8 34940 Tuzla / Istanbul /TURKEY 0216 5810050 Fax: 0216 5810051 bilgi@pirireis.edu.tr

Hayreddin Turan
hayrettinturan@turcomoney.com
turcomoney

KKTC BAYINDIRLIK VE ULAŞTIRMA BAKANI RESMİYE CANALTAY

Maraş'ın açılması ekonomiye ciddi bir ivme katacak

SORUMLUSU RUM YÖNETİMLERİDİR

Hükümetimiz ve Türkiye, kapalı Maraş'ın artık hayalet şehir olmaktan çıkarılmasında kararlıdır. Maraş, uluslararası hukuka uygun bir şekilde, AİHM kararları çerçevesinde açılacak ve insanlığa kazandırılacaktır. Maraş'ın bir türlü açılamamasının sorumlusu sunulan önerilere ve çözüm planlarına evet demeyen Güney Kıbrıs Rum Yönetimleridir.

MARAŞ'TA HEDEFİMİZ TURİZME KATKI

Hedefimiz ilk olarak Maraş'ın turizmimize katkı sağlar bir noktaya gelmesidir. Maraş'ın açılmasının turizmimize, müteahhitlik hizmetlerine, emlak sektörüne ciddi bir ivme katacağı kuşkusuzdur. Bunun için gereken kentsel dönüşüm projeleri üzerine çalışılmaktadır.

LİMANLAR ÖNEMLİ FIRSATLAR BARINDIRIYOR

Türk yatırımcılarının ulaştırma alanında yatırım yapabilecekleri araçlar mevcut. Doğu Akdeniz'de anavatanımız Türkiye ile birlikte aktörlerden biri olmak istiyorsak, Mavi Vatan'daki varlığımızı da o derecede belli etmemiz gerekiyor. Limanlarımızın özelleştirme kapsamına almamızla birlikte hem işletmecilik hen de deniz taşımacılığı alanında pek çok fırsat doğacaktır.

ARAÇ MUAYENEYİ ÖZELE DEVREDİYORUZ

Trafik güvenliği için elzem olan araç muayene ile ilgili pek de verimli çalışmayan bir sistemimizi yenileme düşüncesindeyiz. Araç muayeneyi özele devredip AB standartlarında, gelir paylaşımına dayalı bir araç muayene sistemi oluşturacağız.

Ersin Tatar'ın cumhurbaşkanı seçilmesiyle yeni bir dönemi başlatan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, kronik sorun halindeki bir çok konuyu masaya yatırdı. KKTC Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanı Resmiye Canaltay, yılda 4 milyon yolcuya hizmet verecek uluslararası standartlardaki yeni Ercan Havalimanı'nın turizme büyük katkı sağlayacağını belirtiyor. Canaltay, "KKTC'ye uçuş ambargolarının kalkması ve doğrudan uçuşların gerçekleşmesi halinde kapasitesi yılda 10 milyon yolcuya çıkabilecek" diyor.

KKTC Hükümeti ve Türkiye'nin Maraş'ın artık hayalet şehir olmaktan çıkarılmasında kararlı olduğunu vurgulayan Resmiye Canaltay, "Hedefimiz ilk olarak Maraş'ın turizmimize katkı sağlar bir noktaya gelmesidir. Maraş'ın açılmasının turizmimize, müteahhitlik hizmetlerine, emlak sektörüne ciddi bir ivme katacağı kuşkusuzdur" diye konuşuyor.

Salgın sonrası piyasada oluşacak talebi iyi değerlendirip yabancı turisti adaya çekmenin yollarını aradıklarını ifade eden Canaltay, Türk girişimlere de çağrı yaparak, liman ve araç muayene hizmetlerinin özelleştirilmesinin büyük fırsatlar barındırdığını vurguluyor.

KKTC Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanı Resmiye Canaltay, Turcomoney'nin sorularını cevaplandırdı:

- Ulaştırma Bakanlığı olarak en çok hangi projeleri gerçekleştirmek istiyorsunuz?

CANALTAY: KKTC Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı, bünyesinde sekiz daire ve üç kuruluş bulunan, ülkede yaşayan bireylerin yaşam kalitesini doğrudan etkileyen konuları sorumluluk alanı içerisinde barındıran bir bakanlıktır.

Başlıca hedefimiz, ülke genelinde 1.678 km uzunluğundaki karayolu altyapısını büyütmek ve geliştirmek, hava ve deniz ulaşımı, telekomünikasyon ve bilişim, trafik güvenliği ile ilgili projeleri yaşama geçirmek, uluslararası standartları yakalamak, hatta bunların üzerine çıkmaktır.

GÜNDE 4 UÇAĞIN İNİŞİNE İZİN VAR

Şu anda Ercan Havalimanına, azami 200 yolcu koşulu ile günde dört uçağın inişine izin veriliyor. Ancak uluslararası standartlardaki yeni Ercan Havalimanının inşaatının tamamlanması üzerinde önemle duruyoruz. Bu havalimanı tamamlandığında Kıbrıs adasındaki en büyük ve modern havalimanı olacak ve ülkemize ciddi katkılar sağlayacaktır.

- Ülke turizmini ilgilendiren konuların başında ulaşım geliyor. Ulaşım konusunda şu anda gelişmeleri nasıl görüyorsunuz? Uçak seferleri konusunda Türk yetkililerle görüşmeler yapacak mısınız?

CANALTAY: Kovid-19 salgını nedeniyle turizm ve dolayısıyla ulaşım sektörü küresel anlamda en çok etkilenen sektörler oldu. Hükümet olarak bir yandan salgın ile mücadele ederken diğer yandan salgı sonrasına hazırlık yapıyoruz.

Ülke içi ulaşımın ana unsuru olan karayolu altyapısı ile ilgili T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile geçtiğimiz Ocak 2021'de ayında bir protokol imzalandı. İki yıl içerisinde önemli merkezleri birbirine bağlayan duble yolların tamamlanması dahil, kırsal kesim yollarında da önemli iyileştirmeler yapılacak.

AZAMİ 200 YOLCU İLE GÜNDE DÖRT UÇAĞA İZİN VERİLİYOR

Toplamda 322 km'lik yolun tamamlanmasını veya yeniden yapımını kapsayan bu proje ile yol ve trafik güvenliği de önemli anlamında geliştirilmiş olacak.

Hava ulaşımı şu anda salgın kısıtlamaları çerçevesinde gerçekleştiriliyor. Şu anda Ercan Havalimanına, azami 200 yolcu koşulu ile günde dört uçağın inişine izin veriliyor. Ancak uluslararası standartlardaki yeni Ercan Havalimanının inşaatının tamamlanması üzerinde de Hükümet ve Bakanlık olarak önemle duruyoruz. İnanıyoruz ki yılsonuna kadar uzayıp giden bu proje artık tamamlanacaktır.

Bu havalimanı tamamlandığında Kıbrıs adasındaki en büyük ve modern havalimanı olacak ve ülkemize ciddi katkılar sağlayacaktır.

Dolayısıyla hükumet olarak salgın sonrası piyasada oluşacak talebi iyi değerlendirip yabancı turisti adaya çekmenin yollarını arıyoruz. Sivil havacılık ve ulaşımla ilgili uluslararası alanda yaşanan gelişmeleri, salgın döneminde güvenli seyahat için geliştirilmekte olan uygulamaları da yakından takip etmekteyiz.

- Sayın Bakanımız öncelikli olarak Bakanlığınız tarafından alınan Covid-19 tedbirlerini aktarır mısınız?

CANALTAY: KKTC'de Kovid-19 ile ilgili önlemler Sağlık Bakanlığı'na bağlı Bulaşıcı Hastalıklar Üst Komitesi'nin tavsiyeler doğrultusunda Bakanlar Kurulu tarafından alınmaktadır.

YABANCI TURİSTİ ADAYA ÇEKMEYE ÇALIŞIYORUZ

Hükumet olarak salgın sonrası piyasada oluşacak talebi iyi değerlendirip yabancı turisti adaya çekmenin yollarını arıyoruz. Sivil havacılık ve ulaşımla ilgili uluslararası alanda yaşanan gelişmeleri, salgın döneminde güvenli seyahat için geliştirilmekte olan uygulamaları da yakından takip ediyoruz.

Hava ulaşımı ile ilgili alınan kararlar, bakanlığımızca yayımlanan NOTAM (Havacılara Bildiri) ile duyurulmaktadır.

Buna göre ülkeye girişlerde ana kural seyahat edilen ülkeye göre 10 veya 14 günlük karantina mecburiyetidir. Buna ek olarak "Güvende Kal Uygulaması" ile uyum içinde çalışacak elektronik bilezik ile ev karantinası uygulamamız da başlamıştır. KKTC'ye hava yolu ile gelecek yolculardan ayrıca son 72 saat içerisinde yapılmış negatif sonuçlu PCR testi, Türkiye'den seyahat edecek yolcuların PCR test belgesinde QR kodu bulundurmaları talep ediliyor. Günde dört uçuş ve her uçuşta azami 200 yolcu kuralı da var. Tarifeli uçuşlar ek olarak haftada dört charter uçuş ile kapalı otel turizmini de devreye koymuş olduk.

LİMANLARIMIZA GÜNDE İKİ YOLCU GEMİSİ KABUL EDİYORUZ

Deniz limanlarımıza, her birinde azami 150 yolcu olacak şekilde, günde iki yolcu gemisi kabul ediyoruz. Deniz yolu ile gelecek yolcular, hava yolu ile ülkeye gelen yolcularla aynı kurallara tabidir.

K.K.T.C. Sağlık Bakanlığı Bulaşıcı Hastalıklar Üst Kurulunun tavsiyeleri doğrultusunda hükumetimiz tarafından hava ulaşımında uygulanan kısıtlamalara "www.bub.gov.ct.tr" bağlantısından ulaşabilirsiniz.

- KKTC yepyeni ve çok modern uluslararası bir Havaalanın açılışı için gün sayıyor. Kapasite ne durumdadır ne zaman açılacak ? Bu konuda bilgi verir misiniz?

CANALTAY: Yeni Ercan Havalimanımızın 2022 yılı içerisinde tam kapasite hizmet vermeye başlamasını hedefliyoruz. Yılda dört milyon yolcuya hizmet verebilecek.

KKTC'ye uçuş ambargolarının kalkması ve doğrudan uçuşların gerçekleşmesi halinde havalimanının kapasitesi yılda 10 milyon yolcuya kadar çıkartılabilecek.

Proje bu şekilde tasarlandı. T&T Ercan Havalimanı İşletmeciliği İnşaat Sanayi ve Ticaret Şirketi Limited tarafından yapılmakta olan yeni havalimanı, 7 milyon 800 bin metrekare üzerine inşa ediliyor.

ERCAN HAVALİMANI 4 MİLYON YOLCUYA HİZMET VERECEK

Yeni Ercan Havalimanımızın 2022 yılı içerisinde tam kapasite hizmet vermeye başlamasını hedefliyoruz. Yeni havalimanı 7 milyon 800 bin metrekare üzerine inşa ediliyor ve yılda dört milyon yolcuya hizmet verebilecek. KKTC'ye uçuş ambargolarının kalkması ve doğrudan uçuşların gerçekleşmesi halinde kapasitesi yılda 10 milyon yolcuya çıkabilecek.

2,800 metre uzunluğundaki mevcut piste 3,200 km'lik yeni bir pist eklenecek.

YENİ ERCAN HAVALİMANI KENDİ ELEKTRİĞİNİ ÜRETECEK

Yenilenebilir enerji sistemleriyle kendi elektriğini üretecek olan 130 bin metrekarelik yeni terminal binasında 60 check-in noktası olacak. Gelen yolcu için 20, giden yolcu için de 24 pasaport kontrol bankosu ve 26 x-ray noktası olacak.

Terminal binasına bağlı 8 körük, apronda ise 12 açık park pozisyonu olacak. Havalimanı apronu toplamda 30 uçağı birden barındırabilecek büyüklükte olacak.

Yeni havalimanında bin 500 araç kapasiteli 40 bin metrekarelik kapalı otopark ve bin 500 araçlık açık park bulunuyor. Havalimanında bir de yeni inşa edilmekte olan bir VIP Binası bulunacak.

Yeni Ercan Havalimanının bir özelliği de tankerle uçaklara yakıt taşınmasına son verecek olması. Kurulan yeni sistem ile birlikte apron altından geçecek borularla uçaklara yakıt verilebilecek.

KKTC SINIRLARI İÇERİSİNDE TOPLAM 1641 KM'LİK YOL

- Sayın Bakanımız, otoyollar ve limanlar hakkında bilgi verir misiniz?

CANALTAY: KKTC sınırları içerisinde bulunan ana arterler ve yerleşim birimleri arasındaki toplam 1641 km'lik yol Bakanlığımız altında bulunan Karayolları Dairesi sorumluluğu altındadır. Karayolları ağımızın 153 km'si bölünmüş yol, 100 km'si birinci sınıf yol, 217 km'si ikinci sınıf yol ve 1,171 km'si üçüncü sınıf yollardan oluşmaktadır.

Bakanlar Kurulu Kararına istinaden hazırlanan 1988-2000 yıllarını kapsayan Karayolu Master Planı 1988 yılından itibaren uygulanmaya başlamıştır.

Sonraki yıllarda Master Plan revize edilerek 2000-2010 ve 2012-2020 Master Planları hazırlanarak Karayolları ağının idamesi iyileştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla yol yapım, onarım ve üst yapı takviye çalışmalarına 2021-2030 dönemi kapsayan Karayolları Master Planı hazırlanmaktadır.

T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile geçtiğimiz Ocak 2021'de imzalanan Karayolları Master Planı 2021-2022 Uygulama Protokolü sayesinde, çeşitli imkansızlıklar nedeniyle uzun yıllar bakımsız kalan kırsal kesim yollarımızın önemli bir bölümü yenilenecek.

ANAVATAN TÜRKİYE'YE MÜTEŞEKKİRİZ

Bundan dolayı Anavatan Türkiye'ye müteşekkiriz. Protokolde ayrıca yapımı devam eden ve ülkenin hem kalkınmasına

hem trafik güvenliğine önemli katkı yapacak bölünmüş yol projelerinin tamamlanması da yer alıyor. Bunlar Güzelyurt-Lefke Çevre Yolu, Lefkoşa Kuzey Çevre Yolu, İskele-Çayorova Yolu, Girne Batı Çevre Yolu, Balalan-Yenierenköy Yolu ve Girne Dağ Yolu olarak bilinen, Ercan Havalimanı'ndan Girne'ye ulaşımı kolaylaştıracak olan Değirmenlik-Çatalköy Yoludur.

Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı altında bulunan Limanlar Dairesi'na bağlı Girne Liman Başkanlığı ve Gazimağusa Liman Başkanlığı bulunmaktadır. Kurumumuz Gazimağusa Limanı, Girne Turizm Limanı ile Kyrenia Marina, Delta Marina ve Karpaz Gate Marina olmak üzere özel yatları barındıran üç özel marinadan sorumludur.

Gazimağusa Limanı ile Girne Limanı, KKTC'nin yurt dışına açılan iki deniz kapısını oluşturmaktadır.

Gazimağusa Limanı'da Ro Ro gemileri ile gelen ve giden tırlar ve araçların elleçlenmesi ve kuru yük gemileri ile dökme yüklerin tahliye veya yüklenmesi yapılmaktadır. Ayrıca limanımızda bulunan tersaneye tamir için gelen gemiler ile ilgili pilotaj ve romorkaj yapılarak giriş çıkış işlemleri yapılmaktadır. Pandemi nedeniyle Gazimağusa Limanı'ndan yolcu girişi yapılması yasaklanmıştır. Diğer yandan konteyner taşımacılığı yapılarak limanımızda konteyner elleçlenmesi de yapılmaktadır.

Girne Turizm Limanı'mda ise gelen ve giden yolcuların gemilere giriş ve çıkış işlemleri ve Ro Ro gemileri ile gelen ve giden tır ve araçların elleşlenmesi yapılmaktadır.

- Uzun yıllardır UBP içerisinde bulunuyorsunuz, Gazi Mağusa Kadın Kolları Başkanlığı yaptınız ve şimdi de milletvekili, Bakan olarak görev yapıyorsunuz. Yıllardır kapalı olan Maraş nihayet açılıyor. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, yatırımcıları çekmek, ekonomisini geliştirmek, büyütmek istiyor. Bu da yatırımcıları çekmek için verilecek startla birlikte büyük bir istihdamı da beraberinde getirecek. Bu konuda neler söylersiniz?

CANALTAY: Maraş'ın bir bölümü zaten iskana açılmıştı. Şimdi açılmasına karar verdiğimiz bölüm sahil ve arkası kalan kesimdir.

MARAŞ'IN HAYALET ŞEHİR HALİNE GELMESİNİN SORUMLUSU GÜNEY KIBRIS RUM YÖNETİMLERİDİR

Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar, UBP, Hükümetimiz ve Türkiye kapalı Maraş'ın artık hayalet şehir olmaktan çıkarılmasında kararlıdır. Uluslararası hukuka uygun, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları çerçevesinde kapalı Maraş açılacak ve insanlığa kazandırılacaktır.

Kapalı Maraş'ın hayalet şehir haline gelmesinin, bir türlü açılamamasının sorumlusu bir türlü sunulan önerilere ve çözüm planlarına evet demeyen Güney Kıbrıs Rum Yönetimleridir.

Hedefimiz ilk olarak Maraş'ın turizmimize katkı sağlar bir noktaya gelmesidir. Maraş'ın açılmasının turizmimize, müteahhitlik hizmetlerine, emlak sektörüne ciddi bir ivme katacağı kuşkusuzdur.

Bunun için gereken kentsel dönüşüm projeleri üzerine çalışılmaktadır.

- Türkiye'den gelen iş adamları KKTC'de turizm alanında yatırım yapıyor. Bazı alanlarda üretim gerçekleştiriyor. Türk yatırımcılardan ulaştırma alanlarda yatırım yapmalarını bekliyor musunuz? Onlara ne gibi bir mesaj vermek istersiniz?

CANALTAY: Türk yatırımcılarının ulaştırma alanında yatırım yapabilecekleri araçlar mevcut. Doğu Akdeniz'de Anavatanımız Türkiye ile birlikte aktörlerden biri olmak istiyorsak, Mavi Vatan'daki varlığımızı da o derecede belli etmemiz gerekiyor. Bu nedenle, limanlarımızın özelleştirme kapsamına almamızla birlikte hem işletmecilik hen de deniz taşımacılığı alanında pek çok fırsat doğacaktır.

Bununla birlikte trafik güvenliği için elzem olan araç muayene ile ilgili pek de verimli çalışmayan bir sistemimizi yenileme düşüncesindeyiz. Araç muayeneyi özele devredip AB standartlarında, gelir paylaşımına dayalı bir araç muayene sistemi oluşturacağız. ■

Bakış Açısı

Gürdoğan Yurtsever

yurtsever@turcomoney.com

Finansal hizmetlerde dijitalleşme yeni aşamaya geçti

Finansal kuruluşların uzaktan müşteri kabul etmesi ve sözleşme imzalaması resmi olarak başlamış oldu. Bankalarca kullanılacak uzaktan kimlik tespiti yöntemlerine ve elektronik ortamda sözleşme ilişkisinin kurulmasına ilişkin BDDK yönetmeliğine göre uzaktan kimlik tespiti, müşteri temsilcisi ile kişinin, fiziksel olarak aynı ortamda bulunmasına gerek olmadan, çevrim içi olarak görüntülü görüşmesi ve birbiriyle iletişim kurması ile yapılacak.

Dijitalleşmenin en yoğun yaşandığı alanların başında gelen finansal hizmetlerdeki dijital dönüşümü sağlamaya yönelik önemli mevzuat düzenlemeleri ardı ardına yapılmaya devam ediyor. Bu düzenlemeler yeni teknolojilerin kullanımına imkan sağlayarak başta bankacılık olmak üzere bütün finansal hizmetleri dönüştürüyor.

Maddelerinin çoğunluğu yılbaşında yürürlüğe giren BDDK'nın bankaların bilgi sistemleri ve elektronik bankacılık hizmetleri ile ilgili yönetmeliği bankaların dijital dönüşümü ve elektronik bankacılık hizmetleri ile ilgili önemli kurallar ve yenilikler getirmişti.

Bunun yanı sıra geçen yıl Haziran ayında yürürlüğe giren bir yasal düzenleme ile finansal hizmetlerdeki dijitalleşme için çok önem taşıyan uzaktan müşteri kabulüne yönelik düzenleme yapılmıştı. Bu şekilde finansal kuruluşların potansiyel müşterileri ile yüz yüze gelmeden dijital ortamda iş ilişkisi kurmasının önü açılmıştı.

UZAKTAN MÜŞTERİ KABULÜ RESMİ OLARAK BAŞLADI

Bu konuda düzenleyici otoritelerin alt düzenlemeleri bekleniyordu. Bu kapsamda Nisan ayında önce BDDK, daha sonra da MASAK tarafından bu düzenlemeler yapıldı ve Resmi Gazete'de yayımlandı. Her iki düzenleme de 1 Mayıs tarihinde yürürlüğe girdi. Böylece finansal kuruluşların uzaktan müşteri kabul etmesi ve sözleşme imzalaması resmi olarak başlamış oldu.

Bankalarca kullanılacak uzaktan kimlik tespiti yöntemlerine ve elektronik ortamda sözleşme ilişkisinin kurulmasına ilişkin BDDK yönetmeliğine göre uzaktan kimlik tespiti, müşteri temsilcisi ile kişinin, fiziksel olarak aynı ortamda bulunmasına gerek olmadan, çevrim içi olarak görüntülü görüşmesi ve birbiriyle iletişim kurması ile yapılacak. Dolandırıcılık ve sahtecilik gibi riskleri azaltacak güvenlik önlemleri alınacak.

UZAKTAN KİMLİK TESPİTİ GÖRÜNTÜLÜ GÖRÜŞME İLE YAPILACAK

Uzaktan kimlik tespitinin görüntülü görüşme aşaması, bu konuda eğitim almış müşteri temsilcisi tarafından gerçekleştirilecek. Müşteri temsilcileri erişimi sınırlandırılmış ayrı alanlarda çalışacak. Engelli kişilere hizmet verebilmek amacıyla en az bir müşteri temsilcisine gerekli eğitimler verilecek.

Görüntülü görüşme öncesinde kişinin başvurusu elektronik ortamda doldurulan form ile alınacak. Alınan veriler kullanılarak kişi hakkında risk değerlendirmesi yapılacak. Yüksek riskli durumlarda görüntülü görüşme başlatılmadan süreç sonlandırılabilecek. Uzaktan kimlik tespiti amacıyla özel nitelikli kişisel verilerden sadece biyometrik veri kullanılabilecek. Kişinin buna dair açık rızası elektronik ortamda kayıt altına alınacak.

Müşteri temsilcisinin soracağı soruların sırası ve/veya türü değişecek. Görüntülü görüşme gerçek zamanlı ve kesintisiz yapılacak. Uçtan uca güvenli iletişim ile

Yeni mevzuat düzenlemeleri ile finansal hizmetlerdeki dijitalleşme yeni aşamaya geçti. Bu sürecin hızlanarak devam edeceği görülüyor. Finansal kuruluşların bu düzenlemelere uyum sağlamak için gerekli yatırımları yapmaları, süreçleri oluşturmaları ve özellikle yolsuzluk, sahtecilik, suç gelirlerinin aklanması gibi alanlarda oluşabilecek riskleri etkili yönetmeleri için uyum programı yürütmeleri önem taşıyor.

gerçekleştirilecek. Görüntü ve ses kalitesi şüpheye yer bırakmayacak şekilde olacak. Kişinin cep telefonu, SMS OTP ile doğrulanacak.

KİMLİKTEKİ FOTOĞRAF VE BİLGİLER DOĞRULANACAK

Uzaktan kimlik tespiti sürecinde beyaz ışık altında görsel olarak ayırt edilebilen güvenlik ögelerine, fotoğraf ve imzaya sahip olan kimlik belgesi kullanılacak. Yakın alan iletişimi kullanılarak kimlik belgesinde yer alan bilgiler doğrulanacak. Görüntülü görüşme sürecinde kişiyi ve kişi tarafından sunulan kimlik belgesinin ön ve arka yüzü ile birlikte belgenin üzerindeki bilgileri gösteren fotoğraflar ve/veya ekran görüntüleri oluşturulacak.

Kimlik belgesinde bulunan veri ve bilgilerin geçerliliği ve gerçekliği doğrulanacak. Kişinin canlılığını tespit edici yöntemler kullanılacak. Kişinin yüzü ile kimlik belgesindeki fotoğrafın biyometrik karşılaştırması yapılacak. Fotoğraf ve kişisel bilgilerin uyumlu olduğundan emin olunacak.

Kişinin banka müşterisi olacağını kabul ettiğine ilişkin sözlü onayı ile süreç tamamlanacak. Zayıf ışık koşulları, düşük görüntü kalitesi, tutarsızlık, belirsizlik veya şüphe varsa görüşme sonlandırılacak. Yine yönetmelikte yer verilen kurallara uyularak banka ile müşteri arasındaki sözleşmeler elektronik ortamda kurulabilecek.

İMZA ALINMADAN HESAP AÇILABİLECEK

MASAK tarafından yayımlanan tebliğde ise finansal kuruluşların yanı sıra tüm yükümlü grupları asli faaliyet alanları ile ilgili mevzuatın izin vermesi durumunda uzaktan kimlik tespiti yöntemleri kullanabilecekler. Elektronik kanal üzerinden geliştirilecek yöntemler, bunlar için gerekli organizasyon, teknik altyapı, kimlik doğrulama bileşenleri ile gizlilik ve güvenlik tedbirlerini içerecek.

Yüz yüze yapılan kimlik tespitinde alınması gereken bilgiler uzaktan kimlik tespitinde de alınacak ve teyit edilecek. Uzaktan kimlik tespitinde imza örneği alınması zorunlu olmayacak. Kimlik tespiti sürekli iş ilişkisi

İşçinin uzaktan çalışma talebini yazılı olarak yapacak, işveren tarafından değerlendirilecek, talebin değerlendirilmesinde işin ve işçinin niteliği gereği uzaktan çalışmaya uygunluğu ile işveren tarafından belirlenecek diğer kıstaslar kullanılacak. Talebe ilişkin değerlendirme sonucu 30 gün içinde işçiye bildirilecek ve sözleşme yapılacak.

tesis edilmeden önce tamamlanacak. Teyit işleminde TC Kimlik kartı kullanılacak. Adres ve kimlik bilgileri devletin kimlik paylaşım sistemi üzerinden sorgulanarak teyit edilecek.

Tesis edilen iş ilişkisi hakkında risk temelli yaklaşımla sıkılaştırılmış tedbirler uygulanacak. Uzaktan kimlik tespiti ile iş ilişkisi kurulması sonrasındaki işlemin yüz yüze gerçekleştirilmesi halinde yüz yüze kimlik tespitine ilişkin kurallar uygulanacak ve imza örneği alınacak. Uzaktan kimlik tespitine ilişkin işlemlerde, risk temelli yaklaşım çerçevesinde tespit edilen riskle orantılı olarak ilave tedbirler alınacak.

Bu yeni mevzuat düzenlemeleri ile finansal hizmetlerdeki dijitalleşme yeni aşamaya geçti. Bu sürecin hızlanarak devam edeceği görülüyor. Finansal kuruluşların bu düzenlemelere uyum sağlamak için gerekli yatırımları yapmaları, süreçleri oluşturmaları ve özellikle yolsuzluk, sahtecilik, suç gelirlerinin aklanması gibi alanlarda oluşabilecek riskleri etkili yönetmeleri için uyum programı yürütmeleri önem taşıyor.

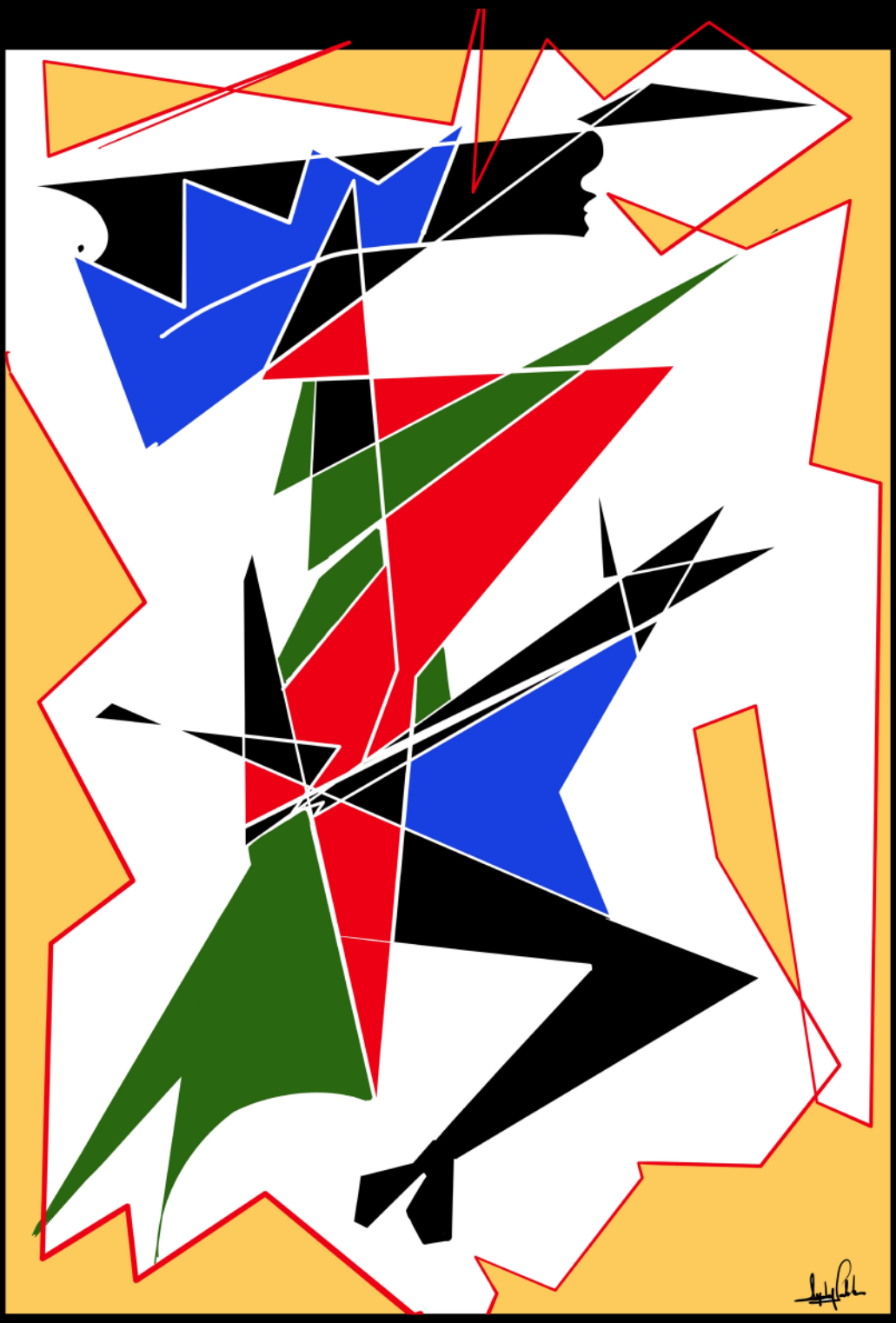

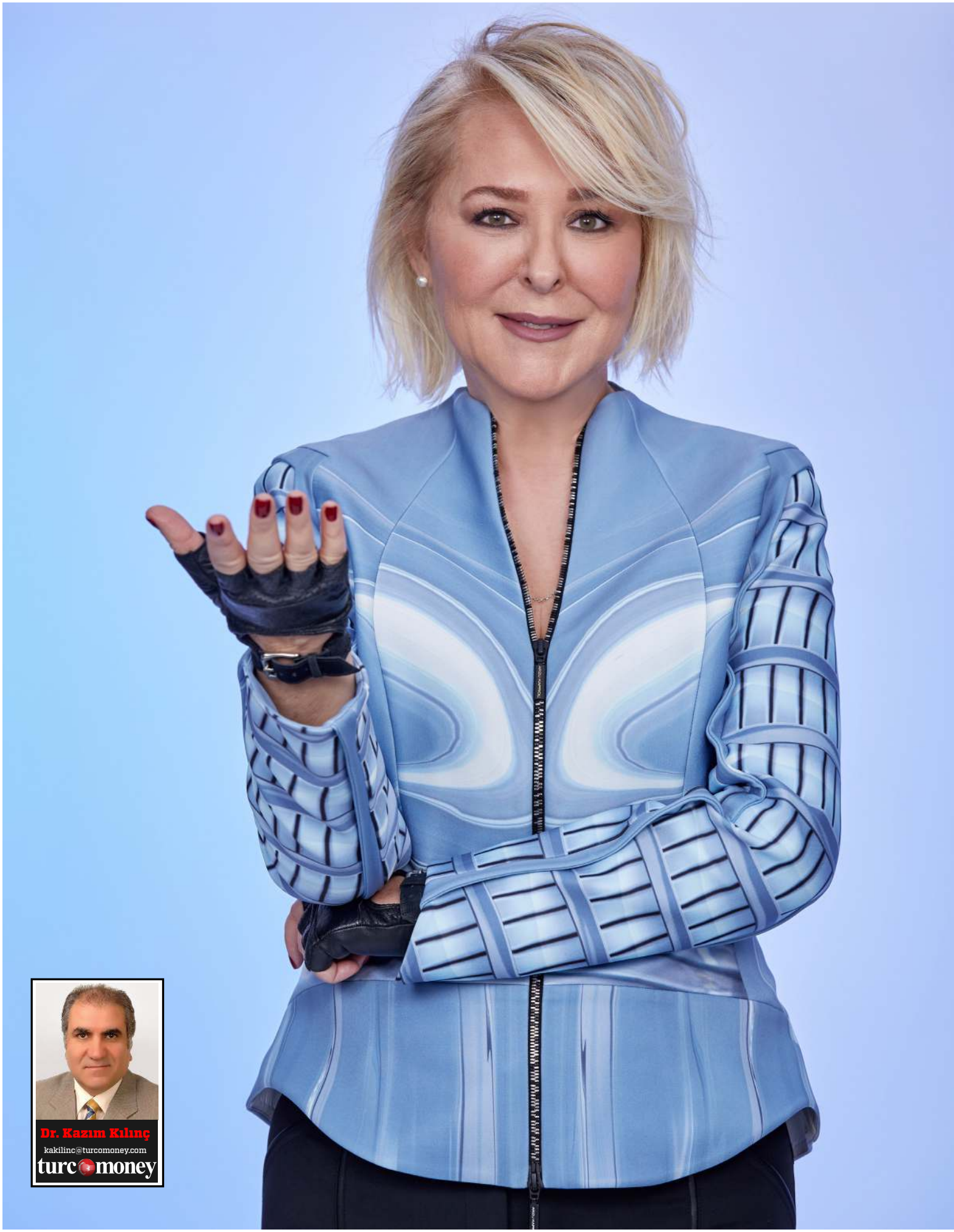
RESİM'le...

Aydan Uğur Ünal
Ressam/ Y. Geometik Mühendisi/
Kent Tasarımcısı

Dijital İnovasyon Patlaması

Dr. Kazım Kılınç
kakilinc@turcomoney.com
turcomoney

FÜTÜRİSTLER DERNEĞİ YÜKSEK İSTİŞARE KURULU ÜYESİ UFUK TARHAN

Dünyayı dijital güçler yönetecek

Dijital devrim, gelecekte hayatımızı, insanlığı, dünyayı nasıl değiştirecek? Gelecekle ilgili herkesin merak ettiği soruları Fütüristler Derneği İstişare Kurulu Üyesi Ufuk Tarhan'a sorduk... İşte Tarhan'ın bazılarına çok ürkütücü gelebilecek dikkat çeken açıklamaları...

PANDEMİYLE TUŞA BASILDI

Çağın en önemli problemleri özellikle çocuklar için doğa mahrumiyeti olacak. Kitabımda da salgın hastalıklarla mücadele bilimi olacak diye yazdım. Bunların olacağı çok kalabalık, çok kontrolsüz ilerlememizin bize bir takım dönüşlerinin olacağı, bir silkelenmenin gerekeceği olası görünüyordu. Dünya hakikaten bir tıkanma noktasına gelmişti. Şimdi pandemi tuşa basacak olan şey oldu.

FÜTÜRİZM VERİ OKUMAKTIR

Fütürizm kehanet veya kahinlik gibi bir şey değil. Veri okumakla ilgili bir şey. Senaryo kurgulayıp üzerinde düşünmek ve bugün elinizde olanlarla birleştirmektir. Tamamen analizle ilgili bir şey. Çok anlatılabilir bir şey. Yani gelecek de artık bir bilgi. Nasıl geçmişe bakıp da onu bilgi haline dönüştürmeye gayret ediyorsak aslında gelecek de bilgi haline dönüştükçe daha rahat ilerleyeceğiz.

PANDEMİ PLANIN BİR PARÇASI

Pandemi kesinlikle bir kurgu ve planın parçası. Hiçbir şüphem yok. Kesinlikle bir kurgu veya dönüşüm dinamiği olduğu belli. Uzaydaki yaşamı çözdükçe; Dünyanın düzeninin daha fazla değişeceği, daha optimum kaynak kullanımı, daha az enerji ve su kullanarak daha sağlıklı şeylerin yapılabileceği gibi bir takım buluşlar da ortaya çıkacak.

ÇÖZÜM DİJİTALDE BULUNDU

Dünya çok fazla insana sahip. Bugüne kadar az sayıdaki insanlar için geliştirdiğimiz, sürdürülebilir olan koşullar bu kadar kalabalık için sürdürülebilir değil. En başta temel kaynaklarımız olan su ve gıdayı kullanma konusunda. Metotlarımız Dünyanın sınırlı kaynağını tüketir vaziyette. Dolayısıyla teknik, teknolojik metot değişikliği olması gerekiyordu. Onun çözümü şimdilik dijitalde bulundu.

İnternet, son yüzyılın hatta insanlık tarihinin en büyük devrimlerinden biri... Bu devrim sayesinde ekonominin işleyişi değişti, üretim ve tüketim alışkanları farklılaştı, insanlık başbaşka bir dünya ile karşı karşıya kaldı. Yapay zeka ve insansı robotlar ise, bu yeni dünyanın en önemli araçları olarak gözüküyor. Ve bu araçlar sayesinde dünya, önümüzdeki yıllarda bambaşka bir yapıya bürünecek...

Peki önümüzdeki yıllarda neler olacak? 5 yıl, 10 yıl, 20 yıl, 50 yıl sonra insanlığı neler bekliyor?

Fütüristler Derneği İstişare Kurulu Üyesi ve T-İnsan adlı kitabın yazarı Ufuk Tarhan, hayatını geleceğe adamış bir kişi... Çok farklı, çok ilginç görüşlere sahip..... Örneğin, birçok insan için ürkütücü olarak niletendirilen beyinlerimize çip taktırmaya sıcak bakıyor. Tarhan, bunu bilgisayarın kapasitesini artırmakla benzeştiriyor. Örneğin, "İzlenelim, niye korkuyoruz ki" diyor. Ya da insanlara puan verilmesine da karşı değil, zaten artık gücün petrol üreticilerinde değil, server'ların başında oturanlarda olduğunu ve bu dijital güçlerin insanlığı belli kriterlere göre yöneteceğini söylüyor.

Tarhan'a göre, gelecek 10 yıl fazlasıyla türbülanslı geçecek. Koronavirüs pandemisi de bir kurgu ve planın parçası...

Tarhan, "Gelecek 10 yılda icat yapabilme olanağımız çoğaldığı için çok fazla icat yapıp çöpe atacağız. Dünyayı daha çok çöpe boğacağız. Oradan yeni kayıp ve salgınlarla belki bir miktar siber savaşlar, biyolojik savaşlar ve savaşın da bir sürü türüyle yine önemli zaiyat vererek çöplerden çıkacağız" diyor.

Tarhan, gelecekten umutlu... Mega şirketlerin sürdürülemezliği gördüklerini ve 2020'un bir mihenk taşı, belirleyici bir yıl olacağını söylüyor. "Yani ben hiç umutsuz değilim. Bu kadar akıl ve teknoloji sayesinde daha fazlasını yapabileceğimize inanıyorum" diye konuşuyor.

Fütüristler Derneği Yüksek İstişare Kurulu Üyesi TARHAN, Turcomoney'nin sorularını yanıtladı..

- Ufuk Hanım siz ekonomistsiniz. Ülkemizin seçkin üniversitelerinizden ODTÜ'den mezunsunuz. Aynı zamanda fütüristsiniz. Fütürizm konusuna gelecekçilik konusuna nasıl merak sardınız? Şimdi üç tür insandan bahsedebiliriz. İlk olarak tamamen geçmiş üzerine çalışanlar, ikinci olarak bugüncülük olarak bir yaklaşım içinde olan, bugünü yaşayan, "gerisi beni ilgilendirmez" diyenler var, bir de gelecekçilik üzerine çalışanlar var. Siz de gelecekçi insanlardan birisiniz. Gelecek meselesine nasıl ilgi göstermeye başladınız?

TARHAN: Aslında insanı tutkuyla saran eğilimler, yatkınlıkları olduğu bir miktar doğuştan gelir. Gençken bilmiyorduk bunu. Fakat ben fütüristim. Aklım gelecekte ve bunu tanımlayabildiğim zamanlarda geriye baktığımda da aslında hep bilinçsiz olarak tarihten çok destanları diyelim okuyoruz. Ben onun uzayla ilintisini kurmaya çalışıyorum. Bunun arkasında daha ne olabilir gibi hep bir ileriye sürüklemeye çalıştığımı ve daha farklı bakmaya çalıştığımı gördüm. "Tanrıların Arabaları" diye bir kitap vardı. O kitap benim kafamda şimşekler çaktırmıştı. Ya nasıl ya böyle bilgiler var. Biz bunlardan nasıl

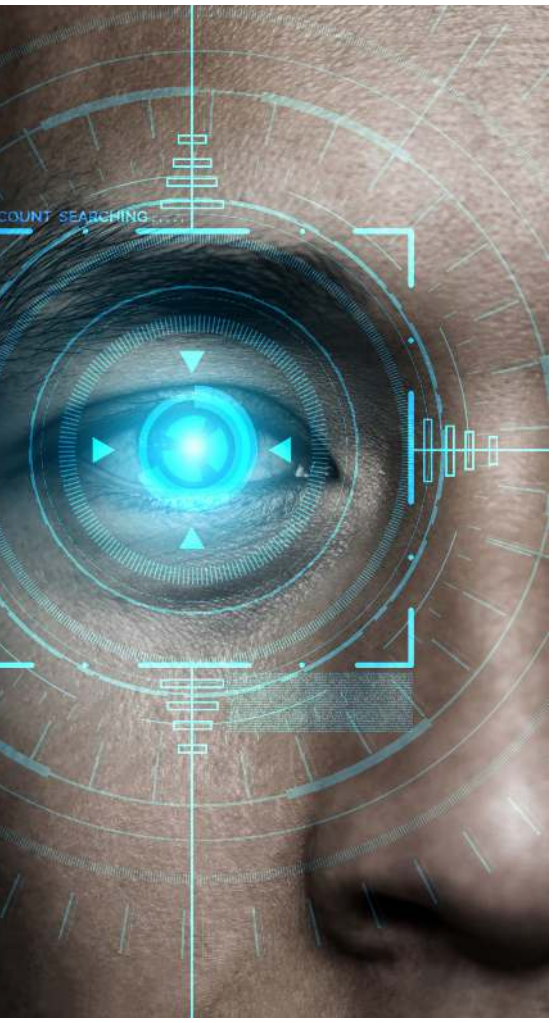
haberdar değiliz diye. O tarihten itibaren uzaya çok merak sardım.

TEKNOLOJİNİN TAM GÖBEĞİNE DÜŞMÜŞTÜM

Hep arama, radar gibi tarama halindeydim. Yıllar geçtikçe çok kitap okudum ama en keyifli okuduğum hatta hatırladıklarım bilim ve bilimkurgu ile ilgili olanlar idi. Sonra bilişim teknolojilerinde işe başladım. Teknolojinin tam göbeğine düşmüştüm.

Teknoloji ile çok haşır neşir olunca bir de bir seyahat esnasında The Futurist diye bir dergiyi görünce tamam dedim. Bu bilgiler ve bunlarla ilgili çalışmalıyım. Gelecek tahmin edilmez tasarlanır ve yaşanır gibi bir felsefe, bir bakışla net olarak yolumu çizmiş oldum. Aslında bilişim teknolojilerinde de çalışırken de tek gözüm doğal olarak o sektörün içindeyken gelecekteydi.

Gelecek bizi bekleyen bir durum olmadığını, kontrol edemediğimiz bir şekilde geliştiğini ama büyük bir kısmının da bizi kişisel ve toplumsal olarak etkileyebildiğimizi görünce fütürist çalışmalara dalmış oldum. Çok mutluyum. Şimdilerde daha çok denge kurabiliyorum.

BM'NİN 17 MADDELİK DEĞİŞİM MANİFESTOSU

2016'da Dünya'nın yeni düzeniyle ilgili BM'de yazılmış 17 maddelik manifesto var. Dünyanın sürdürülebilir olması için minimum savaş ve zararla bu dönüşümün gerçekleşmesi için 17 tane meselenin dengelenmesi ve halledilmesi lazım diye manifesto var. 17 maddeye dönük adım adım insanlık alıştırılıyor. Bir takım paradigmalar parça parça ediliyor. En büyük sancı olan eğitime büyük neşter atılmış vaziyette.

PANDEMİ BİR BAŞLAMA VURUŞU

Pandemi olmasaydı insanlığın klasik sınıf sisteminin çocukları götürüp 2-3 dakika da öğrenebilecekleri şey için bir bütün gün okula tıkmanın, sınavlarla bırakın daha akıllı veya zeki olmalarını, sıkıntılı yapmanın ısrarından vazgeçemeyecektik. Tüm bunlara bir neşter atıldı. Şimdi teker teker temizlenerek daha yaşanabilir hale gelecek. Pandemi kesinlikle bunun başlama vuruşu.

1 MART GELECEK GÜNÜ'NÜ 2013'TEN BERİ KUTLUYORUZ

- Sizin ilginç özellikleriniz var. Futurizm Derneği'nin ikinci başkanısınız. İlk kadın başkanısınız. Aynı zamanda şirketin yönetim kurulu başkanısınız. Tamamen teknoloji ve gelecek ile ilgili konuşmalar yapıyorsunuz. Yine çok ilgimi çeken konulardan bir tanesi 1 Mart Gelecek Günü'nün mucidisiniz. Nereden aklınıza geldi? Gelecek bayramını kutlayalım diyorsunuz. 1 Mart Gelecek Günü'yle ilgili şenlikler, mutluluklar üzerine hayatımızı inşa edelim diyorsunuz.

TARHAN: Geçmişteki tarihi zaferleri kutluyoruz. Önemli günleri veya bahar bayramı gibi ya da iklimsel coğrafik durumları kutluyoruz. Aslında gelecek de çok kutlanacak şeylerle dolu. Asıl orayı kutlamamız lazım. 2013 yılında başladık ve hala da sürdürüyoruz. Şimdi gittikçe daha çok sarılıyoruz birbirimize.

- Ne tür etkinlikler düzenliyorsunuz 1 Mart'ta?

TARHAN: Şimdilik seminerler ve bir buluşma oluyor. İlk böyle yüz yüze buluşabildiğimiz yıllarda üniversitelerde yapıyorduk. O üniversitelerde yaptığımız buluşmalarda bayağı bayram gibi etkinliklerle beraber Dünyanın ve Türkiye'nin ünlü fütüristlerini ve kanaat önderlerini geleceğe dair çeşitli konularda sohbete veya panele davet ediyorduk. Yarışmalar yapıyoruz ama asıl amacımız onun bir haftaya yayılması ve özellikle 1 Mart günü okullarda gelecek dersi başlaması için çok yoğun çalışmalar yapıyoruz.

- Biraz önce dediniz ki; "çocukluğumdan bu yana hep gelecek ile ilgili neler olacak hep onu merak ettim. Bilim kurgu filmlerini izlerdim ve kitapları okurdum." Pandeminin bu şekilde geleceğini, örneğin 2020'de geleceğini, insanlık için bu boyutlarda deprem yaşatacağını tahmin etmiş miydiniz?

TARHAN: Pandemi dememiştik, ama T-İnsan var biliyorsunuz kitabım. 2017'de yazdım. 2017'den de 3 sene önce yazmaya başladım. Çok ciddi bir emek var orada. Sıkılmadan insanlar böyle bir konuyu rahat okusunlar diye epey uğraştım. En sonda QR koduyla arttırılmış okuma dediğim teknikle yazılmış bir kitap haline geldi.

Pandemi döneminde kitaptan çok fazla sayfanın resmi geldi. Zaten Futurist dergisi son 5 yılda özellikle bugün yaşadığımız veya yaşayacağımız olayları çok net anlatabiliyor hale geldi. Prototipler, senaryolar... Ben de o kitapta bir bir sıralamıştım. 2020'den sonra bugün yaşadığımız, bugün olacak dediğimiz her şeyi madde madde sıralamışım. Bir tek neden olacağını bilmiyorum. Pandemi diyememişim. Savaş mı olur, siber atak mı olur, kimyasal başka bir şey mi olur?

Klasiktir; şimdi her şeye kadar bütün düşümler büyük savaşlarla oldu ya... En

BATI'YI SOLLAMIŞ ÇİN GERÇEĞİ VAR

Çin'i görüyoruz. Ya da göremiyoruz. Çünkü son derece kapalı. Dünyaya hala ABD üzerinden veya Batı medeniyeti ülkeleri üzerinden anlamaya çalışıyoruz. Son derece kapalı giden ama çoktan ABD ve Batı'yı bir sürü alan üzerinden sollamış olan Çin gerçeği var. Görünen kısmın buzdağının en tepesi bile olmadığını anlıyoruz. Onun için orada öyle yükselen bir medeniyet ve kurgu var.

son bir tanesinde 80 küsur milyon zayiat ile bitirdi Dünya. Yine bir şey olacak. Bir kırılma noktası olup 2020'den sonra o 10 yıllık dilime çok farklı geçeceğimizi çok net şekilde anlatmışım. Hatta Mart ayında ilk Türkiye'de vaka çıktıktan sonra 15 Mart tarihli bir yazım var. Orada da çok net anlatmışız.

BU KEHANET DEĞİL, VERİ OKUMAKLA İLGİLİ

Bu kehanet veya kahinlik gibi bir şey değil. Veri okumakla ilgili bir şey. Senaryo kurgulayıp üzerinde düşünmek ve bugün elinizde olanlarla birleştirmektir. Tamamen analizle ilgili bir şey. Çok anlatılabilir bir şey. Yani gelecek de artık bir bilgi. İnsanların kafasına baktığım zaman daha çok oturuyor bu gelecek. Nasıl geçmişe bakıp da onu bilgi haline dönüştürmeye gayret ediyorsak aslında gelecek de bilgi haline dönüştükçe daha rahat ilerleyeceğiz.

Futuristler benim gibi düşünenler ya da adına fütürist demesek bile bu türlü bakanlar mesela siz muhtemelen siz de organik fütüristsiniz. Zaten teknoloji ile çok haşır neşir olanlar öncelikle ve özellikle çok daha yatkın oluyorlar gelecekle ile ilgili konulara. Bir tek pandemi demeyi beceremememişim.

Çok sıklıkla doğa mahrumiyeti, bir takım nedenlerle terör, hastalık, güvenlik gibi nedenlerle iklim değişiklikleri nedeniyle yeniçağın en önemli problemleri özellikle çocuklar için doğa mahrumiyeti olacak diye seminerlerimde söylüyorum. Her yerde yazıyorum.

Salgın hastalıklarla mücadele bilimi gibi bir şey yazmışım. Bunların olacağı çok kalabalık, çok kontrolsüz ilerlememizin bize bir takım dönüşlerin geleceği ve Dünya düzeninin değişmesi gerektiği için bir silkelenmenin de gerekeceği beklendiği ve gerekli olduğu çok görünüyordu. Dünya hakikaten bir tıkanma noktasına gelmişti. Şimdi pandemi tuşa basacak olan şey oldu.

PANDEMİ KESİNLİKLE BİR KURGU VE PLANIN PARÇASI

- Bazı büyük dönüşümler çok büyük zorluklarla gerçekleşiyor. Şu anda yaşadığımız birçok olay, aslında daha düne kadar "asla yapmam, bu mümkün değil, öyle bir şeye yönelmem" dediğimiz şeyleri bugün kolaylıkla yapıyoruz. Fakat bu noktada çok senaryo konuşuluyor, komplo teorileri dile getiriliyor. Ne kadar doğru elbette tartışılır. Acaba bu pandemi, kurgu olabilir mi? Siz bu konuda neler söyleyeceksiniz?

TARHAN: Pandemi kesinlikle bir kurgu ve planın parçası. Hiçbir şüphem yok. Elinizde deliller yok. Hiçbir zaman da olmuyor zaten. Sonradan bile sınırlı olarak

çıkıyor. Kesinlikle bir kurgu veya dönüşüm dinamiği olduğu belli. Bence olması da gerekiyor. Uzay çalışmaları hızlandıkça uzay temelli bir takım enerji gereksinimlerinin karşılanabileceği ya da uzaydaki yaşamı çözdükçe; Dünyanın düzeninin daha fazla değişeceği, daha optimum kaynak kullanımı, daha az enerji ve su kullanarak daha sağlıklı şeylerin yapılabileceği gibi bir takım buluşlar da ortaya çıkacak.

KOŞULLAR BU KADAR KALABALIK İÇİN SÜRDÜRÜLEBİLİR DEĞİL

Dünya çok fazla insana sahip. Bugüne kadar az sayıdaki insanlar için geliştirdiğimiz, sürdürülebilir olan koşullar bu kadar kalabalık için sürdürülebilir değil. En başta temel kaynaklarımız olan su ve gıdayı kullanma konusunda. Metotlarımız Dünyanın sınırlı kaynağını tüketir vaziyette. Dolayısıyla teknik, teknolojik metot değişikliği olması gerekiyordu. Onun çözümü şimdilik dijitalde bulundu. Nasıl petrolü bulan, petrolün nelere kadir olduğunu anlayıp güç odaklarıyla korku salarak…

Şimdi dijital ekonomiyle yeni Dünya oluşumuyla farklı güç odakları oluşmaya başladı. Oraya doğru kayıyor güç merkezi. Bunun tabi ki başında oturan o sefer petrol kuyuların başında oturanlar değil, server'ların başında oturanlar bu güçlerin farkına vardı. Aslında o dönüşümü başlattılar.

Yani pandeminin çıkışı ve bir plan oluşu aslında çok da hikaye değil. Bunların kitaplarını yazıp yayınlıyorlar. Yeni tür bilim kurgu filmleriyle bunları izliyoruz. Son zamanlarda çıkan Black Mirror'lar şu anda yaşadığımız birçok şeyin daha abartılı versiyonları olarak zihinlerimize girdi. Dolayısıyla bu sefer de pandemi Dünya'ya verilebilecek minimum zararla yönetimin nasıl olabileceği test edildiği ve bir performans deneyimi haline dönüştürüldü. Özellikle bir kurgu... ABD'deki seçimin zorla Biden'a verilmesi, dikkat edersiniz yanında Kamala Harris'in bir kadın olarak bulunması...

İNSANLIK AÇGÖZLÜ VE ŞUURSUZ VAZİYETTE

Çok şuursuz vaziyette insanlık. Çok açgözlü, düşüncesiz, birbirini düşünmeyen, ezbere yaşanıyor. Bunun bozulmasında bence hiçbir mahsuru yok. Batı'nın geliştirdiği bir takım sistemler var. 10-15 sene bu çalkantı devam eder diye düşünüyorum. Blockchain, kripto paralarla ve konuştuğumuz diğer şeylerle, teknoloji dönüştürücüsüyle yeni düzene geçişe adım attık.

PANDEMİ BAŞLAMA VURUŞU, ADIM ADIM İNSANLIK ALIŞTIRILIYOR

2016 yılında Dünya'nın yeni düzeni ile ilgili BM'de yazılmış bir 17 maddelik manifesto var. Aslında o zamanlardan beri hatta onun öncesinden beri Dünyanın bu şekilde sürdürülebilir bir yürüyüşte olmayıp sürdürülebilir olması için minimum savaş ve zararla bu dönüşümün gerçekleşmesi için 17 meselenin dengelenmesi ve halledilmesi lazım diye manifesto var. 17 maddeye dönük adım adım insanlık alıştırılıyor. İnsanlık dayatmaları kırılıyor. Bir takım paradigmalar parça parça ediliyor. En büyük sancı olan eğitime büyük neşter atılmış vaziyette.

Pandemi olmasaydı insanlığın klasik sınıf sisteminin çocukları götürüp 2-3 dakikada öğrenebilecekleri şey için bir bütün gün okula tıkmanın, sınavlarla bırakın daha akıllı veya zeki olmalarını, sıkıntılı yapmanın ısrarından vazgeçemeyecektik. Tüm bunlara bir neşter atıldı. Şimdi teker teker temizlenerek daha yaşanabilir hale gelecek. Pandemi kesinlikle bunun başlama vuruşu.

Çin'i görüyoruz. Ya da göremiyoruz. Çünkü son derece kapalı. Dünyayı hala ABD üzerinden veya Batı medeniyeti ülkeleri üzerinden anlamaya çalışıyoruz. Son derece kapalı giden ama çoktan ABD ve Batı'yı bir sürü alan üzerinden sollamış olan Çin gerçeği var. Oradan gelenlerle sohbet ettiğimiz zaman görünen kısmın buzdağının en tepesi bile olmadığını anlıyoruz. Onun için orada öyle yükselen bir medeniyet ve kurgu var.

Batı'nın geliştirdiği bir takım sistemler var. 10-15 sene bu çalkantı devam eder diye düşünüyorum. Blockchain, kripto paralarla ve konuştuğumuz diğer şeylerle, teknoloji dönüştürücüsüyle yeni düzene geçişe adım attık.

- Önümüzdeki 10 yılın trendi neler olabilir? Hangi meslekler son bulabilir?

TARHAN: Ben bunu kurgu veya komplo olduğunu söyledim, ama hiç kötü bir şey olarak söylemedim. Dönüşüm sancısız olan bir şey değil. Onun için ben pandeminin bir kurgu olduğunu pozitif yönde algılayarak, değerlendirerek söylüyorum.

- Bu pandeminin sonuçlarına baktığınızda evlerine kapanan, iletişimin neredeyse en aza indiği, annelerin ve babaların çocuklarına sarılamadığı, arkadaşlarına sarılamadığı buluşamadığı, her şeyimizin kontrol altına alındığı bir dönemi yaşıyoruz. Neredeyse "biri bizi gözetliyor" gibi bir tabloyu yaşıyoruz. Acaba amaç bu tabloyu gerçekleştirmek miydi? Tamamen dijital bir Dünya yaratmak için mi yapıldı? Totaliter rejimlerin isteğini gerçekleştirmek için mi yapıldı?

TARHAN: Evet. Dünya'da 3 milyonu aşkın kişi öldü. Dünya nüfusu 8 milyara merdiven dayadı. Evet bizi gözlemek ve her türlü bilgimizi ele geçirmek için üzere yapıldı. Geçirsinler zaten. Çünkü ben o kadar ezbere buluyorum ki bir takım söylemleri…

İşte bizi gözlüyorlar… Niçin herkes bir şeyini gizlemek istiyor? Neyi saklıyoruz? Neyi saklayabiliriz? Birbirinin yararına ve birbirine saygılı bir biçimde yapan insanlar neden bir şey saklamak istesinler? Mesela benim evimde bir kamera varsa beni gözlüyorsa ne yapıyor olabilirim? Tamam bazı mahrem, kişisel şeylerimiz olabilir, ama onun dışında kötü bir şeyler yapıyorsak o da görülsün. Ondan da haberleri olsun.

Gerçekten en çok etik savunucusu olanları, mahremiyet savunucusu olanların izlemesini

GÖZLESİNLER, NİYE SAKLIYORUZ?

İşte bizi gözlüyorlar… Niçin herkes bir şeyini gizlemek itiyor? Neyi saklıyoruz? Neyi saklayabiliriz? Birbirinin yararına ve birbirine saygılı bir biçimde yapan insanlar neden bir şey saklamak istesinler? Mesela benim evimde bir kamera varsa beni gözlüyorsa ne yapıyor olabilirim? Kötü bir şeyler yapıyorsak o da görülsün. Ondan da haberleri olsun.

yapsak belki zaten en sıkıntının başını orada bulacağız. Anlatabiliyor muyum? İnsanlar sütten çıkmış ak kaşık. Çocuğuna karısına, birbirine, arkadaşına işine çok dürüst. Kimseye zarar vermesin diye aman diye bakıyor. Bunlar çok saçma ve ezbere jenerik söylemler gibi geliyor bana.

Evet , herkesin bilgileri ortalığa dökülsün. "Yok, sosyal puan olacak, istemiyorum." Diyorlar. Neden istemiyorsun? Bir fenalık peşinde değilsen, hak yemiyorsan, hukuk yemiyorsan bu bir takım rahatsızlık var.

İNSANLIK ÇOK ŞUURSUZ VAZİYETTE, BUNUN BOZULMASINDA HİÇBİR MAHZUR YOK

Güç odakları belli merkezlerde aşırı toplandı. Şu anki Dünyanın düzeni bu. Aslında paranın çoğu çok küçük bir yüzdelik kısımda. Gücün çok büyüğü, çok büyük bir kısmı yüzde 10 veya 5 olan inanılmaz oranlarda kesim tarafından tutuluyor. Diyelim ki yüzde 10'un elinde yüzde 90 kaynak var. Bu olmaz. Bu adaletsizlik. Böyle kaynakları daha adil yüzde 100 adalet, yüzde 100 eşitlik olmayacağını biliyoruz. Fakat neticede bizim kendi yarattığımız adaletsizlik ve saçmalıklar da söz konusu… Mesela hayvan yetiştiriyoruz, hayvanları güzel stressiz büyütüyoruz sonra kesip yiyoruz. Bu olmaz artık. Bunu yaparken bir sürü doğal dengeye, biyolojik çeşitliliğe, şuna buna, havaya, suya her yere zarar veriyoruz. Açgözlü bir şekilde kendimizi de bozarak yemek yiyeceğiz. İnsanlık, çok şuursuz vaziyette. Çok açgözlü, düşüncesiz, birbirini düşünmeyen, ezbere yaşanıyor. Bunun bozulmasında bence hiçbir mahzuru yok.

DİJİTAL GÜÇLER BELLİ KRİTERLERE GÖRE BÜYÜK ORDULAR HALİNDE İNSAN TOPLULUKLARINI YÖNETECEK

Bu sefer dijital güçler yönetecek, ama hiç değilse belli kriterlere göre yapacak bunu. Bu kadar kalabalığı, daha büyük ordular halinde insan toplulukları eşitler halinde yönetecek. Bunları istedik. İnsan dediğimiz varlık, öyle serbest bırakılınca kendi halinde bunların altından kalkamıyor gibi görünüyor. Olsaydı 9 milyara gelinceye kadar toparlanırdık. İyi şeyler yaptık ama böyle gidemeyeceği belliydi.

DİJİTAL GÜÇLER KRİTERLERE GÖRE YÖNETECEK

Dünyayı dijital güçler yönetecek ama hiç değilse belli kriterlere göre, daha büyük ordular halinde insan topluluklarını eşitleyerek yönetecek. Bunları istedik. İnsan dediğimiz varlık, öyle serbest bırakılınca kendi halinde bunların altından kalkamıyor gibi görünüyor. Olsaydı 9 milyara gelinceye kadar toparlanırdık. İyi şeyler yaptık ama böyle gidemeyeceği belliydi.

- Pandemi yüzyıl sonra en büyük yıkımlardan birisi oldu. Yüzbinlerce işletme kapandı, milyonlarca kişi işsiz kaldı. Lojistik problemler had safhaya çıktı. Tarım ve gıda ile ilgili ciddi sıkıntılar çıktı. Bir yandan da sağlık ile ilgili yüzyıl sonra en büyük yıkımlardan birisi meydana geldi. İnsanlar hayatını kaybediyor ve kaybetmeye devam ediyor. Bu felaketin bize vermesi gereken ders nedir?

TARHAN: Vermesi gereken ders çok açık. Bir durup eteğimizdeki taşları döküp "ne yapıyoruz, neden oldu?" diye değerlendirmemiz lazım. İnsanoğlunun temel kaynakları, yani yaşamamız için gereken şey nedir? Su, hava, gıda ve barınma. Biz bunları karşılama ve sürdürme metotlarımızı tekrardan gözden geçirmeliyiz. Sadeleştirmeliyiz ve sanki öyle imiş gibi bir kapitalist sistem kurduk. Şimdi kapitalizmin yani çok tüket, çok üret sisteminin çoktan daha iyiye geçebilmesi gerekiyordu. Onun için de sadeleşmek, yaşadığımız çevrenin, gezegenin ihtiyaçlarını birlikte değerlendirmek gerekiyor. Bütün bunları birbirini yok edecek, birbirine zarar verecek şekilde değil, birbirini dengeli biçimde sürdürebilecek bir devinim, bir devam sağlayabilecek hale gelmesini oturup planlamalı, sil baştan yeni sistemleri cesaretle uygulamalıyız. Su kirleterek, su tüketerek olmaz… Dünyanın dörtte üçü su. Biz susuzluk korkusundan öleceğiz. Denizleri arıtmayı bilelim. Deniz suyunu arıttığımızda, hiçbir kaynak kıtlığımız yok. Olmadığı nereden belli; uzayda yaşam nasıl sürdürülebiliyorsa aylarca, yıllarca orada sağlanan koşulların Dünya'da uygulanması halinde Dünya'da ne açlık kalır, ne kıtlık kalır. Kaynakların 2-3 tane kıt akıllı artık ne diyeceksek iktidar hastası profillerin elinden mümkün olduğunca kurtarılması lazım.

2030 BİR MİHENK TAŞI, BELİRLEYİCİ BİR YIL, BİR PROJE GİBİ

Çok daha iyisin yapabiliriz. 2030 bir mihenk taşı. Belirleyici bir yıl. Bir proje gibi aslında Dünyayı dönüştürmeye çalışıyor. Bir takım üst akıl, bir ekip diyelim; bu sefer eline almış, bunlar şimdi bir sistemi çalıştırmaya gayret ediyorlar. O çalıştırdıkları sistem içerisinde hedef noktaları var. 2030 önemli bir eşik. Önce bir dönüşüm yaşanıyor ve diğer birimlerini demokratize etmeye çalışıyorlar. O 2030'a kadar yenilenebilir enerji, su tasarrufu yani bu iklim krizi, Rusya ile başlayan daha akıllıca tarım yapmak, su üretmek… Ben 2030'a kadar sistemlerin ve buna bağlı olarak da yeni kanunların, yeni düzenlemelerin bayağı bir silüet halinde görülebileceğini düşünüyorum. Ondan sonra da onun yerleşmesine ve yaygınlaşmasına geçeriz. Yani ben hiç umutsuz değilim. Bu kadar akıl ve teknoloji sayesinde daha fazlasını yapabileceğimize inanıyorum. Tüm bu söylemleri de fazlasıyla jenerik ve ezbere buluyorum.

10 YILDA BÜYÜK BİR ACEMİLİK DÖNEMİ YAŞAYACAĞIZ, TÜRBÜLANSLI GEÇECEK

- Sizin kullandığınız kavramlardan birisi şöyle; dijital çağın cilalı imajın yükselişi diyorsunuz. Bu kavramdan hareketle önümüzdeki 10 yılda bu hibrit yaşamda neler öne çıkacak?

TARHAN: Gelecek 10 yılda büyük bir acemilik dönemi yaşayacağız. İnsan acemi iken, deneyimimiz az iken daha çok hata yapıyoruz. Zamanımızı kendimiz ziyan etmeye daha yatkın oluyoruz. Yeni bir bilgi yeni bir şey gördüğümüzde çok hırsla ve acemilikle bilmezlikle onu kötü kullanabiliyoruz. Bu ilk 10 yılda pandemi ile gelen dramatik ve keskin dönüşüm sonrası yeni koşulların yeniliklerini de kötülüklerini de abartarak gözümüze bulaştırarak bir çok şey icat edip bir çok şeyi daha fazla çöpe atarak aslında bugün kötü yaptığımız şeyleri daha da kötü yaparak mesela e-ticaret'i gereksiz tüketmeyelim diyoruz. Satın almayı daha kolaylaştıran şeyler yüzünden tüketmeyi daha da kolaylaştıran dijital faktörler yüzünden onları acemilikle rezalet şeklinde kullanacağız. İcat yapabilme olanağımız çoğaldığı için çok fazla icat yapıp çöpe atacağız. Dünyayı daha çok çöpe

boğacağız. Oradan yeni kayıp ve salgınlarla belki bir miktar siber savaşlar, biyolojik savaşlar savaşında bir sürü türüyle yine önemli zaiyat vererek çöplerden çıkacağız. Bu 10 yılda her şey belli olacak. O durum belli olana kadar her türlü rezaleti yaşayacağız. Akıl dışı olmaktan hemen kurtulamayacağız. Çünkü acemiyiz. Dünya başka bir evren veya yapıda kurguda kendini bulmaya ve olgunlaşmaya çalışıyor. Bu 10 yıl türbülanslı geçecek. Öğrene öğrene düşe kalkar denir ya deneyimleyerek ama sonunda birbirimize destek olmayı, birbirimize şefkat, saygı duyarak daha duyarlı daha güzel bir alana geçeceğiz. Yine veriyle çocuklarımıza analizlerimizle varabileceği bir düzlük gibi görünüyor.

LABORATUVARLARDA HAYVAN YETİŞTİRME, HAYVANI KESMEDEN GEN TEKNOLOJİSİYLE ÜRETİM, TOPRAKSIZ TARIM VE ŞEHİR ÇİFTLİKLERİ

- Tarımda ve beslenme tarzlarında nasıl bir değişim öngörüyorsunuz?

TARHAN: O çok şekillenmeye başladı artık. Hayvan öldürmeden, karbon salınımı yapmadan, laboratuvarlarda

hayvan yetiştirme diyelim. Topraksız tarım. Hayvanı kesmeden öldürmeden, hayvan hücrelerinden laboratuvarlarda nanoteknoloji ve gen teknolojisi ile daha çok laboratuvarlarda üretilen gıdaların gündeme gelmesi ya da şehir çiftliklerinde, teknolojik çiftliklerde üretilen gıdaların tüketilmesi… Bunlar hem sağlığa daha yararlı hem de çevreye daha az zararlı diyelim. Artık hektarlarca değil, plazalarda katlarca çiftlikler olacak. Genetik formül önem kazanacak. Gıda sorununu da bu şekilde çözülecek.

Oturduğun yerde bütün laboratuvar bulguların bulunacak, biyolojini bozulmayacak gerçekten besleneceğiz. Konsantre içecekler, preslenmiş içecekler, dondurulmuş fast-food, uzayda neler ile besleniyorlarsa aslında ona benzer şekilde besleneceğiz. Eşitlik olacak. Bir yerde siz açlıktan milyonlarca insan ölüm tehlikesi altında, diğer kısımda tabaklarca tencerelerce çöp döküyoruz. Üretilmesi ve pişirilmesi; akla ziyan bir şey yapıyoruz. Onun için daha akılcı, her şey daha minimalist olacak. Her şey gerektiği gibi laboratuvarlardan çıkacak. Bu demek değil ki doğal tarım yok olacak. Doğal tarım biraz daha butik, daha az, daha sınırlı hiçbir şey tam anlamıyla yok olmayacak. Evrim geçirecek. Gıda, beslenme ve hayvancılık ilgili dönüşümlerde yer teknolojilerinin bütün ona bağlı diğer teknolojilerin hızla şekil değiştirecek. Bugünkü tarım ve bugünkü hayvancılık bitecek.

BİR DURUP, SADELEŞMEMİZ GEREKİYOR

Bu felaketin bize vermesi gereken ders çok açık. Bir duracağız. Bir durup eteğimizdeki taşları döküp; ne yapıyoruz, neden oldu diye değerlendirmemiz lazım. İnsanoğlunun temel kaynakları, yani yaşamamız için gereken şey nedir? Su, hava, gıda ve barınma. Biz bunları karşılama ve sürdürme metotlarımızı tekrardan gözden geçirmeliyiz. Sadeleştirmeliyiz.

TELEPORTATİON TEKNOLOJİLERİ İLE YÜZDE 100 BİR GÖRÜNTÜNÜN EŞ ZAMANLI BAŞKA BİR YERE GİTMESİ MÜMKÜN OLABİLİR

- İnsanların ışınlanması yoluyla bir ülkeden başka bir ülkeye geçişi, insanların klonlanması gibi konular da çok konuşuluyor. Bu konularda neler söylemek istersiniz?.

TARHAN: Işınlanma aslında teleportation ile mümkün aslında. Biyolojik olarak karşı tarafa gidemesek de teleportation teknolojileri ile yüzde 100 bir görüntünün eş zamanlı başka bir yere gitmesi mümkün olabilir hale geliyor. Birçok robot denemeleri var. Robot bir yerde gezerken aslında sizin adınıza geziyor. Denemeler ve hayaller kurgular var. Bizim oraya gitmemiz için gereken transportation kolaylıkları henüz daha hayal aşamasında.

Ölüm bir hastalıktır. Bu hastalığı biz genetik ve nano teknolojiler ile teknoloji ilerledikçe çözeriz. Organları genetik olarak onarırız ya da yapay organlar ile değiştiririz. Ölümsüzlük bulunduğu zaman ya da birebir insanın kopyası robotlar yapıldığı zaman aslında klonlama daha sanal yapı arttırılmış gerçeklikle sağlanabilir. Bunların mümkün olacağını hepimiz görüyoruz. Şimdiden proje bebekler ve tasarım bebekler, kız istemek eskiden mümkün değildi veya suni rahimler oluşturuldu.

Bugüne kadar insanın alıştığı yöntemlerle değil de başka türlü çoğalması, üremesi, büyümesi veya yaşaması ile ilgili sayısız proje var. Microsoft hani hayalet patentleri alıyor deniliyor ya bizim sosyal medyalardan ve ya datalardan bütün edinilmiş bilgilerimizle öldükten sonra yakınlarımız tarafından bizim canlandırılmamız ile ilgili bir sürü

2030'DAN HİÇ UMUTSUZ DEĞİLİM

2030'a kadar yenilenebilir enerji, su tasarrufu yani bu iklim krizi, Rusya ile başlayan daha akıllıca tarım yapmak, su üretmek... Ben 2030'a kadar sistemlerin ve buna bağlı olarak da yeni kanunların, yeni düzenlemelerin bayağı bir silüet halinde görülebileceğini düşünüyorum. Sonra da yerleşmesine ve yaygınlaşmasına geçeriz. Yani ben hiç umutsuz değilim ve bu kadar akıl ve teknoloji sayesinde daha fazlasını yapabileceğimize inanıyorum.

patent alınıyor. Bir kısım insan kendini donduruyor. Dondurma anlaşmaları yapıyor. Yasal olmasa da… O kadar çok deneme var ki ölümsüzlükle ilgili ya da kendimizi çoğaltmakla ilgili Tabi ki hepsi akla yatkın mümkün görünüyor.

- Önümüzdeki 10 yılda hangi meslekler bitecek, hangi meslekler öne çıkacak? Yapılan bir araştırmaya göre 2030 yılına kadar 180 milyon insan civarında kişi işini kaybedecek. Fakat 130 milyon insanın yeni iş imkanına kavuşacağı tahmin ediliyor.

TARHAN: Meslekten ziyade iş olarak bakılması lazım. Akımıza gelebildiği kadar ne kadar isim gelirse o kadar meslek türetebilecekmiş gibi geliyor. Öyle değil. Aslında milyonlarca iş türeteceğiz. İş olarak bakın. Bütün işlere ihtiyaç olacak. Bunu kolaylık olsun diye söylemiyorum. Mesela su ile ilgilenecek. Suyun neyi ile ilgilenecek? Deniz suyunu mu, arıtmakla mı ilgileneceksin, kirlenmiş suyu arıtmakla mı ilgileneceksin yoksa suyun ambalajı ile ilgileneceksin, suyun içindeki mikroorganizmalarla mı ilgileneceksin, suyun içindeki biyolojik türlerle ile ilgili mi ilgileneceksin? Dünyanın sorunları ile ilgili bir sorundan ilgilenseniz bile oradan milyonlarca iş çıkıyor.

O yüzden genç arkadaşlar hep onu söylüyorum. Dünyada en çok neyi dert ve problem olarak görüyorsun ona odaklan. Sen orayı kafana takıyorsan sen orada bir şeyler çözebileceğini düşünüyorsun. Oraya yatkınsın. O zaman o alanla ilgili araştır ve oku. Teknoloji işsiz bırakacak falan deniyor. İşsiz kalmak değil o. Teknoloji ile çalışamayan eğlenemeyecek bile. Sen teknolojiden anlamıyorsan eğlenemeyeceksin. Çünkü yeni nesil eğlence sisteminin içine giremeyeceksin. Onun için zaten teknoloji ile haşır neşir olmak her bilim için gerekli.

BÜTÜN HER ŞEYİ BLOCKCHAİN VE KRİPTO PARALAR ONUN ÜZERİNE YAPACAĞIZ

- En çok tartışılan merak edilen konuya gelelim. Blockchain sistemine, kripto para sistemine geldik. Önümüzdeki dönemde nasıl paralar hakim olacak? Blockchain sistemi önümüzdeki dönemde alışverişlerimizi ve tüketimlerimizi nasıl etkileyecek? Bu konularda neler söyleyeceksiniz?

TARHAN: Baştan aşağı etkileyecek. Bütün şeylerin önünü açacak olan da blockchain ve yeni değişim birimleri diyelim ona. Para biliyorsunuz bir şeyleri değiş tokuş etmeye yarıyor. Bir de değerini koruyabildiği için önemli. Şimdi o farklı bir işe dönüşüyor. Dolayısıyla blockchain, internetten sonraki sistemin bütün sistemler üzerinde koşturacağımız yeni gerçeğimiz. Bütün her şeyi onun üzerine yapacağız. Bunlarla şimdilik dijital para yani kripto paralarla alt coin dediğimiz sistemin değişim birim ve sistemlerinin yüzde 100 değişeceğini ön görebiliriz. O sistemler oturunca bütün alıcı verici yan sanayi üretici ve tüketici kim neyle neyi değiştirecekse onu uçtan uca yapabilecek hale gelince karşılıklı o sistemler yaygınlaştıkça tüm bu demin konuştuğumuz şeyler daha da hızlanacak. Asıl işin hızlanmasını ve düzgün çalışmasını sağlayacak olan şey bu altyapı. Blockchain ve kripto para altyapısı.

Bununla birlikte sistemlerin ve kanunların oturması ve burada diğer bir sorun ise yenilenebilir enerjinin hızlanması. Bunun oturabilmesinin ön koşulu da yenilenebilir enerji. İyi enerji çünkü şu anda ki durumda yenilenebilir enerji olmadığı zaman mevcut ve kötü enerjiyi daha çok tüketen faaliyetler. Onun için yenilenebilir enerji sisteminin her şeyden önce çok hızlı devreye girmesi lazım. Bizim neredeyse tükenmeyen enerji bulmak gibi bir isteğimiz var. Enerji sorunu gibi internet bant genişliği ve kapasitesi onun içinde Elon Musk ve diğerleri bir takım yıldızları oluşturuyorlar. Dünyanın dönüşmesi için ilk etaptaki ödevler vardır ya sınavlarda bunu yapsan da öbürleri olmuyor. O problem yenilenebilir enerji, bant genişliği, internet kapasitesi, ondan sonra da blockchain ve kripto paralar. Önem sırasında buradalar. Diğer başka hiçbir şey değil. Bunları çözmezsek diğerleri gelemeyecek.

KRİPTO PARALAR, DOLAR'IN YERİNİ ALACAK

- Kripto paralar, doların yerini alabilir mi?

TARHAN: Tabi ki. Nasıl eski antik paralar yok oldular. Ondan önce altın, sikke, gümüş çeşitli madeni paralar vardı. Dünyada hep yüksek paralar olmuş. Şimdi dijital dolar yapacağız diyorlar, yapılabilir. Bilemiyoruz. Bir anda yapılacak bazı hareketler her şeyi hemen hemen değiştirebilir. O kadar kırılgan ve kaypak bir durum ki. Çünkü sistem yeni anlaşılmaya çalışılıyor. Yeni geliştiriliyor. Nasıl internet kurulduğunda bunların

yapılacağını bilmiyorduk. Eğile büküle bu hale geldi.

Demek ki Bitcoin'in açtığı bu yolda bir şeyler yapılabiliyor. Devletler ve özellikle şirketler iyice işin içine girdiği zaman, borsalar yayılacak. En önemlisi hukuki düzenlemeler olacak. Merkeziyetsiz olmayacak. Bağımsızlık gelişecek. Fakat 2022'den itibaren bu konular daha fazla gündemde olacak. Şimdi giren çıkan dikkatlice yatırımlar yaparsa, sadece Bitcoin veya Etherium değil, sistemi işlerliğini, analiz edilebileceğini akıllıca bir takım yatırımlar yapabilirler. Sonradan hakikaten onun yükseldiğini görecektir. Al-sat yapmaya çalışmak çok tehlikeli.

BEYNİMİZE ÇİP TAKTIRMA KONUSUNA, ÇOK İYİ OLUR DİYORUM

- Ufuk Hanım bid bayka önemli tartışmayı Elon Musk gündeme getirdi. En son 2 yıl kadar önce Elon Musk ortaya çıktı, dedi ki "beyine çip takacağız. Bu çip sayesinde insanlar her dili konuşabilecek. Felç olanlar hareket edebilecek. Çok yönlü bir çipten bahsetti." Nasıl bakıyorsunuz bu çip meselesine?

TARHAN: Çok iyi olur diyorum. Bakın her şeyin kötü kullanımı gelişinceye kadar sakatlıkları olacaktır ama biz bu kadar bilgi ve bu kadar şeyi öğrenmek aklımızda tutmak, geliştirmek ve bundan yararlanabilmek için çok yetersiz kaldık. Bugün ki öğrenme sistemimizle öğrenebileceğimiz şey o kadar sınırlı ki ve hızımız o kadar yavaş ki onu hızlandırabilmek için mutlaka bizim destek almamız lazım.

Bilgisayar çıktı bir şeyler başardık ama hala insanın aklında tutması ve kendi beynine kendi hafızasında olması gereken hızlı çalışması gereken hızımız yavaş kaldı. Nasıl bilgisayarlarımızın, hard disklerimizi hızlandırıyoruz. Ben ona o gözle bakıyorum. Bizim hardware'imiz baya ters şu an ki düzene ayak uydurmak için. O yüzden bu çip hem hastalıkların giderilmesi ama daha da önemsediğim bilgi alışveriş hızımızın yükselmesi lazım. Hem bilgi alabilmemiz lazım hem de bizim bilgilerimizi verebilmek için bir hızlandırıcıya ihtiyacımız var. Ufak bir müdahale gerekiyor. O da çip ile olacak.

Mesela şu an işitme yetisi zayıflamış insan zaten çip takıyor kulağına duymaya başlıyor. Mesela suni göz ile göz becerilerini kazandıracak güçlendirecek şeyler. Bunlar olurken beyine neden katkı vermeyeyim? Bütün sistemi iyileştirebilecek performansı

yükseltebilecek çipe neden hayır? Ben İngilizce öğrenceğim diye yıllarımı vereceksem... Mesela Çince öğrenmemiz lazım. Nasıl öğreneceğiz? Sadece yabancı dil değil. Bir beceriyi kazanmak da çok uzun bir süreç. Zahmetli ve maliyetli bir süreç. Bunların ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

- Parkinson hastalarına ya da diğer sağlık sorunlarına ciddi bir çözüm getirmesi açısından önemli ve yararlı faydalı bir şey. Fakat bunun yaygınlaştırılması halinde insanlığın kendi eliyle kendini yok etmesi bir sonuç doğurabileceğini düşünüyorum. Çağdaş köleler toplumunun oluşmasına yol açabilir.

TARHAN: Şu an da öyle değil mi sizce? Sizin bizim kontrolümüz bizim elimizde mi? Telefonlarımızda çip var. Buradan ne gelirse onun kadar öğreniyor onun kadar hayatı algılıyoruz. Bunun farkındalığı yok sadece. Ben mesela iyice anladıktan sonra taktırabilirim. Belli fonksiyonlarını seçerek taktırabilirim. Taktırdıktan sonra o bana İngilizce öğreteceğim demiş ama o beni kendi hizmetçisi yapmış. O da başka bir şey olur. Bu zaten oluyor şu anda. Zaten kötü niyetli kullanım var. ■

Akla karayı çizmek

Ali Kamil Uzun

COVID 19 Sonrası...

Alın terinden... Akıl terine...
(Robotlar & Yapay zeka)

Perspektif

Prof. Dr. Mehmet Yazıcı

Bursa Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi

yazici@turcomoney.com

Yenilikçi girişimlerde mentorluğun önemi

Mentorluk; bir konuda uzmanlık sahibi ve gönüllülük esasına bağlı olarak mentorluk alana hedeflerine ulaşabilmesi ve doğru karar alması için gerekli farkındalık, bilgi ve deneyimi sürekli aktaran yol arkadaşıdır. Mentor işi yapmaz, karar vermez veya çözüm bulmaz, örnek alınmasını ister.

Günümüzde yıkıcı etkisi ve katma değeri yüksek yenilikçi girişimciliğin artan önemi girişimci adaylarının bilgi ve deneyimlere doğrudan ve hızla ulaşmasının önemini de giderek artıyor. Mentorluğun önemine değinmeden önce; bu konuda özellikle üç kavramın birbirine sıkça karıştırıldığı görülüyor ve bunların açıklığa kavuşturulması gerekiyor.

DANIŞMANLIK, KOÇLUK VE MENTORLUK NEDİR?

Danışmanlık; belirli bir konuda sahip olunan uzmanlık ile danışmanlık alana sözleşme ve ücret karşılığı hizmet verilmesidir. Sözleşmeye konu işi genellikle danışman kendisi yapar veya çözümü bulur.

Koçluk; gönüllü veya ücret karşılığı belirli bir konuda farkındalığın, performansın arttırılması ve sorunlar için çözüm yolunun bulunması amacı ile yardımcı olunmasıdır. Koç uzmanlığa sahip olmasa da sorgulama, düşündürme yoluyla danışanın cevabı kendisinin bulmasını sağlar.

Mentorluk ise; bir konuda uzmanlık sahibi ve gönüllülük esasına bağlı olarak mentorluk alana (mentee) hedeflerine ulaşabilmesi ve doğru karar alması için gerekli farkındalık, bilgi ve deneyimi sürekli aktaran yol arkadaşıdır. Mentor işi yapmaz, karar vermez veya çözüm bulmaz, örnek alınmasını ister.

KURUMSAL MENTORLUK: PROJENİN GELİŞİMİ İÇİN ANAHTAR UNSUR

Bir insan ne kadar akıllı ve iyi olursa olsun, her şeyi bilemez ve ona yardım edecek insanların etrafında olması iyidir. İnsanların en büyük varlığının sosyal iletişim ağları olduğuna ve kişinin hayatı boyunca öğrendiğine gerçekten inanıyorum.

Amerikalı yazar ve filozof Ralph Waldo Emerson'ın dediği gibi, "Tanıştığım her insan belli bir açıdan benden üstündür ve bu yüzden ondan öğreniyorum."

İlginçtir, aslında, ilk projelerini geliştiren insanlar daha az hata yapmak için bu tür mentorlara ihtiyaç duyuyor.

Bir projenin başarılı gelişimi için mentorluğun anahtar bir unsur olduğunu bilmek, farkındalık ve teknoloji transfer ofisleri ve hızlandırıcılar gibi kurumsal destekçilerle çalışmayı gerektiriyor. Usta çırak ilişkisinin kurumsallaşmış versiyonu olan bu yapılar deneyimlerin hızla ve doğrudan paylaşılmasında hayati önemdedir.

MENTORLARLA ÇALIŞMANIN FAYDALARI

Güvenilir bilgiye hızlı erişim. Her şeyi bildiğini iddia eden neredeyse hiç kimse yoktur, özellikle yeni bir şey yaparken ve yeni bir girişimde olduğu gibi. Bir restoran olarak geleneksel bir işletme kuruyor olsanız bile, yine de finansal veya pazarlama konusunda tavsiyeye ihtiyacınız olacaktır. Etrafınızda danışabileceğiniz kişilere sahip olmak, istediğiniz zaman telefonu elinize aldığınızda size zaman ve para kazandıracak tavsiyeler almanızı sağlayacaktır.

Güven. Projenizin geliştirilmesinde müşterilerle çalışmanın yanı sıra yatırımcılar, hızlandırıcılar ve diğer üçüncü kişi ve kurumlarla da çalışmanız gerektiğini unutmayalım. Mentorlar ile çalışmak sizi tanımayan insanlarında size ve girişiminize güven duymasına neden olur.

Anahtar kişilere erişim. Bana göre teorik olarak üretim faktörleri arasında sayılması gereken network (iletişim ağı) olmadan artık iş yapılması oldukça zordur. Sahip olduğu

Mentor desteği alsanız da kararları veren kişinin siz olduğunuzu bilmeniz önemlidir. Hiç kimse işinizi sizden daha iyi anlayamaz ve amacınıza uygun en doğru kararı verecek kişi de sizsiniz. Bu yüzden onlara sizin durumunuzda ne yapacaklarını sormayın.

tecrübe yanında bu kişilerin bağlantıları da iş yapmanızı kolaylaştıran ve hızlandıran bir faktör olacaktır.

Dinlemeye açık ve istekli olmak. Mentorlar ile çalışmak, tavsiye ve eleştirilere de açık olmayı gerektirir. Bazen girişimcilerin tutkusu, potansiyel risklere de kendilerini kapatmalarına neden olur. Bu nedenle gerektiği noktalarda uyarı yapabilecek tecrübe ve öngörüye sahip mentorlar ile çalışmak önem arz ediyor.

Manevi destek. Girişimcilik sürecinde inişli çıkışlı zamanlar geçirirken moral motivasyona da ihtiyaç bulunuyor. Girişiminizin amacı işletmenizin, ürün veya hizmetinizin ve müşterilerinizin geliştirilmesi olduğu kadar işletme içi ve dışında kişiler arası ilişkiler, duygu ve algılar gibi davranışsal süreçlerin de yönetilmesidir. Bu nedenle alanı ile ilgili uzmanlığa sahip mentorun mutlaka bu davranışsal süreçlere ilişkin de tecrübesi olmalı ve danışanı (mentee) desteklemelidir.

KİMLER MENTOR OLMALI?

Bilgi ve deneyime sahip olsa da herkes mentor olamaz. Girişimciler açısından bu hizmetten faydalanmak kadar doğru mentor ile çalışmak da bir o kadar önemlidir. Bazen aynı konuda mentorluk yapsalar da insanların tavsiyeleri çelişebilir. Böyle bir durumda karşılaştığımızda kimi dinleyeceğinizi, kimin haklı olduğunu bilmek oldukça güçtür.

Rakipleriniz özellikle yapmıyorsa kimsenin size kasıtlı olarak yanıltıcı veya yanlış tavsiyeler vereceğini sanmıyorum. Ancak, herkes aynı zamanda kendi deneyim, eğitim, kültür ve algıları ile durumunuzu anlamaya ve çözüm bulmaya çalışır. Mentorlar gönüllülük esası ile hareket etmeli, iletişim becerisi kuvvetli olmalı, eğitimli ve en az on yıllık uzmanlık ve yöneticilik deneyimine sahip olmalı, geniş network ağına sahip olmalı…

ALINACAK KARARLAR İÇİN MENTOR TECRÜBESİ

Mentor desteği alsanız da kararları veren kişinin siz olduğunuzu bilmeniz önemlidir. Hiç kimse işinizi sizden daha iyi anlayamaz ve amacınıza uygun en doğru kararı verecek kişi de sizsiniz. Bu yüzden onlara sizin durumunuzda ne yapacaklarını sormayın.

Aslında girişimcinin yapması gereken tam da dinlemektir. Birbirinden farklı olsa da mentorlardan gelen kaliteli bilgiler mutlaka son karar verici olarak girişimcinin süzgecinden geçmelidir. Bu alternatif öneriler arasından girişimci amacına en uygun olanı seçme kararını özgürce vermelidir.

Alınacak kararlar için mentor tecrübesine dayalı gerçek örneklerin bulunması faydalı olabilir. Çoğu zaman, yönetici karara ilişkin görüşe sahip olsa da kararının doğruluğunu başkalarına da onaylatarak "teyit edici kanıt" ararlar.

Girişimci için yeni ve riskli olan bu karar süreçlerinde yanılıp zaman ve para kaybetmemek için size en iyi tavsiyeyi vereceğini düşündüğünüz mentorla, mümkünse kurumsal platformlar üzerinden çalışmaya özen göstermenizi öneririm. ■

Pandemi döneminin kazananları

Dr. Kazım Kılınç
kakilinc@turcomoney.com
turcomoney

2020 yılında pek çok sektör koronavirüs salgınının etkisini derinden hissetti. Terk edilmiş ofis binaları, boş sokaklar, restoranlar, okullar, kapalı spor salonları ve indirilmiş kepenkler bu dönemin olumsuz tablosuydu. Ancak bazı sektörler bu krizden karlı çıktı.

Büyük Teknoloji, salgının açık ara en büyük kazananı oldu. Kısıtlamaların dünya genelinde artmasının ardından hem iş hayatı hem de sosyal yaşam online ortama taşındı. 2020 sonunda Apple, Microsoft, Amazon, Facebook ve Google S&P 500`ün yaklaşık yüzde 22`sini tek başına oluşturdu.

Büyük teknolojinin beş devi 2020 yılında müthiş bir performans gösterdi. Apple ve Amazon yüzde 64 değer kazanırken, Microsoft yüzde 34, Facebook yüzde 32, Alphabet yüzde 30 değer kazandı.

APPLE 57.4 MİLYOR DOLARLA EN KARLI ŞİRKET OLDU

Bu dönemin en karlı şirketlerinden biri Apple oldu. 2020 yılında piyasa değeri yüzde 80 sıçrama yaparak 2.32 trilyon dolara ulaştı. Uzaktan eğitim Apple'ın Mac bilgisayarları ve iPad tabletlerine olan talebi artırırken, şirket pandemi döneminde 200 milyondan fazla iPhone cep telefonu sattı. App Store, iCloud, Apple TV+, Apple Pay ve Apple Music gibi hizmetlerinin cirosu da yüzde 24 artarak 15.8 milyar dolara ulaştı.

Böylece Apple'ın net karı 57.4 milyar dolara yükselirken, dünyanın en karlı şirketi ünvanını da Suudi Arabistan merkezli dünyanın en büyük petrol ihracatçısı Aramco'dan aldı.

PERAKENDE ŞİRKETLERİ YÜKSELİŞE GEÇTİ

Perakende devi Amazon'un piyasa değeri ise yüzde 78 artarak 1.63 trilyon dolara çıkarken, yıl içinde net satışları yüzde 38'lik artışla 386 milyar dolar oldu.

Amazon'un kurucusu olan Jeff Bezos'un serveti Nisan sonu itibarıyla

177 milyar dolara ulaştı. Böylece 2020 başına göre, Bezos'un servetine 64 milyar dolar eklendi. ABD'de Walmart ve Costco gibi diğer perakende şirketleri de eve siparişte en çok başvurulan kurumlar olduğu için, Çin merkezli e-ticaret şirketi Alibaba ile birlikte bu dönemin kazananları arasında yer aldı. Kanadalı e-ticaret devi Shopify da, geçen yıl piyasa değerini 92.4 milyar dolar artırarak 138.7 milyar dolara çıkardı.

Microsoft, teknolojisiyle milyonlarca kişinin evlerinde daha rahat bir yaşam geçirmesini sağladı. 2020 sonunda piyasa değeri 478 milyar dolar artarak 1.68 trilyon dolara çıktı. Microsoft'un Cloud (Bulut) hizmeti 143 milyar dolara çıkan cirosuyla şirketin amiral gemisi oldu.

NETFLİX 15.8 MİLYONLUK ABONE ARTIŞIYLA REKOR KIRDI

Dünya genelinde kısıtlamaların artmasının ardından ilk kapanan yerlerden biri sinema salonları oldu. İnsanlar eğlence için video yayın hizmetlerine daha fazla yöneldi. Amerikalılar, bir yıl öncesine göre ikinci çeyrekte yayın izleme oranını

2020'yi en karlı geçiren sektör ise yine teknoloji oldu. Evde oturma ve uzaktan eğitim teknolojik ürün ve hizmetlere olan talebi artırırken, aboneliğe dayalı video akış hizmetleri de adeta patlama yaptı. Video konferans platformları da bu dönemin gözdesi oldu.

yüzde 75 artırdı. Netflix, 2020 yılında 15.8 milyonluk abone artışıyla rekor kırdı. Ancak, geçen yılı talebin öne çekilmesiyle yüksek bir performans ile kapatan Netflix için 2021 iyi başlamadı. Yılın ilk çeyreğinde hayal kırıklığı yaşayan şirkete yönelik, piyasadaki 6.29 milyonluk ortalama abone artışı beklentisine rağmen yeni abone sayısı 3.98 milyonda kaldı.

Kriz döneminin bir başka kazananı Disney oldu. Disney Plus, 4 yıllık abone hedefine sadece 14 ayda ulaştı. Disney, 2 Ocak 2021 itibarıyla Disney+'ın dünya geneli abone sayısını 94,9 milyona çıkardığını duyurdu. Disney böylece, 4 yılda ulaşmayı hedeflediği 90 milyon abone sayısını sadece 14 ayda geride bırakmış oldu.

TESLA'NIN ÖNLENEMEZ YÜKSELİŞİ

Pandemi döneminde karlı çıkan bir başka teknoloji şirketi ise Tesla'ydı. 2020'de piyasa değeri yüzde 787 gibi muazzam bir artışla 669 milyar dolara çıkarken, sahibi Elon Musk'ı bir dönem de olsa dünyanın en zengini yaptı. Bitcoin'i ödeme şekli olarak kabul etme planlarını açıklayan şirket, ŞUbat 2021'de 1.5 milyar dolarlık Bitcoin satın aldı ve buradan da kar etti.

Tesla'nın Aralık ayında S&P'nin en değerli şirketler sıralamasında ilk 500'e girmesi yatırımcıları sevindirdi. Tesla'nın piyasa değeri kendinden sonraki yedi otomobil üreticisinin değerinden daha fazla olması borsa çevrelerince tartışmalara neden oldu. Çünkü Elon Musk 2016 yılında söz verdiği 500 bin otomobil üretme sözünü hala tutabilmiş değil.

ONLINE KONFERANSTA ZOOM PATLAMA YAPTI

Pandemiden kazançlı çıkan ve piyasa değeri yüzde 413 gibi oranda yükselen bir başka şirket online konferansta en büyük pazar payına sahip Zoom oldu. Salgın ile adeta adı bütünleşen Zoom uygulamasını 10'dan fazla çalışanı olan şirketlerin satın alma oranı geçen yıla göre beş katına çıktı. Fakat aşının bulunması ve pandeminin hafiflemesiyle beraber küçük işletmelerden bazıları uygulama ile olan sözleşmelerini yenilemediler.

İşyeri mesajlaşma uygulaması olan Slack'in hisseleri de şubat ayından beri yüzde 30'un üzerinde yükseldi. Dünyanın uzaktan çalışma modeline geçmesi CrowdStrike gibi siber güvenlik şirketlerinden yazılım desteği ve verileri buluta taşımada konusunda yardım almalarını hızlandırdı ve taleplerde patlama yaşandı. Siber güvenlik şirketleri Okta ve Zscaler'ın da bu dönemden kazançlı çıktılar.

Perakende sektörü de pandemi dönemini yükselişle kapattı. İnsanlar koronavirüs nedeniyle evlerinde kalırken, yemek sipariş ve dağıtım şirketleri 2020`de önemli işletmeler haline geldi. El sabunu, dezenfektan, hijyen ve maske üretenlerin satışları da salgın ile beraber yükselişe geçti.

YEMEK VE DAĞITIM ŞİRKETLERİ TALEBE YETİŞEMEDİ

İnsanlar koronavirüs nedeniyle evlerinde kalırken, restoran dağıtım şirketleri 2020`de önemli işletmeler haline geldi. Uber Eats teslimat hizmeti üçüncü çeyrekte, özel araç paylaşımı işinden daha fazla para kazandırdı. ABD merkezli Grubhub ve Doordash gibi şirketlerin hisseleri yüzde 80`den fazla arttı.

Eve yemek siparişi vermek için kullanılan Ocado, Just Eat Takeaway, Domino's Pizza Group gibi şirketler de bu dönemin karlı şirketleri arasındaydı.

İnsanlar salgın nedeniyle kıtlık olacağını düşünerek marketlere akın edip, stok yapmak için de genellikle kuru gıdaları tercih ettiler. Özellikle makarna ve kuru bakliyat stokları tükendi. Bu alanda faaliyet gösteren firmalar üretim kapasitelerini artırarak, talebe cevap vermekte zorlandılar.

TEMİZLİK VE HİJYEN DE YILDIZI PARLAYANLAR ARASINDA

Koronavirüs salgınıyla mücadelede uzmanlara göre en önemli önlem hijyen. Bu yüzden el sabunu, el dezenfektanı, diğer dezenfektan ve hijyen ürünleri üretici şirketlerin satışlarında salgın ile beraber yükseliş yaşandı.

Dünyanın dört bir yanında süpermarketlerde en çok satılan ürünler bunlar oldu. ABD merkezli hijyen malzemeleri üreticisi Clorox, el dezenfektanı üreticisi Purell gibi şirketler, üretimlerini artırırken, hisse senetlerinde yükseliş yaşandı.

OYUN ŞİRKETLERİNE DE TÜKETİCİNİN İLGİSİ ARTTI

İnsanların evlerinde daha çok zaman harcamasıyla beraber oyun için yaptıkları harcamalar da yükseliyor. ABD'de Activision Blizzard ve Take-Two Interactive, bu alanın öncü şirketleri konumunda.

2020 yılında fitness antrenmanları büyük oranda spor salonundan evlere kaydı. Fitness bisikleti üreticisi Peloton, yüksek teknolojiye sahip bisikletler ve koşu bantlarından elde edilen gelirin bir önceki yıla göre ikiye katlandığını 1,9 milyar dolara çıktını açıkladı.

Pandemi sırasında daha fazla kişi evcil hayvan sahibi oldu. 2020 yılında ABD`de 2019`da evcil hayvan malzemeleri için harcanan bütçe, 25 milyar doların üzerindeyken 2020`de 30 milyar doları geçti. 2022 yılında kadar bu artışın 35 milyar dolara yaklaşması bekleniyor.

E-TİCARET PATLADI

Perakende ve otomotivin yıldızı parladı

Türkiye'de koronavirüs salgını sürecinde e-ticaret ve anında teslimat yıldızı en çok parlayan sektörlerden oldu. Salgın alışveriş alışkanlıklarımız değişirken, ticaret de yeniden yapılandı. E-ticarette büyük bir patlama yaşandı ve şirketler on yılda ulaşacakları online satışlara bir yılda erişti. Bu alandaki rakamlar epey çarpıcı. Türkiye'de e-ticaret 2020'de yüzde 66 büyüyerek, 220 milyar TL'lik pazar hacmine ulaştı.

Türkiye'de Trendyol'u satın alan Çinli dev Alibaba, ABD'nin dev şirketi Amazon, Korelilerle Doğuş'un yarı yarıya ortak olduğu N11, Templeton Fonu'nun yüzde 25 ortak olduğu Hepsiburada ve bir başka ABD'li dev Ebay'in sahip olduğu Gittigidiyor bu sektörün ana oyuncuları.

TRENDYOL'UN DEĞERİ 10 MİLYAR DOLARA ULAŞTI

Türkiye'de e-ticarette belirleyici bir oyuncu haline gelen Trendyol, koronavirüs döneminde iş hacmini büyük ölçüde artırdı. Son olarak aldığı 330 milyon dolar yatırımla 9 milyar 350 milyon dolarlık değerlemeyi yakalayan Trendyol, Türkiye'nin en değerli şirketi olmayı başardı. Trendyol'un yüzde 86.5'i Çinli e-ticaret devi Alibaba'ya ait.

Trendyol mobil uygulaması bugüne kadar 60 milyondan fazla indirilerek Türkiye'nin en çok indirilen e-ticaret uygulaması haline geldi.

Trendyol'da ziyaretlerin yüzde 93'ü mobil uygulamadan yapılırken, müşterilerin yüzde 85'i alışverişlerini mobil uygulama üzerinden gerçekleştiriyor.

Trendyol Kurucusu ve CEO'su Demet Mutlu, "2020'de büyük çoğunluğu KOBİ olan 98 bin işletme ve 1,1 milyon bireysel satıcı Trendyol'da 347 milyon adet ürün sattı" dedi

TOPLAM 1,1 MİLYON KİŞİLİK EK İSTİHDAM KATKISI

Platform sayesinde, üretimi, üreticiyi, esnaf ve KOBİ'yi desteklediklerini, istihdama katkı sağladıklarını ve Trendyol ile çalışmaya başladıktan sonra satıcıların yüzde 90'ının cirosunu,

yüzde 82'sinin de istihdamını artırdığını belirten Demet Mutlu, 'Pandemi döneminde, platformumuzda satış yapan işletmelerin ve ihtiyaçlarını karşılayan müşterilerin artmasıyla Türkiye ekonomisine pozitif etkimiz daha da arttı. Platformumuzda yer alan 98 bin satıcının 97 bini mikro işletme ve KOBİ, 1.205'i ise büyük işletmeler. Satıcılarımız, Trendyol'dan gelen siparişleri karşılamak için 360 bin kişiyi istihdam ediyor. Dolaylı istihdam ile birlikte Türkiye ekonomisine toplam 1,1 milyon kişilik ek istihdam katkısı yapıyoruz" diye konuştu.

GETİR SATIŞ REKORLARI KIRDI

Koronavirüs salgınıyla birlikte en çok iş yapan girişimlerden biri Getir oldu. Anında teslimat sektörünün en büyük oyuncusu Getir, mağaza ve AVM'lerin kapılarını kapattığı, insanların evlere çekildiği bu dönemde satış rekorları kırdı.

Getir'in kurucusu Nazım Salur, atıştırmalıkla başlayan anlık teslimatların salgınla birlikte temel gıdaya döndüğünü belirtti. 18 - 45 yaş arası olan ortalama kullanıcı yaşı da 70'e kadar çıktı. İlk vakanın açıklanmasından bu yana uygulamanın indirilme oranının yüzde 60 arttığını belirten Salur, aktif kullanıcı sayılarının 2 milyona ulaştığını söyledi.

4 BİN 500'ÜN ÜZERİNDE AKTİF KURYE VAR

Getir, bu süreçte büyürken, istihdamını da artırdı. Salur, yeni istihdam planıyla ilgili, "Şu anda 800'den fazla genel merkez çalışanımız, 4 bin 500'ün üzerinde aktif kuryemiz ve saha çalışanımız bulunuyor. Salgının başlangıcından itibaren 1.700'ün üzerinde kurye arkadaşımız aramıza katıldı. Yılsonuna kadar 3 bin kişiye daha istihdam yaratmayı hedefliyoruz" dedi.

Getir, koronavirüsten önce daha çok atıştırmalık ürünlerin sipariş edildiği bir markayken, salgın sonrasında temel gıda maddeleri öne çıktı.

Türkiye'nin teknoloji girişimi Getir, İngiltere'nin başkenti Londra'da faaliyet göstermeye başladı. 2020'de Silikon Vadisi'nin önemli yatırımcısı Sir Michael Moritz liderliğindeki bir grup yatırımcıdan 38 milyon dolar yatırım aldı ve 2.6 milyar dolar değerlemeye ulaştı.

MARTI 2.5 KAT BÜYÜDÜ

Pandemi döneminde bir başka önü açılan girişim ise, Martı olarak bildiğimiz scooter'lar oldu. Adını ilk elektrokimyasal pili icat eden İtalyan fizikçi Alessandro Volta'dan alan Volta Motor tarafından üretilen, Martı'lar, şehir içinde toplu taşımadan kaçınan; özellikle gençlerin tercihi oldu.

Volta Motor'un ortağı Fatih Bayraktar, "2020'nin Mayıs'ından sonra ani bir atak yaptık. Yılı kapattığımızda 2019'a göre satışlarımızı 2.5 kat artırmıştık. Yılda 100 binin üzerinde araç üretiyoruz. Eğer yurt içinde pek çok kurumsal anlaşmamız olmasaydı ihracatımızı çok daha fazla artırırdık. Ciromuzun yüzde 23'ü ihracattan geliyor" diyor.

PERAKENDEDE BİM ÖNE ÇIKTI

Perakende sektörü de bu zorlu yılı olumlu bilanço ile atlattı. Özellikle en büyük

mağazalar zinciri BİM, net dönem karını yüzde 113 artırarak 2.6 milyar liraya çıkardı. BİM'in 2020 yılındaki satış gelirleri yüzde 38 artarak 55.49 milyar liraya çıkarken, şirketin FAVÖK'ü (faiz amortisman ve vergi öncesi kar) yüzde 60,9 oranında artarak 5.06 milyar TL'ye çıktı. BİM 2020'de Türkiye mağaza sayısını yüzde 13 artırarak 8.407 adede çıkardı.

Bir diğer perakende mağaza zinciri Şok da geçen yılı olumlu bir performans ile kapattı. 2019 yılında 298 milyon TL zarar eden şirket 2020 yılında 273 milyon TL kar etti.

OTOMOTİV SEKTÖRÜ DE POZİTİF BİR YIL GEÇİRDİ

Küresel salgının patlak verdiği 2020 yılı birçok sektörün talep baskısı yaşadığı bir dönem olarak kayıtlara geçerken otomotiv şirketlerinin bilançolarında bu tablonun tersine pozitif bir görünüm sergilendi. Halka açık yedi otomotiv şirketinin 2020 yılı son çeyrek net dönem kârı 3,64 milyar TL olurken, geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre yüzde 179'luk artış gerçekleşti.

2020 yılına baktığımızda ise, Tofaş Otomobil Fabrikaları karını yüzde 20 artırarak 1.78 trilyon liraya, Ford Otosan karını yüzde 114 artırarak 4.19 trilyon liraya, Otokar yüzde 76 artırarak 618 milyon liraya çıkardı.

EN YÜKSEK KARI KOÇ HOLDİNG AÇIKLADI

2020 yılında en yüksek kâr açıklayan BIST 100 endeksi şirketi 9.27 milyar TL ile Koç Holding oldu. Bir önceki yıl 4.39 milyar TL net kâr elde eden Koç Holding net kârını yıllık bazda yüzde 111 oranında artırmayı başararak listedeki diğer şirketlerin oldukça üzerinde net kâr büyümesi elde etti.

BANKACILIK DA ZORLU YILI YÜKSEK KARLA KAPATTI

Koç Holding'i ise bankalar takip ediyor. BIST 100 endeksi içinde en fazla net kâr eden ilk on şirketten beşi bankacılık sektöründe bulunuyor.

Sırasıyla İş Bankası, Akbank, Garanti Bankası, Yapı ve Kredi Bankası ve Vakıflar Bankası 2020 yılında en fazla net kar açıklayan diğer şirketler arasında yer aldı.

SİGORTACILAR DA PANDEMİ YILINDA İYİ SONUÇLAR AÇIKLADI

Sigorta şirketleri de pandemi yılında iyi sonuçlar açıkladı. Borsa İstanbul'daki tüm sigorta şirketlerinin kârı 2019 yılında 2,21 milyar TL iken, 2020 yılında bu rakam yüzde 32 oranında artışla 2,92 milyar TL seviyesine çıktı.

Kamuya ait sigorta şirketlerinin birleşmesiyle oluşan Türkiye Sigforta A.Ş. karını yüzde 40 artırarak 1.15 milyar TL'ye çıkardı.

Çimento sektörü ise, 2019 ve 2020 yılının kümülatifini kıyasladığımızda ise yüzde 66 ile karlılığı en çok artan sektörler arasında yer aldı.

BİR YUDUM HAYAT

Bengü Bilik

BEZE Group Başkanı

bilik@turcomoney.com

Kişiye Özel...

Tüm sevgimle her ay bu Köşe'de sizlerle buluşmayı temenni ediyorum. Her ay çeşitli yaş gruplarından farklı konuklarımın görüşlerini sizinle paylaşmasını sağlayacağım. Bilgi, hayat farklılıklarıyla renkleriyle daha güzel oluyor. Tabii ki saygı sevgi temelinde…

Merhaba… 30 yıllık değerli dostum, kardeşim Dr. Kazım Kılınç beni bu köşeye davet etti.

Çok da memnun oldum. Teşekkür ediyorum.

Evet… Önce tanışalım, daha doğrusu kendimi biraz tanıtayım; Ankara'da yetiştim. Öğrencilik hayatım dolu dolu geçti. Küçük yaşta öğrenci işlerinde çalışmayı ABD'de öğrendim. Bu bana tüm yaşamımı etkileyen önemli bir katma değer kazandırdı.

Dersler dışında kalan zamanımı hep çalışarak değerlendirdim. O dönemlerde STK'lar ve bazı araştırma enstitüleri kendi iş planlarına uygun olarak koşturacak ve sonunda yazılı rapor verebilecek becerikli, istekli, istikrarlı gençleri buluyor ve çalışma olanağı sağlıyorlardı. Okul çağında yapılan bu çalışmalar çok değerlidir. Hem tempoyu yükseltir hem de özgüveni pekiştirir.

MBA için İstanbul'a geldim, aklımı ve gönlümü burada bırakarak döndüm. İki kuşak üst düzey bürokratlardan oluşan bir ailenin küçük kızı olarak kendime söz verdim. İstanbul'a kalıcı olarak dönecektim. MBA sertifikamı aldıktan sonra Ankara'da Başbakanlık DPT Teşvik Dairesinde uzman yardımcısı olarak işe başladım. Tabii ki sınavlarla girebildim.

KENDİME VERDİĞİM SÖZÜ TUTTUM

Tempolu ve sonuç odaklı çalışma anlayışım ve son derece aktif sosyal hayatım sayesinde toparlanma döneminde olan TÜSİAD'a transfer edildim. Kendime verdiğim sözü tuttum. Artık İstanbul'daydım.

O yıllarda başta siyasi çekişmeler olmak üzere her türlü gerginlik ve ekonomik sorunlar hayatımızın başrolündeydi. A takımı sanayicilerin teşviklerin devam etmesine ihtiyacı vardı. "Müteşebbis" kavramı karar vericilere, kanaat önderlerine ve medyaya anlatılıyor, bununla ilgili yoğun çalışmalar yapılıyordu. Ayrıca uluslararası platformlarda da Türkiye'deki potansiyel anlatılarak yatırımcılara ulaşılmaya çalışılıyordu. Öte yandan, bugün yerleşik olan STK'lar ve Meslek Örgütlerinin kuruluşları gerçekleştiriliyordu.

VİZYONUM, ANALİTİK DÜŞÜNEBİLME VE ÇÖZÜM ÜRETEBİLME YETENEĞİM

Bugünkü zenginliğimi, vizyonumu, analitik düşünebilme ve çözüm üretebilme yeteneğimi genç yaşta Ankara'nın yerleşik garantili güvenli ortamından kopup İstanbul'un bürokrat çocuğuna yabancı dalgalı sularına gelme cesaretiyle başlayan etik yaşam mücadeleme ve azmime borçlu olduğumu düşünüyorum. Bütün bunlar önce kendini, aileni, eşini, çalışma arkadaşlarını, özetle insanı ve hayatı SEVMEKLE orantılı olarak çoğalıyor.

Dostlar, tüm sevgimle her ay bu Köşe'de sizlerle buluşmayı temenni ediyorum. Her ay çeşitli yaş gruplarından farklı konuklarımın görüşlerini sizinle paylaşmasını sağlayacağım.

Bilgi, hayat farklılıklarıyla renkleriyle daha güzel oluyor. Tabii ki saygı sevgi temelinde… ■

Vizyon

Şaban Çağıran

Bankacı

cagiran@turcomoney.com

Yaratıcı ruhtan ekonomiye

İşletmecilikte; müşteri ihtiyaç ve beklentilerine uygun ürünler geliştirmek, iş modeli ve akışları buna göre tasarlamak başarının neredeyse ilk şartıdır. Hatta müşterinin beklentisini aşan ürünleri ilk tasarlamak ve bunu hizmete sunmak o işletmeyi çok ama çok daha fazla ön plana çıkarır, karlılığını artırır.

Geçmişte görev yaptığım bir bankada, birkaç yıl kalite yönetim sistemi kurmakla sorumlu yönetici olarak çalışmıştım. Gerçekten çok başarılı çalışmalar yapmış, Alman firmasından gelen denetçinin ifadesine göre kalite yönetim sistemini mükemmellik modeline yakın seviyeye getirmiştik.

Özü aynı olmakla birlikte, kalite yönetim sisteminin şimdilerde değişikliklere uğrayarak yeni versiyonları ortaya çıktı. Belgesi alınmasa bile, ben bir işletmede mutlaka kalite yönetim sisteminin ruhunun-özünün uygulanmasının şart olduğuna inanıyorum. Sistemi oluşturan başlıkların, yüz yılların işletmecilik birikiminin draje halinde getirilmiş şekli olduğunu ifade etmek yanlış olmaz.

Ancak ne yazık ki işletme yöneticileri veya patronlar çoğunlukla kalite yönetim sistemi uygulansın diye değil, sırf belge sahibi olmak için çalışıyorlar. Bu şekilde, işin özünden uzaklaşılıyor ve iş sonuçları beklenen düzeyin altında gerçekleşiyor.

ÜRÜNLERİ İLK TASARLAMAK VE BUNU HİZMETE SUNMANIN ÖNEMİ

İşletmecilikte; müşteri ihtiyaç ve beklentilerine uygun ürünler geliştirmek, iş modeli ve akışları buna göre tasarlamak ve bunları müşteri memnuniyeti adına üst düzeyde uyguluyor olmanın sistemini kurmak başarının neredeyse ilk şartıdır. Hatta müşterinin ihtiyacı olduğunu bilmediği veya farkında olmadığı, onun beklentisini aşan ürünleri ilk tasarlamak ve bunu hizmete sunmak o işletmeyi çok ama çok daha fazla ön plana çıkarır, karlılığını artırır.

Tasarım, kalite yönetim modellerinin de önemli konularından biridir. Soyut gibi görünen ancak somut sonuçlar üretebilen önemli bir başlıktır. Yeni ürün veya süreç tasarlamak, hele bunu rakiplerden önce yapabilmek, bir işletmeyi rakiplerine oranla aşırı düzeyde ileri taşıyarak müşteri sayısı ve karlılıkta rekabet üstünlüğü sağlar.

Ancak tasarım faaliyeti göründüğü kadar basit değildir. Aşırı odaklanma, sistemli bir tasarım kültürü, nitelikli iş gücü, teknoloji, zaman ve maddi kaynak gerektirir.

İNSAN, KAYNAKLARI HAREKETE GEÇİRECEK VE SONUÇ ELDE EDECEK ASLİ UNSURDUR

Bu kaynaklardan en önemlisi insandır. İnsan, diğer tüm kaynakları harekete geçirecek ve sonuç elde edecek asli unsurdur. Bunun için hayal gücü sınırsız, özgür düşünebilen, düşündüğünü ifade edebilen, analitik bir bakış açısına sahip, İngilizce bilen, teknolojiyi üst düzeyde bilen ve kullanma becerisine haiz, eğitilmiş personele ihtiyaç vardır.

Despotizmle yönetilen işletmelerde tasarım kültürünün gelişmesi, verimli bir sonuç elde edilmesi olanaksızdır.

Toplumumuzda tasarımı üst düzeyde uygulayacak nitelikte personel bulmak oldukça güçtür. Bunun pek çok nedeni bulunuyor. Ülkemizde eğitim sistemi özgür düşünceli insan üretimine uygun değildir ve ne yazık ki özgür düşünce her ortamda cezalandırılıyor. Hayal gücünü ortaya çıkaran özgür düşünceye adeta kelepçe vuruluyor.

Özgür düşüncenin kapısını aralayan felsefe, mantık, sosyoloji gibi dersler lise

Toplumumuzda tasarımı üst düzeyde uygulayacak nitelikte personel bulmak oldukça güçtür. Bunun pek çok nedeni bulunuyor. Ülkemizde eğitim sistemi özgür düşünceli insan üretimine uygun değildir ve ne yazık ki özgür düşünce her ortamda cezalandırılıyor. Hayal gücünü ortaya çıkaran özgür düşünceye adeta kelepçe vuruluyor.

müfredatından çıkarılıp ders sayısı azaltılarak önemi azaltılıyor. İlköğretim okullarında sanat derslerinin sayısı yok denecek kadar azdır. Oysa başta felsefe ve sanat olmak üzere bu tip dersler zihnin sınırlarını zorlayarak yaratıcılığı artırırlar.

Bu eksikliğe ek olarak, toplumumuzda okuma, düşünme, sorgulama, farklı bakış, empati, tiyatro, sanat, sinema, opera, heykel sevgisi-alışkanlığı bulunmamaktadır. Dolayısıyla insanımızın hayal gücü ve yaratıcılığı gelişmiyor, gelişemiyor.

Tasarım, yaratıcılık ve hayal gücü olmayınca veya gelişmeyince işletmelerde katma değerli üretimin ortaya çıkması imkânsız hale geliyor. Yapılan bir araştırmaya göre, tüm sanayi ve hizmetler sektör üretimi içinde toplam cironun sadece yüzde 0,26'sının yaratıcı sektörlerden meydana geldiği görülmektedir. (1) Bu sonuç gerçekten çok dramatiktir.

BİR KAMYON DOMATESLE BİR CEP TELEFONU ALINAMAZ DURUMU

Hal böyle olunca, klasik olacak ama bir kamyon domatesle bir cep telefonu alınamaz durumuna düşülüyor. Sonuçta, işletmelerde olduğu gibi ülke olarak da dışarıya ödediğimiz döviz toplamı, kazandığımız döviz kazancından daima fazla olmaktadır. Bunun nedenini sorguladığımızda katma değeri yüksek ürün ortaya çıkaramıyor olmamız olduğu açıktır.

İşte bu nedenle ülkemiz orta gelir tuzağı sarmalında sıkışıp kalmakta, gelir dağılımındaki bozulmayı bir kenara bırakacak olursak, kişi başı milli gelir bir türlü 15 bin dolarlara ulaşamıyor, 8.500 -13.000 dolar aralığında sıkışıp kalıyor.

Özgür düşünce ve onun ürettiği tasarım faaliyetleri ile elde edilecek çıktılar, yeni ekonominin getirdiği iktisadi zor koşulları aşmak, rekabette önlerde yer almak için vazgeçilmezdir. İşletme yöneticileri bunun için nitelikli personel istihdamına ve bu nitelikteki personele yüksek düzeyde ücret ödemeye razı olmalı, despot değil, özgür düşüncenin hayalini ortaya koyabileceği bir atmosfer yaratmalılar. Aksi halde az gelişmişliğin kısır döngüsünde gidip gelmeye devam ederler.

Uluslararası şirketler yaratıcı ve "tasarım odaklı" düşünceye odaklanarak karlılıklarını ve büyüklüklerini artırabilir. Ülkemizde bu şekilde yüksek katma değerli ürün tasarlayabilen çok az sayıda işletme mevcut olup bunların toplam içindeki payı yüzde 1'lerle sınırlı kalıyor. Ülkemizin geleceği, dünyada olan biten gelişmeleri yakından takip eden, yeni ekonominin gereksinimlerini iyi algılamış, tasarım, üretim, verimlilik üçgeni içinde yenilikçi adımlar atma cesaretini gösterebilen işletmeler ile kendisini matematik, edebiyat, teknoloji, yabancı dil, sanat ve kültür alanında yetiştirmiş özgür düşünceli insanımıza bağlıdır. ■

(1) İşim Gücüm Budur Benim-B. Eczacıbaşı (S-350)

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER DÜNYA MUTLULUK RAPORU ÖYLE DİYOR!

Mutluluk parayla oluyor

Hayreddin Turan
hayrettinturan@turcomoney.com
turcomoney

EN ZENGİNLER AYNI ZAMANDA EN MUTLU

Birleşmiş Milletler'in Dünya Mutluluk Raporu'nda yer alan ülkelerin çoğu aynı zamanda dünyanın en zengin ülkeleri... İsviçre, dünyanın en mutlu üçüncü ve kişi başı milli gelirde ikinci ülkesi...

Kişi başına milli gelirde dünyanın en zengin 25 ülkesi ile Birleşmiş Milletler'in 2020 yılı Dünya Mutluluk Raporu'nda yer alan 25 ülkenin 19'u çakışıyor. Yani 25 ülkenin 19'u hem en zengin hem de en mutlu...

Kişi Başına Düşen Milli Geliri 48 bin 461 dolar olan Finlandiya, dördüncü kez üst üste dünyanın en mutlu ülkesi oldu. Kişi Başına Düşen Milli Geliri 68 Bin dolara ulaşan Norveç ise, dünyanın en mutlu beşinci ülkesi.

Son zamanlarda ise insanı önceleyen, iktisadi ölçümlerle, birey mutluluğunun değerlendirilemeyeceğini savunan 'mutluluk ekonomisi' öne çıkıyor. Bu anlayışın öncülüğünü İzlanda, Yeni Zelanda ve İskoçya yapıyor.

Dünyanın en mutlu ülkelerinin çok büyük bölümünün en zengin ülkeler arasında yer alması "parayla saadet olmaz" sözünün tam tersinin geçerli olduğunu ortaya koyuyor. İsviçre, Hollanda, İsveç, Danimarka, İzlanda gibi ülkelerin hem dünyanın en mutlu ülkeleri hem de en zengin ülkeleri arasında yer alması mutluluğun gelir seviyesiyle yakından ilgili olduğunu gösteriyor.

Kişi başına milli gelirde dünyanın en zengin 25 ülkesi ile Birleşmiş Milletler'in 2020 yılı Dünya Mutluluk Raporu'nda yer alan 25 ülkenin 19'u çakışıyor. Yani 25 ülkenin 19'u hem en zengin hem de en mutlu…

Bu ülkeler "mutluluk sırasına" göre şöyle; Finlandiya, Danimarka, İsviçre, İzlanda, Norveç, Hollanda, İsveç, Yeni Zelanda, Avusturya, Lüksemburg, Kanada, Avustralya, Birleşik Krallık,

Dünyanın En Mutlu 25 Ülkesi	Dünyanın En Zengin 25 Ülkesi	
1- Finlandiya	1-Lüksemburg	109.602
2- Danimarka	2-İsviçre	81.867
3- İsviçre	3-İrlanda	79.668
4- İzlanda	4-Norveç	67.988
5- Norveç	5-ABD	63.051
6- Hollanda	6-Singapur	58.483
7- İsveç	7-Danimarka	58.438
8- Yeni Zelanda	8-İzlanda	57.189
9- Avusturya	9-Katar	52.751
10- Lüksemburg	10-Avustralya	51.885
11- Kanada	11-Hollanda	51.289
12- Avustralya	12-İsveç	50.339
13- Birleşik Krallık	13-Avusturya	48.634
14- İsrail	14-Finlandiya	48.461
15- Kosta Rika	15-Almanya	45.466
16- İrlanda	16-Hong Kong	45.175
17- Almanya	17-Belçika	43.813
18- ABD	18-Kanada	42.080
19- Çek Cumhuriyeti	19-San Marino	41.682
20- Belçika	20-İsrail	41.559
21- BAE	21-Fransa	39.257
22- Malta	22-Birleşik Krallık	39.228
23- Fransa	23-Japonya	39.047
24- Meksika	24-Makao	38.769
25- Tayvan	25-Yeni Zelanda	38.675

Kaynak: Birleşmiş Milletler 2020 Dünya Mutluluk Raporu, Uluslararası Para Fonu, kişi başı milli gelir, 2020, $

İsrail, İrlanda, Almanya, ABD, Belçika, Fransa... Bunların çoğu; eski kıta Avrupa'nın yüksek refahı olan sosyal ve ekonomik gelişmiş ülkeleri… IMF verilerine göre, Lüksemburg 109 bin doların, İsviçre ve İrlanda 80 bin dolar seviyesinde, Norveç 60 bin doların, Danimarka, İzlanda, Hollanda ve İsveç de 50 bin doların üzerinde kişi başı milli geliri olan ülkeler…

En mutlu 25 ülke arasında yer alıp da en yüksek kişi başı gelire sahip 25 ülke arasında yer almayanlar ise; Kosta Rika, Çek Cumhuriyeti, Birleşik Arap Emirlikleri, Malta, Meksika ve Tayvan…

Gerçi BAE ve Tayvan kişi başı milli geliri 35 bin doların, Malta da 30 bin doların üzerinde olan ülkeler…

EN MUTSUZ ÜLKELER DE EN DÜŞÜK GELİRLİLER

Peki, mutluluk nedir? Gayrisafi yurt içi hasıla, sosyal destek, ortalama sağlıklı yaşam süresi, vatandaşların kendi hayatlarıyla ilgili karar alabilme özgürlüğü, cömertlik, ve ülkedeki yolsuzluk düzeyi değerlendirilerek yapılan bir sıralama…

Gelirin yüksek olduğu ülkelerde yaşam memnuniyetinin daha yüksek olduğu bilimsel olarak kanıtlandı. Ekonomistler, yaşam memnuniyetinin ortalama geliri yaklaşık 33 bin dolar olan ülkelerde zirve yaptığını ve arttıkça azalmaya başladığını savunuyor.

En mutsuz ülkeler ise sırasıyla Lesotho, Botswana, Ruanda, Zimbabwe ve Afganistan oldu. Bu ülkeler de tahmin edileceği gibi dünyanın en yoksul ülkeleri arasında yer alıyor.

Birleşmiş Milletler Dünya Mutluluk Raporu'na göre dünyadaki en mutlu ülke Finlandiya… Finlandiya'da insanların birbirlerine duyduğu karşılıklı güven çok yüksek çıktı; bu da pandemi döneminde hayatta kalmalarına ve daha fazla hayatın kurtarılmasına yardımcı oldu. 5,5 milyon nüfuslu İskandinav ülkesi, salgında Avrupa'ya göre çok daha başarılı bir seyir izledi. 70 bin civarında vaka görülen ülkede, Johns Hopkins Üniversitesi'nin verilerine göre pandemi boyunca 805 kişi hayatını kaybetti.

BİLİMSEL OLARAK KANITLANDI: 33 BİN DOLAR KRİTİK EŞİK

Bu konuda yapılan bilimsel araştırmalar da bu savı doğruluyor. Ekonomistler Eugenio Proto ve Aldo Rustichini tarafından yapılan bir çalışma, ortalama gelirin daha yüksek olduğu ülkelerde yaşam memnuniyetinin daha yüksek olma eğiliminde olduğunu ortaya koydu. Ekonomistlere göre, yaşam memnuniyeti satın alma gücü paritesine göre ayarlanmış kişi başına GSYİH ile ilişkili olduğu anlamına geliyor.

Daha da şaşırtıcı olan şey, ortalama yaşam memnuniyeti aslında yıllık ortalama geliri yaklaşık 33 bin dolar olan ülkelerde zirve yapıyor. İlginç olan ise; bu seviyeden sonra gelir arttıkça yaşam

doyumu düşme eğilimine giriyor. Özetle; yaşam doyumu zenginlikle birlikte artıyor, sonra zirveye çıkıyor ve azalmaya başlıyor.

ARTIK İNSANI ÖNCELEYEN 'MUTLULUK EKONOMİSİ' ÖNE ÇIKIYOR

Araştırmalarda mutlu üleler en zenginler arasında çıksa da "paranın tam anlamıyla mutluluk getirmediği" son yıllarda yoğun biçimde tartışılır oldu. Son yıllarda üzerinde tartışılan bir ekonomik model olan mutluluk ekonomisi; mevcut iktisadi ölçümlerle, birey mutluluğunun değerlendirilemeyeceğini savunuyor.

Hatta Gayri Safi Milli Hasıla'nın yüksekliğine dayanan değerlendirme sistemi "milli gelirin diktatörlüğü" ifadesi ile tanımlanıyor. İzlanda, Yeni Zelanda ve İskoçya, "Mutluluk Ekonomisi İttifakı" adı altında bir araya geldi ve diğer hükümetleri de aralarına katılma çağrısı yapıyorlar.

İzlanda Başbakanı Katrin Jakobsdottir, ülkesinin vatandaş mutluluğunu öne koyan ekonomik model üzerinde çalıştığını açıkladı ve diğer ülkelere de benzer politikaları benimseme çağrısı yaptı. Başbakan, ekonomik büyüme odaklı politikaların yerini, aile dostu, çevre odaklı politikaların alması gerektiğini söylüyor.

Londra'daki Chatham House'ta konuşan Jakobsdottir, vatandaşın beden ve ruh sağlığını önceleyecek bu modeli "mutluluk ekonomisi" olarak tanımlıyor. Jakobsdottir, bu ekonomik modelin, gayri safi yurtiçi hasıladan çok sosyal göstergeleri dikkate alacağını anlatıyor:

İZLANDA, İSKOÇYA VE YENİ ZELANDA SAVUNUYOR

"Kennedy'nin (ABD Başkanı) şu sözlerinin üzerinden 50 yıl geçti: 'Gayri safi milli hasıla, yaşamı değerli kılan şeyler dışarıda bırakılarak hesaplanır.' Ekonomik büyüme değerlendirilirken, bu büyümenin nasıl gerçekleştirildiğini de odaklanmalıyız. Tüm eksiklerine karşın büyüme rakamları, ekonomik başarının temel öğesi olarak değerlendiriliyor. Bizim, İskoçya'nın ve Yeni Zelanda'nın savunduğu mutluluk ekonomisi modeli ise, BM Sürdürülebilir Kalkınma hedefleri çerçevesinde, bugün ve gelecek nesillerin mutluluğunu amaçlıyor. Bu ekonomik model, ortak mutluluğun sağlanması için, bir toplumun yalnızca ne kadar zengin olduğunun değil, ne kadar mutlu olduğunun da değerlendirilmesi üzerine kurulu. Hayat kalitesini, yalnızca veriler üzerinden değil, mutluluk perspektifinden de değerlendirmeliyiz. Çocuklarımız, 'Gezegeni niye kurtarmadınız?' diye sorduğunda, kapitalizmi ayakta tutmaya çalışıyorduk' demek istemiyorum."

ÖNCÜLERDEN İZLANDA NASIL BİR DEĞİŞİMDEN GEÇİYOR?

350 bin nüfuslu ülke, Dünya Mutluluk Raporu'nda Finlandiya, Danimarka ve İsviçre'nin ardından 4. sırada yer aldı. Güçlü bir ekonomisi olan İzlanda, cinsiyet eşitliğini iç ve dış siyasetinin merkezine oturtmuş durumda.

Kadınların cinsel ve üreme özgürlüklerinin garanti altına alınması için yasal değişikliklerin yanında, örneğin şirket yönetimlerinde eşit temsil için cinsiyet kotaları öngörülüyor. cBabalık iznini de içeren değişimlerin, kadınları iş hayatına daha fazla katarken, ev hayatının sorumluluklarının da paylaşılması sonucunu doğurması planlanıyor.

İzlanda modelinde, anne ve baba 3 ay doğum izni hakkına sahip. Sonrasında da bir üç aylık periyodu daha ya aralarında paylaşarak ya da kendi seçtikleri gibi kullanabiliyorlar. Bu şekilde babalar çocukları ile daha iyi bir iletişim kurmuş oluyor, sorumluluk paylaşımı kadınların daha çabuk hayatın içine dönmesini sağlıyor, bu da ekonomiye olumlu olarak yansıyor.

Kendisinin de bu değişiklikler sayesinde, üç cocuğu olmasına karşın başbakanlık görevine gelebildiğini söyleyen İzlanda Başbakanı Katrin Jakobsdottir, mutluluk ekonomisini savunduğu bir konuşmasında, "Çocuklarımız, 'Gezegeni niye kurtarmadınız?' diye sorduğunda, kapitalizmi ayakta tutmaya çalışıyorduk' demek istemiyorum" cümlesini kullanıyor. Ülke bu nedenle, ekonomik olarak yük getirecek olsa da iklim değişikliğine sebep olan ekonomik etkenleri azaltmak üzerine bütçe planlaması yapıyor.

Kaynak: BBC Türkçe, T24, Washington Post

PEKİ NEDEN?

Kosta Rika'nın geliri düşük, ama halkı mutlu

Ülkenin gayriresmi mottosu olan 'pura vida', tasasız, yarına dair hiçbir karamsarlık içermeyen, sahip olduklarından tatminkar, sahip olmadıklarına ihtiyaç hissetmeyen bir yaşamı ima ediyor.

Kosta Rikalılar, eğitimi öncelik yapan, sağlık sigortası sistemini iyileştiren ve küçük köylere kadar ücretsiz sağlık klinikleri kuran, su kaynaklarının temizliğini korumaya çabalayan mütevazı liderleri tercih etti.

Yaklaşık 5 milyon nüfuslu Kosta Rika'nın 8 Mayıs 2018'de göreve başlayan yeni devlet başkanı Carlos Alvarado Quesada'nın iki gün sonra başkent San Jose'deki Demokrasi Meydanında toplanan binlerce Kosta Rikalıya konuşması, tarihi bir önem taşıyor.

Neden diyeceksiniz?

Kosta Rika'nın o zaman 38 yaşındaki devlet başkanı Carlos Alvarado Quesada, ülkenin fosil yakıttan elde edilen enerji tüketimini 2021 itibarı ile tamamen sona erdirmeye karar verdiğini açıklıyordu. Yani, Kosta Rika'da 2021'den itibaren enerji için petrol ürünleri, kömür ve doğalgaz kullanmak tamamen yasaklanıyordu.

Aslında Kosta Rika bu konuda zaten dünya ortalamasının çok üstünde bir mesafe kaydetmiş durumda. Ülke 2017'de yıllık elektriğinin yüzde 99'unu yenilenebilir enerji kaynaklarından elde etti. Bu yıl itibarıyla ülkede benzin, mazot veya dizel ile çalışan tek bir araç bile kalmayacağı açıklandı. Kosta Rika'nın, atmosfere karbon salınımı sıfıra inecek. Devlet başkanının kendisi de hidrojenle çalışan bir araç kullanıyor.

Kosta Rika devlet başkanının konuşmasının önemi sadece çevreci duyarlılık değildi. Bunda, son yıllarda dünyanın her yerinde yükselen Kosta Rika ilgisinin de payı büyüktü. Kosta Rika, İngiltere merkezli Yeni Ekonomiler Vakfının her yıl açıkladığı Mutlu Gezegen Endeksine (HPI) göre bu yıl bir kez daha dünyanın en mutlu ülkesi oldu. Birleşmiş Milletler'in 2020 Dünya Mutluluk Raporu'nda 15'inci sırada…

MUTLULUK ENDEKSLERİNDE DE HEP İLK SIRALARDA YER ALIYOR

Son yıllarda diğer mutluluk endekslerinde de hep ilk sıralarda yer alıyor. Sırt çantalı gezginlerin, mutlu bir emeklilik peşindeki gelişmiş ülke yurttaşlarının, küresel turistlerin yeni gözdesi.

Dünyanın görece geri kalmış, çatışmaların, organize suçun ve politik gerilimlerin yoğun bir bölgesinin ortasında bir ülkenin 'dünyanın en mutlu ülkesi' olması, her açıdan ezber bozan bir durum. Kosta Rika, kişi başı milli gelirde 11 bin 806 dolar ile dünyada 57. sırada… Orta halli bu ülkenin sade bir yaşam süren yurttaşlarının, Avrupa ve Amerika'daki yüksek tüketim toplumlarının üyelerinden çok daha uzun, müreffeh ve mutlu yaşama sahip olması büyük merak uyandırıyor.

Aslında Kosta Rika, coğrafi özelliklerinin getirdiği şansın ve oldukça başarılı sosyal politikaların ortak simyasını yaşıyor. Dağlık coğrafyası, kudretli tarım ağalarının ve onların işbirlikçisi orduların egemen sınıfı oluşturduğu diğer Orta Amerika ülkelerinin aksine çok geniş tarım arazileri sahipliği oluşmasına engel oldu.

EĞİTİM, SAĞLIK VE HİJYENİ ÖNCELİK YAPAN MÜTEVAZİ LİDERLER

Dolayısıyla, hepsi küçük tarımsal mülklerin sahibi olan Kosta Rikalılar, kendi sınıflarını ve sınıf çıkarlarını ülkede egemen kılacak güçlü politikacı arayışından çok, eğitimi öncelik yapan, sağlık sigortası sistemini iyileştiren ve küçük köylere kadar ücretsiz sağlık klinikleri kuran, su kaynaklarının temizliğini korumaya çabalayan mütevazı liderleri tercih etti.

Komşu ülkelerin askeri liderleri veya tarım ağalarını devlet başkanı yaptığı günlerde, Kosta Rikalılar öğretmenleri devlet başkanı yapıyordu. Daha 1869 yılında çıkarılan bir kanunla ilköğrenim zorunlu hale getirildi. O dönem için bundan da sıra dışı olan kız çocukları için de aynı zorunluluğun getirilmesiydi. 1877 yılında idam cezası kaldırıldı ki yine çağın çok ilerisinde bir adımdı. Daha 1930'a gelindiğinde Kosta Rika dünyanın okuma yazma oranı en yüksek ülkelerinden biri haline gelmişti. Kosta Rika'da bugün de okuma yazma, yüzde 98 gibi çok üst düzeyde bir orana sahip.

DÜNYANIN EN BAŞARILI SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMLERİNDEN BİRİ

Yine 20'nci yüzyıl başlarında bütün köylere temiz içme suyu götürülerek, çocuk ölümlerine karşı mücadele başlatıldı. 1940'larda ise bugün dünyanın en başarılı uygulayıcılarından biri olduğu sosyal güvenlik sistemi kuruldu.

1961 yılında radikal bir adım daha atıldı ve bütün vatandaşları ve daimi göçmenleri sigortalı yapan kanun kabul edildi. Ve bugün her köyünde bile ücretsiz hizmet veren sağlık klinikleri kurulmaya başlandı. Bütün bu politikalar sonunda 1970'de 66 olan ortalama yaşam süresi günümüzde 80'e çıktı. Kosta Rika'nın bir vatandaşının sağlık

güvenliğine harcadığı paranın kişi başı milli gelirine oranı, sağlık sigortasının ve hastanelerin ücretli olduğu ABD'nin 10'da biri.

Bu sıra dışı başarının temel nedeni ise Kosta Rika sağlık sisteminin, hastalıkla mücadeleyi değil, sağlığı korumayı öncelemesi. Şifalı yaşam politikası, hastalık oranını oldukça düşürüyor bu da ülkenin sağlık masraflarını azaltıyor. Sağlık sigortası sistemi sıradan köylüden devlet memuruna kadar bütün vatandaşların her türlü ihtiyacını karşıladığı için de bireysel güven hissini yükseltip toplumdaki genel kaygı düzeyi düşüyor.

Peki Kosta Rika çok zengin bir ülke olmadığı halde sağlık ve eğitime bu derece yatırım için kaynağı nereden buldu? Yanıtı, Kosta Rika'yı dünyadaki en özgün ülkelerden biri yapan şey aslında…

ORDUSUNU TAMAMEN TASFİYE EDEREK ARTIK ORDUSUZ BİR ÜLKE OLDU

Kosta Rika devlet başkanı Alvaro'nun konuşması ile dünyada gündem olmasından 70 yıl önce küresel gündemde bütün kaşlar, bir başka Kosta Rika devlet başkanının konuşmasıyla yine kalkmıştı. 1 Aralık 1948 günü, dönemin Kosta Rika devlet başkanı Jose Figueres, San Jose'de ordunun ana karargah binasının ünlü dış duvar kapısının önüne elinde balyoz ile gelip kapıyı yıkmaya başladığında gazeteler için politik bir şov yapmıyordu. Birazdan duyuracağı son derece sıra dışı kararı açıklamaya hazırlanıyordu. Kosta Rika'nın ordusunu tamamen tasfiye ederek artık ordusuz bir ülke olmaya karar verdiğini duyurdu devlet başkanı. Törenin sonunda ise bahçe kapısını yıktığı karargahın anahtarını eğitim bakanına vererek, bu binanın artık Ulusal Sanat Müzesi olarak kullanılacağını açıklıyordu.

1949'da kabul edilen ve halen yürürlükte olan anayasa ile de, o yılki ve sonraki bütün ulusal savunma bütçesi ise eğitim ve sağlık yatırımları ile Kosta Rika'nın doğal yapısını koruma faaliyetlerine devrediliyordu. Kosta Rika'nın 70 yıldır bir ordusu yok. Sadece şehirlerde asayiş faaliyeti yürüten bir polis gücü var.

Yabancı ülkelerin devlet başkanları ziyaret geldiğinde resmi törenle karşılayacak sembolik bir askeri birlik kurmak bile yasak. Yabancı konukları, askeri kıta yerine misafir ülkenin renklerinde giyinmiş çocuklar karşılıyor. Bölgesindeki komşuları Guetemala, Nikaragua ve Honduras orduları olmasına rağmen 70 yıldır politik çatışmalar, iç savaşlar, mafya savaşları ve askeri darbelere sahne oluyor. Diğer komşu Panama ise küresel kara para aklama merkezi olmak gibi kötü bir şöhrete sahip. Kosta Rika ise istikrarlı ve sağlıklı işleyen demokratik kurumlara sahip.

BM eski Genel Sekreteri Ban Ki-moon da bu deneyimi, "Kosta Rika, onlarca yıldır gereksiz askeri harcamalar yapmayı reddetmede dünya çapında bir örnek teşkil ediyor. Bunun sonucu olarak ülke bugün çok düşük bir gelir eşitsizliğine ve çok büyük bir sosyal barışa sahip" şeklinde övecekti. Birleşmiş Milletler Barış Üniversitesi de kendisine ev olarak Kosta Rika'yı seçerek onun bu örnek tutumuna verdiği önemi gösterdi.

DÜNYADAKİ 5 MAVİ BÖLGEDEN BİRİ

Kosta Rika'yı kürede ilgi odağı yapan nedenlerden biri ise dünyadaki az sayıdaki 'mavi bölge'lerden birine sahip olması. Mavi Bölge (Blue Zone), insanların ortalamanın çok üzerine bir yaşam sürdüğü yerler için kullanılan bir terim.

Mavi Bölge'lerin en önemli özelliği ömür süresinin dünyanın en yüksek ömürlü ülkesinin ortalamasından bile yüksek olması. Örneğin Sardinya'nın sadece Seulo adlı dağ köyü ve çevresinde 2016 yılı itibarı ile yüz yaşından yaşlı 20 kişi yaşıyordu.

İkaria Adası ise ortalama 90 yıllık yaşam ortalaması ile dünyanın bir numarasında yer alıyor. Adadaki neredeyse her üç kişiden biri 90 yaşından uzun yaşıyor. İkaria'lılar yüzde 20 daha az kansere yakalanıyor, kalp rahatsızlıklarıyla yüzde 50 daha düşük oranda karşılaşıyorlar. Yaşlılıkta bunama ise neredeyse hiç yok. Okinawa adasında ise her 100 bin kişiden 34'ü 100 yaşın üzerinde yaşam sürüyor ki bu dünya ortalamasının çok üstünde ömür ortalamasına sahip Japon ana karasındakinden bile üç katı yüksek bir oran.

'PURA VİDA' VEYA 'HAYATI YAŞAMAK'

Sadece 'mavi bölge' değil, Kosta Rika'nın sosyal kültürü de bir başka mutluluk kaynağı… Ülkenin gayriresmi mottosu olan 'pura vida', tasasız, yarına dair hiçbir karamsarlık içermeyen, sahip olduklarından tatminkar, sahip olmadıklarına ihtiyaç hissetmeyen bir yaşamı ima ediyor. Çok eşyaya sahip olma kaynaklı bir mutluluktan ziyade deneyim kaynaklı bir mutluluk bu.

Farklı kuşaklardan bütün aile üyeleri birbirine çok yakın yaşıyor ve sıkça görüşüyorlar. Kadınlar yaşamın içinde. Kadınlar evlendikleri zaman soyadlarını değiştirmek zorunda değiller. 'Kızlık soyadı' diye bir olgu yok. Komşuluk çok güçlü. Gençlerden en yaşlılara kadar herkesin gün içinde birlikte olduğu ve eğlendiği bir sosyal çevresi var. Güçlü sosyal ilişkilerin depresyon önleyici gücü bilimsel araştırmalarla bile ortaya konmuş durumda.

Pura vida'nın bir başka yansıması ise aktif günlük yaşam. Gün içinde çokça yürüyorlar. Çoğu işine yürüyor. Birçoğu tarım ve toprakla saatler geçiriyor. Yaptıkları işlerden keyif alıyorlar. Çoğunluğun kendisi veya pazarda satmak için küçük çaplı tarımsal faaliyet yapması nedeniyle, organik ve sağlıklı beslenmede de bir ayrıcalığa sahipler. İşlenmiş gıdaların beslenmedeki yeri oldukça az.

Özellikle Nicoyalılar çoğunlukla sebze-meyve ağırlıklı bir mutfağa sahipler. Et tüketimi kısıtlı. Baklagiller ve mısır en önemli gıda. Şeker tüketimi az. İçme suları mineral zengini ve temiz. Nicoya'da kireçtaşlarının arasından süzülüp gelen içme suları magnezyum ve kalsiyum zengini. Bu da yöre insanının kemiklerini oldukça güçlendiriyor ve 90 yaş üstü nüfusta bile kemik kırılması vakalarının oldukça düşük olmasına yol açıyor.

EKO TURİZMİN GÖZDESİ BİR DOĞA CENNETİ

Dünyanın karasal yüzölçümünün sadece yüzde 0.03'ünü oluşturan Kosta Rika, dünyadaki bütün hayvan türlerinin yüzde 5'ini barındırıyor. Dünyadaki kelebeklerin yüzde 10'u Kosta Rika'da uçuyor. Yarım milyondan fazla hayvan türü ile dünyanın biyolojik açıdan en çoğulcu ülkelerinden biri. Jaguarlar, pumalar ve deniz kaplumbağaları ülkenin en değerli türleri arasında. Ülkenin kağıt paralarında bile, ülkenin bazı çok değerli hayvan türlerinin resimleri yer alıyor.

Bu biyolojik çeşitliliği, Kuzey ve Güney Amerika'nın ortasındaki coğrafi konumu ile, plajlardan yağmur ormanlarına, sis ormanlarından sulak alanlara kadar farklı iklim ve doğal çevrelere sahip olmasına borçlu. Ülkede 10 bin çeşit ağaç ve bitki yetişiyor.

Bu da Kosta Rika'yı son dönemde özellikle de eko turizmin gözde ülkesi yapıyor. Ülkenin turizm geliri, en önemli iki ihraç kalemi olan muz ve kahve ihracatının toplam gelirini geçmiş durumda. Kosta Rika, bu yaklaşımıyla sürdürülebilir turizmin dünyadaki en parlak örneği konumuna yükseldi. Yani, bir yandan turist sayısı ve turizm gelirini düzenli artırırken bir yandan da turizmin, doğal çevreye ve yerel kültüre olumsuz etkilerini en aza indirmeyi başarıyor.

Ülke yüzölçümünün yüzde 25'i ya milli park veya yaban hayvan koruma alanı. Gelişmiş ülkelerde bile bu oran yüzde 13 düzeyinde. Bunun yanı sıra örneğin 2012 yılında avcılık yasaklandı. Yabani hayvanları yaşam alanlarından çıkarmak veya evcil hale getirmenin yasaklanmasıyla hayvanat bahçeleri de kapatıldı. Ormanların yok olma hızı daha 1970'li yılarda bile dünyanın en yüksek oranlı ülkelerinden biriyken, 2000'li yıllarda bu oran sıfıra indirdi. ■

Hayreddin Turan
hayrettinturan@turcomoney.com
turcomoney

Tarımda büyük kriz

Sadece Türkiye'de değil tüm Dünya'da da tarımda bir büyük bir kriz yaşanıyor. Küresel gıda fiyatları Mart ayı itibarıyla art arda onuncu ayda da artış kaydederek, Haziran 2014'ten bu yana en yüksek seviyeye çıktı. Dünya gıda fiyatları özellikle hububat, şeker ve bitkisel yağ fiyatlarındaki yükselişin etkisiyle artıyor.

Pandemi nedeniyle ticaretin durma noktasına gelmesi, ithalat olmayınca ülkelerin iç pazarında arz sıkıntısının baş göstermesi, ülkelerin kendini korumaya almak için stok ya da ticaret kısıtlaması yoluna gitmesi küresel gıda enflasyonunu, son yılların en yüksek seviyesine çıkardı.

Makro seviyede ise pek çok ülke, vatandaşlarının gıda güvenliği için korumacı politikalara yöneldi. Dünyanın en büyük üç buğday üreticisinden biri Rusya, ihracata limit ya da yasaklar getirdi. Çin, Pakistan ve Suudi Arabistan gibi ülkeler de buğday stoklarını artırma yoluna gitti.

Sadece Türkiye'de değil tüm Dünya'da da tarımda bir büyük bir kriz yaşanıyor. Küresel gıda fiyatları Haziran 2014'ten bu yana en yüksek seviyeye çıktı. Türkiye'de ise gıda, pek çok ülkeye göre çeşitliliğini korusa da alışveriş sepetinin en pahalı parçası haline geldi. Tarım ürünleri üretici fiyat endeksi son 20 ayın zirvesine çıktı.

Pandemi nedeniyle ticaretin durma noktasına gelmesi, ithalat olmayınca ülkelerin iç pazarında arz sıkıntısının baş göstermesi, ülkelerin kendini korumaya almak için stok ya da ticaret kısıtlaması yoluna gitmesi küresel gıda enflasyonunu, son yılların en yüksek seviyesine çıkardı.

2050 yılına kadar dünya nüfusu tahmini olarak 10 milyara ulaşmış olacak. En az üçte ikisi kentlerde yaşayacak olan bu nüfusu beslemek için bugünkü gıda üretiminin en az yüzde 50 artırılması gerekiyor. Küresel ısınma, iklim değişikliği, koronavirüs ve benzeri salgınlarla birlikte artan dünya nüfusunun gıda üretiminin önündeki en büyük engel.

TARIMSAL ÜRÜN FİYATLARI 20 AYIN ZİRVESİNDE

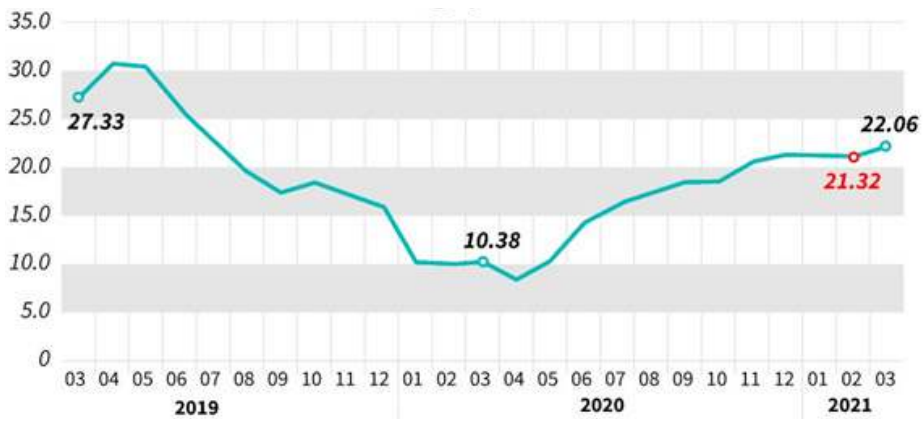
Türkiye'de ise gıda, pek çok ülkeye göre çeşitliliğini korusa da alışveriş sepetinin en pahalı parçası haline geldi. Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre, tarım ürünleri üretici fiyat endeksi (Tarım-ÜFE), 2021 yılı Mart ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 22.06 artış ile son 20 ayın zirvesine çıktı.

Ana harcama gruplarına göre yıllık fiyat değişim oranı ev eşyası ve ulaştırmadan sonra gıdada. Bir önceki yılın aynı ayına göre yıllık en bazda en fazla artış gösteren alt grup, yüzde 38,68 ile lifli bitkiler olurken, yüzde 38,65 ile turunçgiller ve yüzde 30,62 ile canlı kümes hayvanları ve yumurtalar izledi.

Tarımsal girdi fiyat endeksi (Tarım-GFE) ise, Şubat ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 19,60 arttı ve 21 ayın en yüksek seviyesini gördü.

Gıda fiyatlarının neden arttığını ve Türkiye tarımında yaşanan krizi incelemeden önce dünyada tarım sektörünün durumuna ve geleceğine kısaca bakalım…

Tarım-ÜFE Yıllık Değişim Oranı (%), Mart 2021

Kaynak: TÜİK

10 MİLYARA ULAŞACAK DÜNYA NÜFUSU NASIL BESLENECEK?

FAO'nun Temmuz 2020 tarihli raporuna göre ise, dünya genelinde yaklaşık 2 milyar kişi şiddetli ya da orta seviyede gıda güvensizliği içinde yaşıyor. 690 milyon kişi kronik açlık çekiyor. Koronavirüs krizi nedeniyle 132 milyon kişi daha açlıkla karşı karşıya. Şiddetli ve uzun süreli kuraklıklar, kıtlıklara ve dolayısıyla gıda güvenliğine yönelik ciddi tehditlere yol açabilir.

2050 yılına kadar dünya nüfusu tahmini olarak 10 milyara ulaşmış olacak. Değerli ekosistemler endüstriyel

Türkiye gibi tarım sektörü yapısal sorunlara boğuşan bir ülkenin bu yeni ve zorlu döneme nasıl ayak uyduracağı ise epey tartışmalı... Uzmanlara göre, çözüm güncel fiyatlara müdahaleden değil, yeniden inşadan geçiyor. Tarladan, tohumdan başlayıp sofraya kadar gelen tüm süreç yeniden düzenlenmeli.

tarım nedeniyle yok ediliyor. Gezegeni yok etmeden 10 milyar insanı nasıl besleyebiliriz? İşte bütün sorun bu…

SALGIN TARIM POLİTİKALARININ BAŞTAN AŞAĞIYA DEĞİŞMESİNE NEDEN OLDU

Küresel ısınma, iklim değişikliği, koronavirüs ve benzeri salgınlarla birlikte artan dünya nüfusunun gıda üretiminin önündeki en büyük engel olduğunu, kuraklık ve su sorununun artarak devam edeceğini. kimyasallarla kirletilen, çoraklaşan tarım alanlarının istenilen verimi vermeyeceğini vurgulayan tarım uzmanı Dünya gazetesi yazarı Ali Ekber Yıldırım şöyle devam ediyor:

"Tahminlere göre, 2050 yılında dünya nüfusu 10 milyara ulaşacak ve en az üçte ikisi kentlerde yaşayacak. Bu nüfusu beslemek için bugünkü gıda üretiminin en az yüzde 50 artırılması gerekiyor. Bu nasıl sağlanacak?

Salgın yaşamın her alanını olduğu gibi tarım ve gıda sektörünü de derinden etkiliyor. Üretimden tüketime, ürün deseninden, dış ticarete kadar yeni politikalar uygulanıyor. Tarım ve gıdanın stratejik önemini artıran yeni dönemde, kendine yeterlilik temel ilkelerden birisi olarak öne çıkıyor.

Korumacılık her geçen gün artıyor. Dünya Ticaret Örgütü ve diğer uluslararası kuruluşlar korumacılığın ticarete olumsuz etkileyeceğini öne sürseler bile, devletler daha korumacı bir tarım politikası ile yerli üretimi destekleyecek. Bunun ilk uygulamalarını koronavirüs salgınının en yaygın olduğu günlerde birçok ülke tarafından açıklanan destek paketlerinde gördük. Gıda milliyetçiliği güçleniyor. Tarımda üretici ülkeler bu avantajını kullanarak öncelikle kendi ihtiyaçlarını karşılayacak. İhraç edecekleri ürünler için gerektiğinde vergi koyacaklar. Tarım ve gıdada ticaret kısıtlamaları yoksulların gıdaya erişimini zora sokacağı ve fiyatların artacağı özellikle vurgulanıyor.

Bu yeni dönemde tarımda teknoloji kullanımı daha çok yaygınlaşacak. Koronavirüs nedeniyle insan hareketlerinin kısıtlanması, işgücü olanaklarının daralması teknolojiye olan talebi artıracak. Koronavirüsün etkisi ile gıdada tüketim alışkanlıkları büyük oranda değişti ve değişmeye devam edecek. Ambalajlı gıdalara, konserve, son tüketim tarihi uzun olan ürünler daha çok tercih ediliyor."

TÜRKİYE'DE TARIMIN YAPISI BOZULDU, YENİDEN İNŞASI GEREKLİ

Anlaşılacağı gibi dünyada tarımı çok zor bir dönem bekliyor. Türkiye gibi tarım sektörü yapısal sorunlara boğuşan bir ülkenin bu yeni ve zorlu döneme nasıl ayak uyduracağı ise epey tartışmalı…

Çiftçi- Sen Genel Başkanı Abdullah Aysu, Türkiye›de tarımın yapısının

Türkiye'de gıda fiyatlarının artmasının başlıca nedeni, TL'nin değer kaybına bağlı olarak tarımsal girdi ve gıda ithalatı maliyetinin artması. Tarım Bakanlığına göre, 2002-2019 yılları arasındaki mazot fiyat değişimi yüzde 486. Gübre fiyatları ise 2010'dan 2021 başına kadar yüzde 260 arttı.

bozulduğunu söyleyerek çözümün güncel fiyatlara müdahaleden değil, yeniden inşadan geçtiğini aktardı. «Tarladan, tohumdan başlayıp sofraya kadar gelen süreç yeniden düzenlenmeli" diyor.

11 YILDA MAZOT YÜZDE 123, GÜBRE YÜZDE 260 ARTTI

Türkiye'de gıda fiyatlarının artmasının başlıca nedeni, TL'nin değer kaybına bağlı olarak tarımsal girdi ve gıda ithalatı maliyetinin artması. Merkez Bankası raporuna göre, sadece 2020 yılında TL'nin değer kaybı ve gıda ithalatı maliyetinin 9 milyar dolar daha artırmasına yol açtı.

Bunlara, tohumdan gübreye, mazottan elektriğe kadar pek çok tarımsal girdinin dışarıdan ithal edilmesi dahil değil… TL'nin rekor seviyede değer kaybetmesi, bu girdilerin fiyatlarını da katladı. Örneğin çiftçinin belkemiği traktörüne koyduğu mazotun litre fiyatı, TÜİK verilerine göre, Ocak 2010›da 3,01 liraydı. Bu miktar, Ocak 2015›te 3 lira 65 kuruş oldu. Ocak 2021›de ise 6 lira 71 kuruş. Yani 2010-2021 arası yüzde 123 yükseldi.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın verilerine göre sadece 2002-2019 yılları arasındaki mazot fiyat değişimi yüzde 486. Bakanlık verilerinde en yaygın kullanılan 20-20 taban gübresinin 2002'deki fiyatının ton başına 279 lira, 2010'da 679 lira olduğu belirtiliyor. 2010'dan 2021 başına kadar bu miktar yüzde 260 arttı ve 2 bin 450 liraya kadar çıktı.

KİMİ GÜBRE TÜRLERİ YÜZDE 1000 PAHALILAŞTI

Çiftçinin ilkbahardan sonbahara kadarki sürede, ürünün çeşidine göre değişen dönemlerde uyguladığı gübreleme işlemi, bitkinin ihtiyacı olan kalsiyum, azot, fosfor, magnezyum, potasyum gibi besinleri sağladığı için

Fazla söze gerek yok, aşağıdaki tablo yeterli:

TARIM ÜLKESİ TÜRKİYE, 126 ÜLKEDEN HANGİ GIDAYI İTHAL EDİYOR?

İtalya, Mısır, İran: Antep fıstığı
Şili, Arjantin, Çin, Güney Afrika: Armut
Danimarka, Ukrayna, Rusya, Belarus, ABD, Kanada, Meksika, Güney Afrika, Hırvatistan: Arpa
Ukrayna, Rusya, Bulgaristan, Romanya, Bosna Hersek: Ayçiçeği
ABD, Meksika, Kazakistan: Badem ve ceviz
İzlanda: Balık
Kanada, Rusya, ABD, Macaristan, Almanya, Ukrayna: Bamya ve bezelye
Rusya, Kazakistan, ABD, Ukrayna, Meksika: Buğday
Sri Lanka, Çin, Hindistan, İran: Çay
Moldava, Suriye, Afgan: Çoban
Kanada: Dolmalık biber
KKTC, Ukrayna, Gürcistan, Romanya, İran, İtalya: Domates
Moldova: Domuz Eti
Şili, Arjantin, Peru, İtalya, Fransa, İspanya, Bosna Hersek, ABD, Hırvatistan: Elma
KKTC, Mısır, Irak: Enginar
Gürcistan, Kanada: Erik
ABD, Almanya, Arjantin, Avustralya: Gübre
Avustralya: Havuç
Fransa: İncir
Fiji, Fransa: İçme Suyu
İtalya: Ispanak
Ukrayna, Çin, Güney Afrika, Rusya: Kabak
İran, Kosta Rika: Kavun ve karpuz
ABD, Rusya, Fransa: Kayısı
İspanya: Kereviz
KKTC, Meksika, Irak, İran: Kırmızı biber
Uruguay, Polonya, Bosna Hersek, Sırbistan, Fransa: Kırmızı Et
ABD, Meksika, Kırgızistan, Çin, Mısır, Arjantin, Peru, Kanada, Etiyopya: Kuru Fasulye
İran, Hollanda, Rusya, Çin: Kuru Soğan
Kanada: Lahana
KKTC: Limon ve portakal
İspanya, Kanada, Mısır: Marul
Kanada: Mercimek
Ekvador, Güney Afrika: Muz
Rusya, Peru, Şili, Kolombiya, İtalya: Nar
Meksika, ABD, Kanada, Hindistan, Arjantin: Nohut
ABD, Pakistan, Hindistan, Brezilya, Yunanistan, Türkmenistan: Pamuk
Hollanda, Almanya, Fransa, KKTC, Suriye: Patates
Kanada, İspanya: Patlıcan
Yunanistan, Hindistan, ABD, Myanmar, Vietnam, Tayland: Pirinç
Rusya, Belarus, Gürcistan, Bulgaristan, İspanya, Portekiz: Salatalık
Bulgaristan, Romanya, Gürcistan: Saman
İran, Çin: Sarımsak
İtalya, İspanya, Romanya: Sivri biber
Ukrayna, ABD: Soya
Romanya, Ukrayna, Bosna Hersek: Taze soğan
Çin, Kanada: Turp
Yunanistan, İran, Kanada, KKTC: Üzüm
Ukrayna, Fransa, Belarus, Bulgaristan, İspanya: Yulaf
İngiltere, Almanya, Irak: Yumurta
Tunus, Suriye, İtalya, İspanya, KKTC, Lübnan: Zeytinyağı

Kaynak: Sözcü, Dünya, BloombergHT, Sputnik Türkçe BBC Türkçe, Independent Türkiye, Eksi Şeyler, T24, theglobaleconomy.com, gidatarim.com

hayati öneme sahip.

Bu önemli girdi, ekilen ürüne göre değişiklik gösteriyor. Ancak gübre fiyatlarındaki değişimi görmek için nispeten en ucuz (%21 Azot gübresi) , en pahalı (DAP gübresi) ve en fazla kullanılan (20.20.0 gübresi) üç gübre çeşidini kıyaslarsak rekor fiyat artışları karşımıza çıkıyor. Buna göre yüzde 21 azot içeren gübre 2002'den bu yana yüzde 950, DAP gübresi yüzde bin 30, 20.20.0 gübresi ise yüzde bin pahalılaştı.

SON 10 YILDA MAZOT FİYATI 3 KAT ARTTI

Yüksek fiyat artışları mazotta da kendini gösteriyor. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun (EPDK) son 10 yıllık verilerine bakıldığında çiftçinin bilhassa traktörüne kullandığı mazot (motorin) fiyatında 3 kat artış var.

Oysa tarımı destekleyen ülkeler, çiftçinin temel gideri olan mazotu ucuz satıyor. Örneğin, Hollanda'da yapılan "kırmızı mazot" uygulaması ile, devlet tarımsal üretim yapan çiftçilere rengi kırmızı olan ve sadece tarımsal üretimde kullanılması amacı ile çok ucuz bir fiyattan (sadece vergisiz olarak) mazot satıyor.

Çiftçi de bu ucuz mazot sayesinde bol ve kaliteli işçilik yapıyor. Böylece verimlilik ve ürünün kalitesi artıyor (Örneğin Almanya'nın ortalama buğday verimi dekarda 960 kilogram iken Türkiye'nin ortalama buğday verimi 297 kilogram).

Motorinde 10 Yıllık Fiyat Değişimi (TL, Litre; 1 Mart tarihi baz alınmıştır)	
Mart 2009	2,22
Mart 2010	2,91
Mart 2011	3,26
Mart 2012	3,87
Mart 2013	4,23
Mart 2014	4,64
Mart 2015	3,78
Mart 2016	3,39
Mart 2017	4,63
Mart 2018	5,09
Mart 2019	6,29
Nisan 2020	6.63

Traktör talebi on yıl öncesine döndü

Toprak, su, gübre, ilaç gibi girdilerin en etkin şekilde kullanımını sağlayan, tarımda mekanizasyonun lokomotifi traktöre olan talep ise giderek düşüyor. Türkiye'nin traktör üretiminin yüzde 72'sini tek başına karşılayan Türk Traktör'ün yurtiçine sattığı traktör sayısı 2003'ten 2017'ye kadar yaklaşık 4,5 kat artsa da 2019'da bu sayı 10 bin seviyesine indi.

2020'de ise ertelenen talebin getirdiği canlanma ile 22 bin seviyesine çıktı. Böylece traktör talebi 2010 yılındaki seviyesine dönmüş oldu.

Türk Traktör'ün yurtiçi satışları	
Yıllar	Yurtiçi Piyasaya Satış (Adet)
2003	8500
2007	12759
2008	13136
2009	6946
2010	20002
2011	31152
2012	25597
2013	24624
2014	30027
2015	33002
2016	33605
2017	37590
2018	17655
2019	10791
2020	22213

Konya kadar Hollanda, Türkiye'nin 6 katı tarım ürünü satıyor

Hollanda, geçen yıl gerçekleştirdiği 116 milyar dolarlık tarımsal ürün ihracatıyla ikinci sırada gelirken Türkiye 19.4 milyar dolarla 23. sırada yer aldı.

Hollanda, geçen yıl yaklaşık 116 milyar dolarlık tarımsal ürün ihracatıyla ABD'nin ardından yine ikinci sırada gelirken, Türkiye 19.4 milyar dolarla (geçici dış ticaret rakamlarıyla tahmini) 23'üncü sırada yer aldı. Hollanda'nın dünyaya sattığı ürünlerin başında gıda ürünleri ile çiçek soğanı ve bitkiler yer alıyor.

Hollanda'nın ihraç ettiği tarım ürünleri arasında alkollü içecekler, kakao ve çikolata da bulunuyor. Kakao ve çikolata satışı geçen yıl yüzde 6 oranında arttı. Hollanda, Batı Afrika'dan ithal ettiği kakao çekirdeklerini işleyerek, İsviçre, Belçika ve Fransa'ya ihraç ediliyor. Hollanda, Güney Afrika ve Güney Amerika'dan ithal ettiği bazı tropikal meyveleri de kendi ürünleri ile harmanlayarak üçüncü ülkelere satıyor.

Hollanda'nın 2019 yılında en fazla ihraç ettiği altı ürün şöyle sıralanıyor:

Çiçek soğanı ve süs bitkileri: 9,5 milyar euro
Et ve et ürünleri: 8,8 milyar Euro
Süt ürünleri ve yumurta: 8,6 milyar euro
Sebze: 7,3 milyar euro
Meyve: 6,2 milyar euro
İçecek: 5,8 milyar Euro

Tarımda mekanizasyonun lokomotifi traktöre olan talep ise giderek düşüyor. Türkiye'nin traktör üretiminin yüzde 72'sini tek başına karşılayan Türk Traktör'ün yurtiçine sattığı traktör sayısı 2003'ten 2017'ye kadar yaklaşık 4,5 kat artsa da 2020'de bu sayı 22 bin seviyesine inerek 10 yıl öncesine döndü.

15 HATAY BÜYÜKLÜĞÜNDE TARIM ALANI KAYBEDİLDİ

Ülkemizde tarımın inişe geçmesinin nedenlerini incelemeyi sürdürelim. Tarım alanları çiftçinin tarımı bırakması, artan imar ve inşaat faaliyetleri ve rant hırsıyla hızla azalıyor.

TBMM Küresel İklim Değişikliği Araştırma Komisyon toplantısında, Nisan ayında tarım alanlarındaki erimeyi ortaya koyan verilere göre, 2001 yılında 26 milyon 350 bin hektar olan tarım alanı 2020 yılında 23 milyon 137 bin hektara kadar geriledi. Tarım alanlarında 19 yılda yaşanan kayıp yüzde 12 oldu.

Yani, 2001-2020 yılları arasında toplam 15 Hatay büyüklüğündeki tarım arazisini yitirdi. 2011 yılında Türkiye'de, 68 milyar dolar olarak gerçekleşen tarımsal hasıla 47 milyar dolara kadar düştü. Tarımsal destek kapsamında, 2021 yılında ayrılan 24 milyar TL'lik pay, 2020 yılına kıyasla yalnızca yüzde 9 arttı.

16 YILDA 23.8 MİLYON HEKTARDAN, 19.5 MİLYON HEKTARA DÜŞTÜ

Konuyla ilgili bir başka veri ise; İyi Parti'nin yaptığı bir araştırma... 2004-2020 arasında işlenen toplam arazi miktarının miktar olarak 4 milyon 240 bin 115 hektar azaldığı belirtilen araştırmada, "23 milyon 812 bin 992 hektardan, 19 milyon 572 bin 877 hektara düştü. Azalış oranı yüzde 18 oldu" ifadeleri yer aldı.

En fazla azalan 5 il (miktar olarak) ise şöyle sıralandı: "Konya 761 bin 699 hektar, Diyarbakır 241 bin 465 hektar, Şanlıurfa 207 bin 717 hektar, Yozgat 174 bin 171. hektar, Adana 153 bin 855 hektar".

100 BİN HEKTAR VE ÜZERİ ARAZİ KAYBEDEN 11 İL VAR

100 bin hektar ve üzeri arazi kaybeden il sayısının ise 11 olduğu belirtildi. En fazla azalan 5 il (yüzde oran olarak), "Zonguldak yüzde 61,5, Trabzon yüzde 60,5, Ordu yüzde 60,5, Düzce yüzde 57, Rize yüzde 57" olarak sıralandı.

Miktar olarak azalan ilk 30 ildeki azalış miktarının 3 milyon 534 bin 322 hektar olduğu kaydedilen açıklamada, "Miktar olarak azalan ilk 20 ildeki azalış miktarı 3 milyon 2 bin 349 hektar oldu. Oran olarak, ilk 30 ildeki azalış toplama göre yüzde 15. Oran olarak, ilk 20 ildeki azalış toplama göre yüzde 12,6. En yüksek oranlı azalışların zaten çok az ekili dikili alanı olan Karadeniz bölgesinde olması çok çarpıcı" denildi.

En yüksek miktarlı azalışların (100.000 hektar üzeri) İç Anadolu (5 il), Doğu Anadolu (2 il), Güneydoğu Anadolu (2 il) ve Akdeniz bölgesinde (2 il) sıkışmasının dikkat çekici olduğu belirtilirken, "Miktar olarak azalış gösteren ilk beş ilin toplam azalış miktarı, 1 milyon 538 bin 907 hektar ve azalan toplam miktara göre

2001 yılında 26 milyon 350 bin hektar olan tarım alanı 2020 yılında 23 milyon 137 bin hektara kadar geriledi. Tarım alanlarında 19 yılda yaşanan kayıp yüzde 12 oldu. Yani, sektör toplam 15 Hatay büyüklüğündeki tarım arazisini yitirdi. Bir başka araştırmaya göre, 2004-2020 arasında tarım arazileri yüzde 18 ile 4 milyon 240 bin hektar azaldı.

Bir başka önemli sorun ise çiftçilerin artık işi bırakması... Son 13 yılda tarımın toplam istihdamdan aldığı pay yüzde 21 azaldı. Türkiye nüfusunun yalnızca yüzde 7,7'si belde ve köylerde yaşıyor. Çiftçinin üretime küsmesiyle 17 yılda 2.4 milyon kişinin çıktığı tarım sektöründe çalışanların yaş ortalaması 55'e ulaşmış durumda.

oranı yüzde 36 oldu. Oransal azalıştaki ilk beş ilin toplam azalan miktarı, 107 bin 923 hektar ve toplam azalan miktara göre oranı yüzde 2.5 oldu" açıklamasına yer verildi.

ÇİFTÇİ İŞİ BIRAKIYOR

Son 13 yıllık görünümüne bakıldığında Türkiye'de toplam istihdam yüzde 45 artış gösterdi. Ancak tarımın toplam istihdamdan aldığı pay yüzde 21 oranında azaldı.

Köyden kente göçün söz konusu azalmadaki etkisine bakıldığında şu tablo karşımıza çıkıyor: 1927'de 13,6 milyon olan Türkiye nüfusunun yüzde 75,8'i belde ve köylerde yaşıyordu. Bu oran 2000'e kadar dramatik bir düşüş yaşadı ve yüzde 35,1'e kadar geriledi. 2012'de yüzde 22,71 seviyesine gerileyen belde ve köy nüfusu, o yıl uygulamaya geçen ve yeni ilçelerin kurulmasını sağlayan yasal düzenleme sonrası yüzde 8,7'e düştü. TÜİK'in son açıkladığı 2018 nüfus verilerine göre ise Türkiye nüfusunun yalnızca yüzde 7,7'si belde ve köylerde yaşıyor.

Türkiye Makine Mühendisleri Odası'nın (TMMOB) hazırladığı Şubat 2019 tarihli ve "Tarımdaki Çöküntü Sanayiyi de Sarsıyor" başlıklı bültene göre çiftçinin üretime küsmesiyle 17 yılda 2.4 milyon kişinin çıktığı tarım sektöründe çalışanların yaş ortalaması 55'e ulaşmış durumda. Yüksek girdi fiyatları, çiftçinin motivasyonunun düşmesi ve üretimi terk etmesi, pazarlama zincirindeki sorunlar ithalatın yarattığı rekabet dengesizliği, üretici örgütlenmesinin yetersizliği bu durumun başlıca nedenleri arasında.

TBMM Küresel İklim Değişikliği Araştırma Komisyonu'nun verilerine göre ise, 2020 ve 2021 yılları verileri henüz paylaşılmazken 2013 yılında 60 bin olan çiftçi sayısı 2019 yılında 53 bin olarak kayıtlara geçti.

GELİŞMİŞ TARIM ÜLKELERİ 30-40 YILLIK PLANLAR YAPARKEN...

Dünyada tarım politikaları ülkenin nüfus artışından, tarım alanlarının efektif kullanımına, hatta uluslararası rekolte eğrilerine kadar bir çok unsur göz önüne alınarak ve takriben «30-40 yıllık" planlar çerçevesinde yapılırken, Türkiye›nin istikrarlı bir tarım politikasının olmaması sektörün sürekli olarak "yalpa" yapmasına neden oluyor. Her yıl "saman, soğan, patates" gibi bir ürün krizi yaşanıyor.

Mazot ve gübre desteği olmayınca, tarımsal araziler azaldıkça, çiftçi tarımı bıraktıkça, tarım teknolojileri çağa uygun hale getirilmeyip, ülkesel ve bölgesel verimli bir tarımsal planlama yapılmayınca, teknoloji ve verimlilikte ilerleme sağlanmayınca ve diğer yandan da nüfus hızla artarken; kuşkusuz olarak üretim yetersiz geliyor.

Üretim azalınca ithalat gereksinimi doğuyor. Sonuçta Türkiye, Suriye'den patates, Özbekistan'dan kırmızı biber ithal eden bir ülke haline geldi. Tarım ürünleri ithalatını ürün ve rakam bazında incelemeden önce, tarım sektörünün saydığımız nedenlerle nasıl küçüldüğünü ve olması gerektiği

Gelişmiş ülkelerde tarım politikaları birçok unsur göz önüne alınarak "30-40 yıllık" planlar çerçevesinde yapılırken, Türkiye'nin istikrarlı bir tarım politikasının olmaması sektörün sürekli olarak "yalpa" yapmasına neden oluyor. 2011 yılında Türkiye'de, 68 milyar dolar olarak gerçekleşen tarımsal hasıla 47 milyar dolara kadar düştü.

gibi sanayinin değil, inşaat sektörünün büyümesine bir göz atalım…

TARIMIN GSYİH'DAKİ PAYI YILLARDIR YÜZDE 6-8 ARALIĞINDA

Türkiye'de tarımın GSYİH'daki (gayrisafi yurtiçi hasıla) payı yüzde 6.5 seviyesinde. Bu konuda 161 ülke arasında tam ortalarda; 81'inci sıradayız. Gelişmiş ülkelerde bu oran yüzde 1-2 seviyesinde... Gelişmişlik seviyesi ne kadar düşük ise, tarımın payı da o kadar yüksek oluyor. Türkiye'de tarımın ekonomideki payı son 10 yıldır yüzde 6 ile 8 arasında gidip geliyor.

Peki o zaman hangi sektörler büyüyor. Burada istenilen sanayi ve özelikle imalat sanayinin payının artmasıdır. Ancak imalat sanayinin GSYİH'daki payı son 20 yıldır yüzde 15 ile 19 arasında gidip geliyor. İmalat sanayi 1986 ile 1999 arasındaki yüzde 20'nin üzerindeki paya bir türlü çıkamadı.

SON 15 YILDA İNŞAAT SEKTÖRÜ TARIMIN TAM 3 KATI BÜYÜME GÖSTERDİ

Buna karşılık hangi sektör yükselişte sorusunun cevabı ise gayet net: İnşaat... 2010-2018 döneminde ekonomi yıllık ortalama yüzde 6.3 büyürken, inşaat sektörü yüzde 9.4 büyümüştür. İnşaat sektörünün GSYİH'daki payı 2000 yılında yüzde 5.3 iken, 2017'de yüzde 8.6 ile zirve yaptı.

Son 15 yılda inşaat sektörü tarımın tam 3 katı büyüme gösterdi. Dünya gazetesinde yer alan bir analize göre, Türkiye'de son 15 yılda inşaat sektörü katma değerindeki artış, tarım ve diğer sektörlerin açık ara üzerinde gerçekleşti.

TÜİK'in açıkladığı "İl Bazında GSYİH" verilerinden yapılan hesaplamaya göre, 2004-2019 arası dönemde 81 ilin yarattığı toplam katma değer reel olarak yüzde 106,3 oranında artarken, inşaat sektöründeki artış yüzde 160,2 seviyesinde gerçekleşti. Geçen 15 yılda katma değer artışı sanayide yüzde 116,3, hizmetler sektöründe ise yüzde 105,5 oldu. Tarım sektörünün yarattığı katma değerin artışı ise yüzde 55'te kaldı.

126 ÜLKEDEN 135 DEĞİŞİK SEBZE, MEYVE VE GIDA ÜRÜNÜ İTHAL EDİLİYOR

Hal böyle olunca, tarımsal üretim dip yapınca, çare ithalat oluyor. Türkiye, 126 ülkeden 135 değişik sebze, meyve ve gıda ürünü ithal eder oldu. Sırbistan'dan et, Madagaskar'dan börülce, İspanya'dan marul, İtalya'dan ıspanak, İngiltere'den yumurta, Çin'den sarımsak alıyoruz. Bir zamanlar tarımda kendi kendine yeten ülke sıfatını kaybeden Türkiye, 126 ülkeden ithalat yapıyor. ■

Otokontrol

Ali Kamil Uzun

Türkiye İç Denetim Enstitüsü Kurucu ve Onursal Başkanı

uzun@turcomoney.com

Toplumsal farkındalık ilköğretim ile başlar...

Türkiye'de uluslararası standartlarda mesleki gelişim ve paylaşım platformu oluşturmak, meslekle ilgili değişimi ve geleceği yönetmek için 1995 yılında 47 meslektaşımız ile birlikte kuruluşunu gerçekleştirdiğimiz Uluslararası İç Denetçiler Enstitümüz; paylaşarak gelişmek, katılımla ilerlemek prensibi ile yola çıktığımız birlikte başarma düşüncemizin bir eseridir.

Dünyada modern iç denetimin 80 yıllık geçmişi bulunuyor. Denetim mesleğinin geçmişi çok daha eski olmasına rağmen modern iç denetim, Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü'nün 1941 yılında kuruluşu ile birlikte başladı, iç denetim alanında da mesleki disiplinin gerekleri olan mesleki standartlar, etik kurallar, mesleki yetkinlik belgesi (sertifikasyon) Uluslararası Enstitü ile birlikte küresel kabul gördü.

Uluslararası Enstitü, 170 ülkede mesleğin yayılım ve gelişimi konusunda ulusal enstitüleri ile birlikte hizmet veriyor. Mesleğin tanınması, tanıtılması, iç denetimin toplum, iş hayatı ve işletmeler için kurumsal işlevi ve katma değerinin anlatılması ile ilgili mayıs ayı tüm dünyada uluslararası iç denetim farkındalık ayı olarak kabul gördü.

Mayıs ayı boyunca iç denetim üzerine meslek mensupları, iş dünyası ve toplumun ilgili kesimlerinin bilgi sahibi olması için etkinlikler düzenleniyor.

Türkiye'de iç denetim mesleği ile ilgili farkındalığın miladı, 19 Eylül 1995 tarihinde 47 meslektaşımızla gerçekleştirdiğimiz Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nün kuruluşudur.

BİRLİKTE BAŞARMA DÜŞÜNCEMİZİN ESERİ OLAN ENSTİTÜMÜZ

Türkiye'de uluslararası standartlarda mesleki gelişim ve paylaşım platformu oluşturmak, meslekle ilgili değişimi ve geleceği yönetmek için 1995 yılında 47 meslektaşımız ile birlikte kuruluşunu gerçekleştirdiğimiz Enstitümüz; paylaşarak gelişmek, katılımla ilerlemek prensibi ile yola çıktığımız birlikte başarma düşüncemizin bir eseridir. Birlikte başarma düşüncemizin eseri olan Enstitümüz, kuruluşu ile birlikte, birbirinden farklı kurumların temsilcileri olan bizleri buluşturmuş, bir araya getirmiş, birlikte paylaşım ve katılım arzumuzu harekete geçirerek, farklılıklarımızın zenginliğini, birlikteliğimizin sinerjisi ile değer yaratan bir güce dönüştürmüştür.

İç denetim alanında Türkiye İç Denetim Enstitüsü ile başlatılan farkındalık, bugün akademik, sivil, mesleki, sektörel, kamu, finans ve reel sektörde faaliyet gösteren kuruluşlarımızda ifade ve yayılım gösteren bir seviye ve birikime ulaşmıştır.

Dün, meslek insanları olarak Türkiye İç Denetim Enstitüsü ile başlattığımız mesleki farkındalık, bugün ülkemizin önde gelen kuruluşları ile kurumsal düzeyde bir farkındalığa dönüştü. İç denetim alanında sağlanan mesleki ve kurumsal farkındalığın toplumsal farkındalığa dönüşerek tüm ülke genelinde yaygınlık kazanması mesleğimiz ve ülkemizin geleceği için büyük önem taşıyor.

Denetimin rolü, işlevi ve katma değerinin

Ülkemizin aydınlık geleceğini ilgilendiren bu hedefe ulaşmak toplumsal farkındalığın gücüne bağlıdır. Toplumsal farkındalık ise ilköğretim ile başlayan bir süreçtir. İlköğretim ile başlatılacak bir eğitim seferberliği ile temiz ve şeffaf toplum olmak için denetim ve denetlenebilirliğin yarının büyükleri, ülkemizin geleceği çocuklarımıza anlatılması, hayal dünyalarında yer bulmasının sağlanması toplumsal bir sorumluluğumuzdur.

bilinmesi, denetlenebilirliğin her birey ve kurum için gerekliliğinin anlaşılması ile mümkündür.

TEMİZ VE ŞEFFAF TOPLUM OLMAK İÇİN İLKÖĞRETİM İLE BAŞLATILACAK BİR EĞİTİM SEFERBERLİĞİ

Ülkemizin aydınlık geleceğini ilgilendiren bu hedefe ulaşmak toplumsal farkındalığın gücüne bağlıdır. Toplumsal farkındalık ise ilköğretim ile başlayan bir süreçtir. Bireyin ilk olarak aile ve yakın çevresinden aldığı bilgi, görgü, terbiye ve alışkanlıklar, okul çağına gelip ilköğretime başladığı an bir sistem ve disiplin ile değişim, gelişim göstererek bireyin geleceğine yön verir.

İlköğretim ile başlatılacak bir eğitim seferberliği ile temiz ve şeffaf toplum olmak için denetim ve denetlenebilirliğin yarının büyükleri, ülkemizin geleceği çocuklarımıza anlatılması, hayal dünyalarında yer bulmasının sağlanması toplumsal bir sorumluluğumuzdur.

Bu sorumluluğun gereğini yerine getirmek için tüm sivil ve mesleki kuruluşlar ilköğretim ile temiz ve şeffaf bir toplum için toplumsal farkındalık seferberliğini başlatmalıdır. Bu seferberliğin başlatılması için; sivil ve mesleki kuruluşlar tarafından bir sosyal sorumluluk projesi olarak sahiplenilmesi, toplumun her kesimi ile paylaşılması sağlanmalı, seferberliğe katılım ve destek için rol ve sorumluluk üstlenilmelidir.

Toplumsal farkındalık ilköğretim ile başlar, geleceğimize güvence olur! ■

A. Uğurcan Kılınç
ugurcankilinc@turcomoney.com
turcomoney

AKILLI TELEFON PAZARI BÜYÜYOR

Apple yükseliyor, Huawei sert iniş yaptı

2020'de Samsung, satış adetine göre en büyük akıllı telefon satıcısı olmaya devam etti. Ancak Apple büyük bir atak yaptı. Yeni modeli iPhone 12 ile bu zorlu yılda hem pazar payını artırdı hem de Huawei'yi geçerek ikinciliğe yerleşti.

Yakın zamana kadar çok hızlı büyüyen, Samsung'la birlikte pazar liderliğini yakalayan Huawei inişe geçti. Huawei'nin satışları yüzde 24.1 azalırken, pazar payı yüzde 13.5'e indi. Bunun en önemli nedeni ABD'nin Huawei'ye uyguladığı satış yasağı...

Birçok sektörün zorlu bir dönem geçirdiği 2020'de akıllı telefon pazarı da koronavirüs krizinden payını aldı. 2020'de küresel olarak akıllı telefon satışları yüzde 12.5 azalarak 1.34 milyar adete düşerken, Apple satışlarını artırarak pazarın lideri Samsung'un ardından ikinci oldu.

Apple, 2020'de Huawei'yi geride bırakarak ve listedeki iki numaralı sırayı ele geçirerek rütbesini yükseltmiş oldu. ABD şirketi, 2020 yılının 4. çeyreği birim satışlarını 2019'un dördüncü çeyreğine kıyasla neredeyse yüzde 15 artırdı. Bunun en önemli nedeni; Apple'ın iPhone 12'yi Ekim 2020'de piyasaya sürmüş olmasıydı.

HUAWEİ İNİŞE GEÇTİ

Küresel akıllı telefon pazarındaki ilginç gelişme de, yakın zamana kadar çok hızlı büyüyen, kısa süre öncesine kadar Samsung'la birlikte pazar liderliğini yakalayan Huawei'nin inişe geçmesi oldu. 2020 yılında Huawei'nin satışları yüzde 24.1 azalarak 182.6 milyon adete düşerken, pazar payı yüzde 13.5'e indi.

2020'nin ikinci çeyreğinde yüzde 20 pazar payını yakalayarak, Samsung ile birlikte küresel pazarın en büyüğü

olan Huawei, hem ABD'nin yaptırım politikaları hem de diğer Çinli üreticilerin keskin rekabeti nedeniyle inişe geçmiş durumda...

APPLE IPHONE 12 SAYESİNDE 4. ÇEYREKTE EN BÜYÜK OLDU

Apple, dördüncü çeyrekte iPhone 12 sayesinde yüzde 21 pazar payı yakalayarak, bu çeyrek yıl itibarıyla en büyük üretici oldu. Dördüncü çeyrekte Samsung'un payı yüzde 16'ya düştü.

Geçen yıl Samsung, satılan akıllı telefon adetine göre en büyük akıllı telefon satıcısı olmaya devam etti. Yine de küresel gerilemeye rağmen, ilk beş küresel markadan ikisi - Apple ve Xiaomi - satışlarda artış kaydeden üreticiler oldular.

2021 yılından beklentiler olumlu... Çin'in 2021'de en çok satışın gerçekleşeceği pazar olması bekleniyor. Ancak en yüksek büyüme oranlarının Batı Avrupa, Latin Amerika ve Asya-Pasifik'teki daha gelişmiş pazarlarda olacağı tahmin ediliyor.

Apple'ın satışları yüzde 3.3 artarak 200 milyon adete yaklaşırken, Çinli üreticisi Xiomi yüzde 15.7'lik bir satış artış başarısı yakalayarak 145.8 milyon adete ulaştı.

Çin'li üreticiler Huawei, Xiomi ve OPPO'nun 2021'de de satışlarını en çok artıranlar arasında yer alması bekleniyor. Çinli üreticilerin ancak en yüksek büyüme alanlarının Batı Avrupa, Latin Amerika ve Asya-Pasifik'teki daha gelişmiş pazarlarda olacağı tahmin ediliyor.

Samsung lider, Apple Huawei'yi geçti ikinci oldu

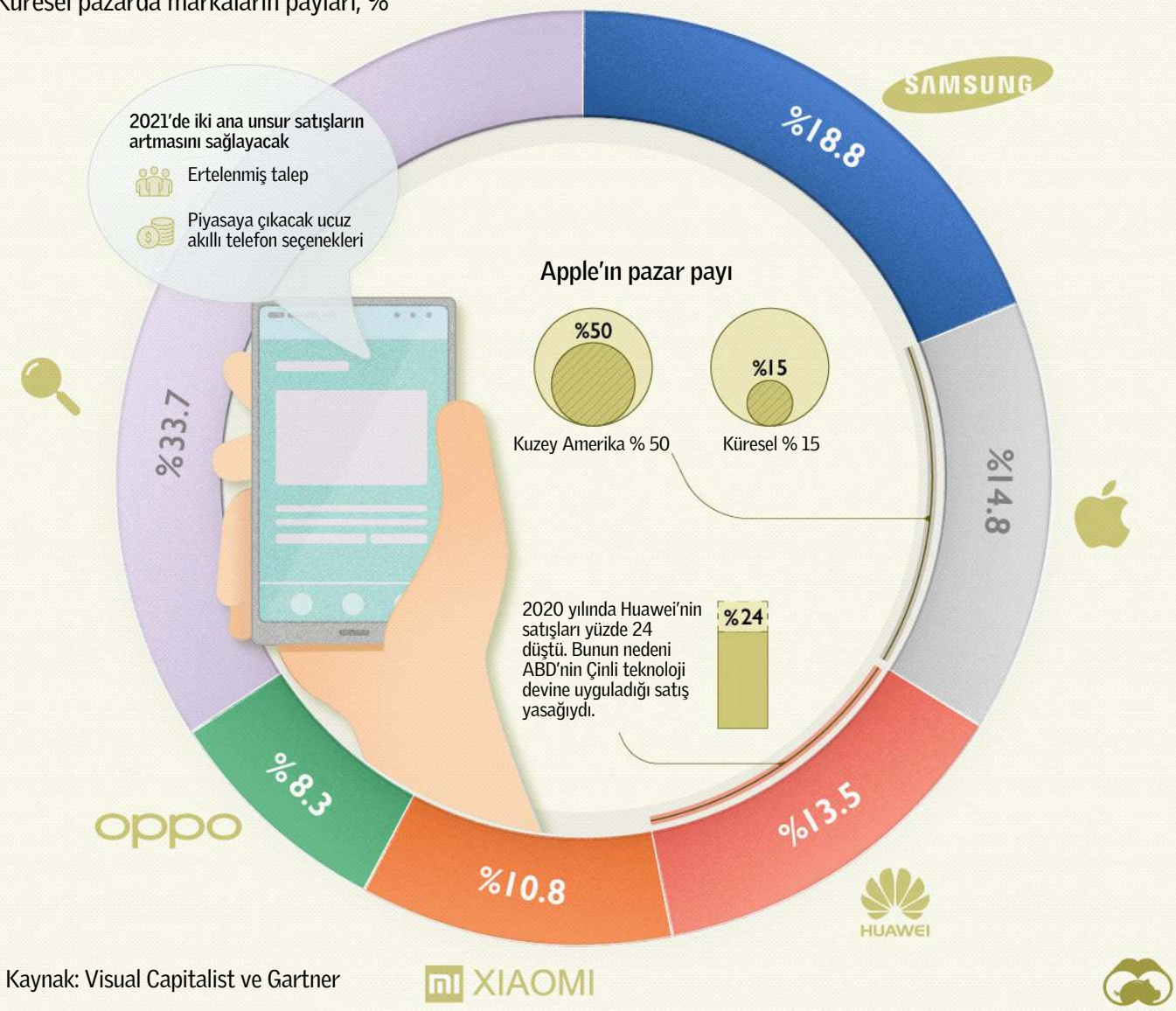
Üretici	2020 Satışları (milyon adet)	2020 Pazar Payı, %	2020-2019 Büyüme, %
Samsung	253.0	18.8	-14.6
Apple	199.8	14.8	3.3
Huawei	182.6	13.5	-24.1
Xiaomi	145.8	10.8	15.7
OPPO	111.8	8.3	-5.8
Diğerleri	454.8	33.7	-19.6
Toplam	**1,347.9**	**100.0**	**-12.5**

Samsung akıllı telefonda en büyük olmayı sürdürüyor

Amerikalılar Apple'ın akıllı telefon pazarının kralı pazarının lideri olduğunu düşünse de gerçekte Samsiung büyük bir farklı küresel pazarın lideri durumunda... En azından şimdilik...

Dünyanın en büyük 5 akıllı telefon markasının , 202220 birim satışlarına göre pazar payları şöyle:

Küresel pazarda markaların payları, %

Kaynak: Visual Capitalist ve Gartner

SAMSUNG, ŞİMDİLİK PAZARIN KRALI OLMAYI SÜRDÜRÜYOR

2020'de satışlarında yüzde 14.6 düşüş olan Samsung, küresel pazarın neredeyse yüzde 19'unu elinde bulundurarak, en azından şimdilik en iyi akıllı telefon üreticisi olmaya devam ediyor. Bu, 2019'da elinde tuttuğu pazar payı ile hemen hemen aynı...

Samsung'un pazar payı nispeten değişmeden kalırken, satışlar 2020'de neredeyse yüzde 15 düştü. Bu, geçen yıl satışlarda yüzde 12,5 düşüş yaşayan genel pazardan biraz daha büyük bir düşüşe denk geliyor.

2021 İÇİN HAVA TAHMİNİ OLUMLU

2021'in ilk çeyreği itibarıyla Samsung yüzde 22 pazar payı ile birinciliği sürdürürken, Apple pazar payını yüzde 17'ye çıkardı. Xiomi'nin pazar payı da yüzde 14. Yılın ilk çeyreğinde Huawei'nin pazar payı ise yüzde 4'e gerilemiş durumda.

2021 yılı küresel akıllı telefon satışları için umut verici görünüyor. Araştırma şirketi Gartner, bu yıl yüzde 11.4 büyüme bekliyor. Gartner'a göre büyüme, iki ana nedenden dolayı ufukta görünüyor: Geçen yılki satış düşüşüne yansıyan gecikmiş cihaz değişimi ile yeni ve daha uygun fiyatlı ürünlerin artan bulunabilirliği... ■

CONTAINER SHIP
HAPPY NEW YEAR

ENFLASYON VE İŞSİZLİK YÜKSELİYOR, İLK 3 AYDA BÜTÇE FAZLA VERDİ

Mart ayında tüketici fiyatları yüzde 1,08 oranında artarken; yıllık enflasyon yüzde 16,19 olarak gerçekleşti. Şubat ayında tüketici fiyatları yüzde 0,91 oranında artmış ve yıllık enflasyon yüzde 15,61 olarak gerçekleşmişti.

Şubat ayı itibariyle işsizlik oranı yüzde 13,4 seviyesinde gerçekleşti. Bu dönemde işsiz sayısı 4 milyon 236 bin kişi oldu. İşsizlik oranı Ocak ayında yüzde 12,2 seviyesinde gerçekleşmişti.

Doç. Dr. Ertuğrul Kızılkaya
kizilkaya@turcomoney.com

Cari işlemler açığı, geçen yılın Şubat ayına göre 1.23 milyar dolar artarak 2.61 milyar dolar oldu. 12 aylık cari işlemler açığı ise 37.78 milyar dolara çıktı. Ocak itibarıyla 12 aylık açık 36.59 milyar dolardı.

Son olarak açıklanan ekonomik verilere göre, enflasyon artamaya devam ediyor. Mart ayında tüketici fiyatları yüzde 1,08 oranında artarken; yıllık enflasyon yüzde 16,19 olarak gerçekleşti.

Diğer yandan işsizlik yeniden yükselişe geçti. Şubat ayı itibariyle işsizlik oranı yüzde 13,4 seviyesinde gerçekleşti. Bu dönemde işsiz sayısı 4 milyon 236 bin kişi oldu. İşsizlik oranı Ocak ayında yüzde 12,2 seviyesinde gerçekleşmişti.

Cari işlemler açığı, geçen yılın Şubat ayına göre 1.23 milyar dolar artarak 2.61 milyar dolar oldu. 12 aylık cari işlemler açığı ise 37.78 milyar dolara çıktı. Ocak itibarıyla 12 aylık açık 36.59 milyar dolardı.

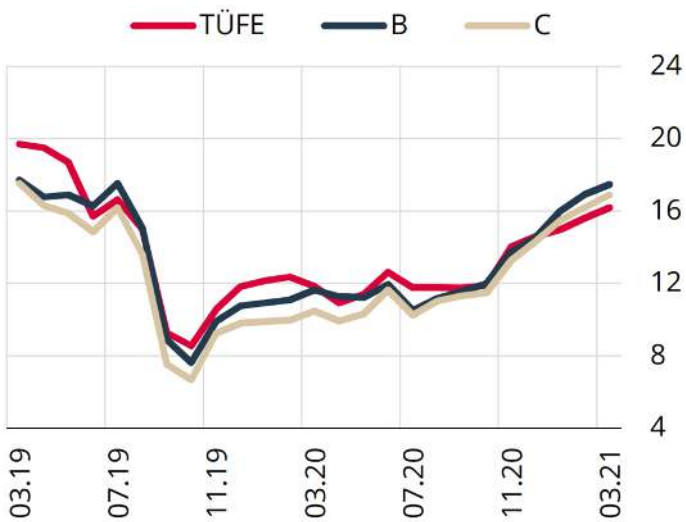
Merkezi yönetim bütçesi 2020 yılı Ocak-Mart döneminde fazla verdi. Geçen yılın Ocak-Mart döneminde 29.58 milyar TL açık veren bütçe bu yılın aynı döneminde 22.78 milyar TL fazla verdi.

Son açıklanan verilere göre, makroekonomik gelişmeler şu yönde oldu:

ENFLASYON YÜKSELME EĞİLİMİNDE

Mart ayında tüketici fiyatları yüzde 1,08 oranında artarken; yıllık enflasyon yüzde 16,19 olarak gerçekleşti. Bu dönemde temel mal, hizmet ve enerji fiyatlarının katkısı belirleyici oldu. ÖKTG-B ve ÖKTG-C göstergelerinin yıllık değişim oranları yüzde 17,49 ve 16,88 olarak gerçekleşti.

Grafik: TÜFE ve Çekirdek Enflasyon

Kaynak: TCMB

TCMB, fiyat hareketlerine dair açıklamasında şu görüşlere yer verdi:

"Temel mal yıllık enflasyonu Mart ayında 0,44 puan artışla yüzde 22,14 olmuştur. Bu dönemde yıllık enflasyon, giyim ve ayakkabı ile diğer temel mallarda yükselirken, dayanıklı mallarda sınırlı ölçüde gerilemiştir. Dayanıklı mal fiyatları Mart ayında yüzde 0,35 ile görece ılımlı bir oranda artmış, grup yıllık enflasyonu 0,99 puan gerileyerek yüzde 33,29 olmuştur. Bu dönemde fiyatlar mobilya ve otomobil gruplarında artarken, beyaz eşyada gerilemiştir. Diğer temel mallar grubunda fiyatlar yüzde 2,84 oranında artmış,

Tablo: Mart Ayı Enflasyonu Bileşenleri

	Ağırlık	Mart 2021		Mart 2020	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	**100**	**1,08**	**16,19**	**0,57**	**11,86**
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	25,94	1,13	17,44	1,95	10,05
Alkollü İçecekler ve Tütün	4,88	0,04	2,87	0,04	40,19
Giyim ve Ayakkabı	5,87	1,72	7,43	0,65	6,18
Konut	15,36	0,70	12,17	0,26	15,31
Ev Eşyası	8,64	0,54	23,64	0,62	7,69
Sağlık	3,25	3,70	19,17	2,78	12,81
Ulaştırma	15,49	0,00	24,85	-1,91	8,79
Haberleşme	4,64	0,76	8,01	-0,05	2,52
Eğlence ve Kültür	3,01	2,01	9,93	0,90	6,72
Eğitim	2,28	2,77	8,33	0,69	13,37
Lokanta ve Oteller	5,91	2,60	15,39	0,87	13,68
Çeşitli Mal ve Hizmetler	4,73	1,98	21,49	1,24	17,21

Kaynak: TÜİK

Grafik: Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri, Şubat 2021

	Şubat 2021			Bir önceki aya göre fark			Bir önceki yılın aynı ayına göre fark		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Nüfus	63 323	31 358	31 965	87	40	48	1 204	659	545
İşgücü	31 712	21 596	10 116	226	83	143	89	110	-21
İstihdam	27 477	18 939	8 538	-22	-50	27	-124	-10	-115
İşsiz	4 236	2 658	1 578	250	134	116	214	121	94
İşgücüne dahil olmayanlar	31 610	9 762	21 849	-140	-44	-96	1 117	548	567
İşgücüne katılma oranı (%)	50,1	68,9	31,6	0,3	0,2	0,4	-0,8	-1,1	-0,7
İstihdam oranı (%)	43,4	60,4	26,7	-0,1	-0,2	0,0	-1,0	-1,3	-0,8
İşsizlik oranı (%)	13,4	12,3	15,6	0,7	0,6	0,9	0,7	0,5	1,0
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	15,3	13,6	19,0	0,7	0,5	1,2	0,8	0,6	1,2

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Kaynak: TÜİK

Geçen yılın Ocak-Mart döneminde 29.58 milyar TL açık veren bütçe bu yılın aynı döneminde 22.78 milyar TL fazla verdi. Ocak-Şubat döneminde bütçe 984 milyon TL açık vermişti.

Grafik: Yıllık Dış Ticaret Açığı ve Cari Açık

	2020 Şubat	2020 Mart	2020 Nisan	2020 Mayıs	2020 Haziran	2020 Temmuz	2020 Ağustos	2020 Eylül	2020 Ekim	2020 Kasım	2020 Aralık	2021 Ocak	2021 Şubat
CARİ İŞLEMLER HESABI	3.760	-1.325	-5.956	-10.932	-13.703	-17.473	-24.836	-29.918	-32.638	-36.223	-36.770	-36.553	-37.786
Mal, Hizmet ve Birincil Gelir Dengesi (A+B+C)	2.996	-1.699	-6.386	-11.397	-14.088	-17.811	-25.230	-30.424	-33.062	-36.672	-37.029	-36.792	-38.288
Mal ve Hizmet Dengesi(A+B)	15.817	11.144	6.310	898	-2.400	-6.520	-14.478	-20.320	-23.473	-27.444	-28.344	-28.018	-29.124
DIŞ TİCARET DENGESİ	-20.021	-23.629	-25.934	-28.325	-27.999	-27.669	-31.638	-34.716	-35.250	-38.164	-37.849	-36.462	-36.584
Toplam Mal İhracatı	183.385	180.345	173.783	166.353	167.647	166.312	165.064	165.584	166.303	166.121	168.423	168.361	169.623
Toplam Mal İthalatı	203.406	203.974	199.717	194.678	195.646	193.981	196.702	200.300	201.553	204.285	206.272	204.823	206.207

Kaynak: TCMB

yıllık enflasyon 1,86 puan yükselerek yüzde 16,80'e ulaşmıştır. Bu gelişmede, referans fiyat uygulamasına bağlı olarak Şubat ayında gerçekleşen ilaç fiyatlarındaki artışın Mart ayına sarkan etkisi öne çıkarken, döviz kuru geçişkenliğinin yüksek olduğu konuta yönelik bakım-onarım ile kişisel bakım ürünlerindeki fiyat artışları da dikkat çekmiştir. Yeni sezona girilen giyim grubunda da aylık artış bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla bir miktar daha yüksek gerçekleşmiş, grup yıllık enflasyonu (yüzde 7,33) yükselişini sürdürmüştür."

İSTİHDAM KAYBI SÜRÜYOR

TÜİK tarafından açıklanan verilere göre Şubat ayı itibariyle işsizlik oranı yüzde 13,4 seviyesinde gerçekleşti. Bu dönemde işsiz sayısı 4 milyon 236 bin kişi iken, işsizlik oranı erkeklerde yüzde 12,3; kadınlarda ise yüzde 15,6 oldu. Aynı dönemde tarım dışı işsizlik oranı yüzde 15,3 olarak tahmin edildi.

İşgücü söz konusu dönemde 31 milyon 712 bin kişi iken, işgücüne katılma oranı ise yüzde 50,1 olarak gerçekleşti. İşgücüne katılma oranı erkeklerde yüzde 68,9; kadınlarda ise yüzde 31,6 oldu.

Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı 2021 yılı Şubat ayında bir önceki aya göre 1,2 puan azalarak yüzde 28,3 oldu.

CARİ AÇIK YÜKSEK SEVİYEDE

Cari işlemler açığı, bir önceki yılın Şubat ayına göre 1.233 milyon ABD Doları artarak 2.610 milyon ABD Doları olarak gerçekleşti. Bunun sonucunda 12 aylık cari işlemler açığı 37.786 milyon ABD Doları oldu.

Bu gelişmede, ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığının bir önceki yılın aynı ayına göre 122 milyon dolar artarak 2.065 milyon dolara yükselmesi, hizmetler dengesi kaynaklı girişlerin 984 milyon dolar azalarak 494 milyon dolara gerilemesi ve birincil gelir dengesinden kaynaklanan net çıkışların 390 milyon dolar artarak 1.171 milyon dolar olarak gerçekleşmesi etkili oldu.

Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı ise, bir önceki yılın Şubat ayında 2.442 milyon dolar fazla vermişken, bu ayda 466 milyon dolar fazla verdi.

Doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net girişler 714 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Portföy yatırımları 273 milyon dolar tutarında net giriş kaydetti. Alt kalemler itibarıyla incelendiğinde, yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi piyasasında 486 milyon dolar net satış, devlet iç borçlanma senetleri piyasasında ise 546 milyon doları net alış yaptığı görülüyor.

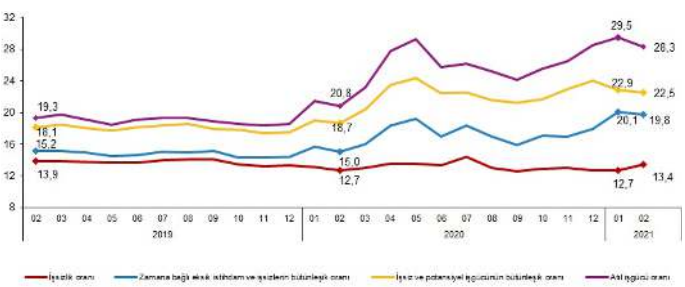
Yurt dışındaki tahvil ihraçlarıyla ilgili olarak; bankalar 439 milyon dolar net geri ödeme gerçekleşti.

Diğer yatırımlar altında, yurt içi bankaların yurt dışı muhabirlerindeki efektif ve mevduat varlıkları 1.375 milyon dolar net azalış kaydetti.

Yurt dışı bankaların yurt içindeki mevduatları, yabancı para cinsinden 31 milyon dolar net azalış ve Türk Lirası cinsinden 101 milyon ABD Doları net artış olmak üzere toplam 70 milyon ABD Doları net artış kaydetti.

Yurt dışından sağlanan kredilerle ilgili olarak; bankalar ve Genel Hükümet sırasıyla 534 milyon dolar ve 141 milyon dolar net geri ödeme, diğer sektörler ise 179 milyon dolar net kullanım gerçekleştirdi. Resmi rezervlerde bu ayda 925 milyon dolar net artış gözlendi.

Grafik: Mevsim etkisinden arındırılmış işgücüne ilişkin tamamlayıcı göstergeler, Şubat 2019-Şubat 2021

Kaynak: TÜİK

Not: TÜİK, üçer aylık hareketli ortalamalar olarak aylık yayımlanan işgücü istatistiklerinin, 2021 Ocak ayından itibaren bağımsız aylık tahminler olarak yayımlanacağını duyurdu.

Tablo: Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

	2020			2021			2021/2020
(Milyon TL)	Bütçe	Ocak-Mart	Yüzde	Bütçe	Ocak-Mart	Yüzde	Değişim (%)
Bütçe Giderleri	1.095.461	285.330	26,0	1.346.139	321.336	23,9	12,6
Faiz Hariç Giderler	956.521	247.082	25,8	1.166.596	272.408	23,4	10,3
Faiz Giderleri	138.940	38.248	27,5	179.542	48.928	27,3	27,9
Bütçe Gelirleri	956.588	255.749	26,7	1.101.146	344.115	31,3	34,6
Vergi Gelirleri	784.602	176.100	22,4	922.744	255.098	27,6	44,9
Bütçe Dengesi	**-138.873**	**-29.581**	**21,3**	**-244.993**	**22.780**	**-9,3**	**177,0**
Faiz Dış Denge	67	8.667	13.025,1	-65.450	71.708	-109,6	727,3

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

BÜTÇE OCAK-MART DÖNEMİNDE FAZLA VERDİ

Merkezi yönetim bütçesi 2020 yılı Ocak-Mart döneminde 29 milyar 581 milyon TL açık vermiş iken bu yılın aynı döneminde 22 milyar 780 milyon TL fazla verdi.

Aynı dönemde faiz dışı fazla ise 71 milyar 708 milyon TL olarak gerçekleşti.

Bütçe verilerinin söz konusu gerçekleşmesinde bütçe giderlerinde yüzde 12,6 düzeyinde artış görülürken, bütçe gelirlerinde yüzde 34,6 düzeyinde artış olması önemli rol oynadı.

Faiz giderlerinde 2021 yılı Ocak-Mart döneminde yüzde 27,9 artış gerçekleşmiş iken, faiz dışı giderlerdeki artış oranı yüzde 10,3 oldu. ■

İçeriden Bakış

Osman Göktan

Şeker Yatırım Genel Müdürü

goktan@turcomoney.com

TL'deki zayıf seyir sürebilir, BİST endeksinde 1.300 puan kritik

Gelişmekte olan para birimleri Nisan ayını genel olarak değer kazancıyla kapatırken, TL ve Hint Rupisi negatif ayrışan para birimleri oldu. Türkiye ve Hindistan'da vaka sayılarının hızlı şekilde yükselmesi ve Dünya genelinde vaka artışında başı çekmeleri, Nisan ayında bu iki ülke piyasalarının negatif ayrışmasında etkili oldu. Aynı şekilde iki ülke borsası da Nisan ayında negatif ayrıştı.

Global risk alma iştahı, ABD Merkez Bankası'nın (FED) piyasaları destekleyen açıklamaları ve ABD'de enflasyon endişelerinin zayıflaması ve Dünya genelinde aşı uygulamalarının hız kazanmasıyla Nisan ayında güçlenerek devam etti. ABD tahvil faizlerindeki yükselişin yavaşlaması ve DXY endeksindeki gerileme ile birlikte gelişmekte olan (EM) para birimleri Nisan ayını genel olarak değer kazancıyla kapatırken, TL ve Hint Rupisi EM para birimleri içinde negatif ayrışan para birimleri oldu.

Türkiye ve Hindistan'da vaka sayılarının hızlı şekilde yükselmesi ve Dünya genelinde vaka artışında başı çekmeleri, Nisan ayında bu iki ülke piyasalarının negatif ayrışmasında etkili oldu. Aynı şekilde iki ülke borsası da Nisan ayında negatif ayrıştı. Majör gelişmiş ülke borsaları Nisan ayını ortalama yüzde 4 üzeri yükselişle kapatırken, EM borsaları sınırlı, BIST ise güçlü negatif ayrıştı.

TL varlıklarda TCMB başkan değişikliği sonrası Mart ayında başlayan volatilite, Nisan ayında zayıflasa da devam etti. TCMB'nin Nisan ayı toplantısında faizleri sabit tutarken sıkı duruşun enflasyonda iyileşme sağlanana kadar devam ettirileceği vurgusu yapılmasıyla TL Nisan ayını sınırlı değer kaybı ve negatif ayrışma ile tamamladı.

BIST'TE VOLATİLİTE AZALSA DA DALGALI SATICILI SEYİR DEVAM ETTİ

BIST'te ise volatilite azalsa da ay içinde dalgalı satıcılı seyir devam etti ve majör borsalar içinde Hindistan ve Japonya borsalarıyla birlikte negatif ayrıştı. BIST'in negatif ayrışmasında artan vaka sayıları, yoğun halka arzlar nedeniyle piyasadan para çıkışı yaşanması, ABD ile ilişkilerin gerilmesi ve Rusya ile Ukrayna arasındaki gerginlik nedeniyle jeopolitik risklerin yükselmesi etkili oldu.

Nisan ayına 1.399 seviyelerinden başlayan BIST-100 endeksi ay içinde 1.308-1.445 arasında kısmen geniş bir bantta hareket ederken, ay sonuna doğru gelen tepki alımlarıyla Nisan ayını yatay yakın bir eğilimle kapatmaya hazırlanıyor.

Bankacılık endeksi ayı sınırlı pozitif ayrışma ile kapatırken, Sınai endeks negatif ayrıştı. TCMB başkan değişikliği sonrası sert yükselen CDS'ler, Nisan ayına 475 seviyelerinden başlarken ay içinde TCMB'nin sıkı duruşunu korumasının desteğiyle 400 seviyesinin altını test etti.

Daha sonra tekrar yükselse de CDS'ler ayı 420 seviyelerinden geçen ay kapanışına göre düşüşle kapatıyor. CDS'lerin mevcut seviyesi halen yüksek ve TL varlıklara yönelik yüksek risk fiyatlamasının devam ettiğine işaret ediyor. TL varlıklarda risk alma iştahının tekrar güçlenmeye başladığının teyidi için CDS'lerin 400 altına gelerek düşüşüne devam ettiğini görülmesi gerekiyor.

PPK METNİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER FAİZ ARTIRIMLARININ SONUNA GELİNDİĞİNİ İŞARET ETTİ

TCMB Nisan toplantısında piyasa beklentisine paralel faizleri değiştirmeyerek yüzde 19,00 seviyesinde sabit bıraktı. PPK metninde en önemli değişiklik "gerekmesi durumunda ilave parasal sıkılaştırma yapılacaktır" ve "para politikasındaki sıkı duruş uzun bir müddet devam edecektir" ifadelerinin metinden çıkarılması oldu. TCMB faizleri sabit bırakarak sıkı duruşun bir süre daha devam ettirileceğine işaret ederken PPK metninde yapılan değişiklikler faiz artırımlarının sonuna gelindiğine ve enflasyondaki gelişmelere bağlı olarak bir sonraki adımın faiz indirimi olacağının sinyali olarak algılandı. PPK metninde emtia fiyatlarındaki seyre yönelik endişelerin azaldığı görülürken, enflasyonist risklerin devam ettiği ifade edildi.

Bu nedenle TCMB'nin enflasyonda zirve oluşumunu görmeden ve yıllık olarak düşüş eğilimi başlamadan faizlerde bir değişiklik

BIST'te volatilite azalsa da ay içinde dalgalı satıcılı seyir devam etti ve majör borsalar içinde Hindistan ve Japonya borsalarıyla birlikte negatif ayrıştı. BIST'in negatif ayrışmasında artan vaka sayıları, yoğun halka arzlar nedeniyle piyasadan para çıkışı yaşanması, ABD ile ilişkilerin gerilmesi ve Rusya ile Ukrayna arasındaki gerginlik nedeniyle jeopolitik risklerin yükselmesi etkili oldu.

yapması beklenmiyor. Bu beklentilerin ışığında Merkez Bankası'nın enflasyondaki gelişmelere bağlı olarak özellikle yılın ikinci yarısında yaklaşık 300-400 baz puan indirime gidebileceği tahmin ediliyor.

FED ENFLASYON ORANLARINDAKİ YÜKSELİŞ EĞİLİMİNİN GEÇİCİ OLDUĞUNA İŞARET ETTİ

Fed Nisan ayı toplantısında faizleri yüzde 0,25'de sabit bırakırken, ekonomik toparlanma sağlanana kadar tahvil alımlarına devam edileceğini açıkladı. Fed istihdam ve ekonomik toparlamanın güçlendiğine işaret ederken, enflasyon oranlarındaki yükseliş eğiliminin geçici olduğuna işaret etti.

Fed ayrıca, ekonomilerin yeniden açılması durumunda enflasyonda yukarı yönlü baskı olabileceğini ancak bunun enflasyonda kalıcı yükselişe yol açmayacağını ifade etti. Fed'in açıklamalarının enflasyon endişelerini azaltması ve desteklerin devam edeceği beklentisini kuvvetlendirmesi, Fed'den aksi yönde bir yönlendirme gelene kadar global risk alma iştahının güçlü seyrini korumasına neden olması bekleniyor.

Mart ayının tam tersi bir görüntü sergileyen EUR/USD paritesi Nisan ayında 1.17'den, 1.21'e ulaştı. Ay sonunda FOMC toplantısında faizleri değiştirmeyen Fed, varlık alımlarını da 120 milyar düzeyinde bıraktı. Bu durum da paritenin yükselmesine destek sağladı.

Mart ayındaki tüm kayıplarını Nisan ayında geri alan parite için 1.21 seviyesi oldukça önem arz etmekte. Mayıs ayında 1.21'in üzerinde kalmaya çalışacak olan parite bunu başarabilirse 1.2180 ve 1.23 dirençleri takip edilecektir. Kar satışlarının gelmesi durumunda ise 1.2050 ve 1.1920 destek noktalarına kadar geri çekilme görülebilir.

TÜRK LİRASINDAKİ ZAYIF SEYİR VE DİĞER PARA BİRİMLERİNE GÖRE NEGATİF AYRIŞMA DEVAM EDEBİLİR

TCMB'deki Başkan değişikliğinden sonra ilk faiz toplantısında faizler yüzde 19'da bırakılsa da metinden gerekmesi durumunda ilave parasal sıkılaştırma ifadelerin çıkartılması nedeniyle faiz artışı sürecinin sonuna gelindiği ve ilk fırsatta faiz indirimlerine başlanacağı izlenimi oluşturdu.

TCMB'nin enflasyonun üzerinde reel faiz verilerek sıkı duruşun korunacağı açıklamalarına rağmen enflasyondaki artışın devam edebileceği endişeleri, indirimler konusunda soru işaretleri yaratıyor.

Bu gelişmeler sebebiyle kurda 8.00 seviyesi güçlü destek oluştururken bu noktanın altına inişlerde kısa vadeli 7.60 desteği test edilebilir. Yükselişin devamı halinde 8.40 ve 8.95 dirençleri takip edilmelidir.

DOLARIN ZAYIF SEYRİNDEN DESTEK ALAN ONS ALTIN 1.800 DOLARI TEST ETTİ

Doların zayıf seyrinden destek alan ons altın, 1.700 dolardan başladığı Nisan ayında yükselişe geçti. 1.800 doları test eden altında bu yükselişler kalıcı olamadı. Bu ay dolar endeksinin seyri ve Ukrayna-Rusya sınırındaki gerilim altın fiyatlarını etkileyen önemli unsurlar olacaktır. Yukarı yönlü ataklarda 1800 dolar aşılırsa 1840 ve 1875 direnç noktaları takip edilmelidir. Geri çekilmelerde ise 1755 ve 1702 destek noktaları alımların artabileceği

PPK metninde yapılan değişiklikler faiz artırımlarının sonuna gelindiğine ve enflasyondaki gelişmelere bağlı olarak bir sonraki adımın faiz indirimi olacağının sinyali olarak algılandı. TCMB'nin enflasyonda zirve oluşumunu görmeden ve düşüş eğilimi başlamadan faizlerde bir değişiklik yapması beklenmiyor. Merkez Bankası'nın özellikle yılın ikinci yarısında yaklaşık 300-400 baz puan indirime gidebilir.

seviyeler olacak.

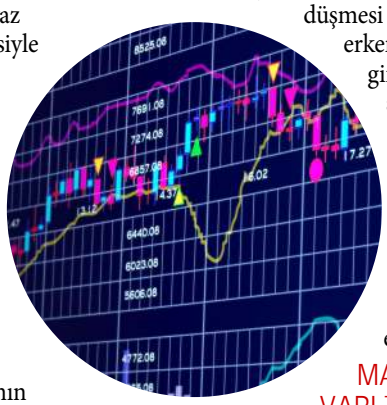
Mayıs ayında Covid-19'un yayılım hızı ve aşı uygulamaları piyasaların ana gündemi olmaya devam edecektir. Aşı uygulamalarına rağmen hem yurtiçinde hem de Dünya genelinde vaka sayısındaki artış devam ederken, yaz aylarının gelmesiyle aşının da etkisiyle yayılma hızının yavaşlaması bekleniyor.

DXY ENDEKSİNDEKİ GERİLEME İLE EM PİYASALARINDA TOPARLANMA EĞİLİMİ OLUŞABİLİR

Ekonomik verilerdeki güçlü seyir ve merkez bankalarının güçlü teşvik uygulamalarıyla gelişmiş ülkelerde risk alma iştahının güçlü seyrini devam ettirmesi beklenirken, DXY endeksindeki gerileme ile EM piyasalarında toparlanma eğilimi oluşabilir. Ancak, EM'lerin genel olarak negatif ayrışarak gelişmiş ülke piyasalarına göre zayıf seyrini devam ettirmesi bekleniyor.

Bununla beraber, tarihi zirve seviyelere yakın seyreden borsalarda her sene yaşanmasa da Mayıs aylarında sık sık görülen "Sat ve Git" ritüeli kısa vadeli önemli bir pozitif beklentinin kalmaması nedeniyle bu yıl da yaşanabilir.

Ancak, olası satışların kar satışları olarak gerçekleşmesi ve belli seviyelerde alım fırsatı olarak değerlendirilerek borsalardaki yükseliş trendinin korunmaya devam devam etmesi beklenmektedir. VIX volatilite endeksi 18 seviyelerinde tarihi ortalamalarında seyrediyor. Mevcut görünüm piyasalar için kısa vadeli bir riske işaret etmezken endeksin 23 seviyesi üzerine yönelmesi kısa vadede borsalarda kar satışlarının güçlenebileceğine yönelik bir sinyal olacaktır.

YURTİÇİ PİYASALARDA ANA GÜNDEM TAM KAPANMA SONRASI VAKA SAYILARINDAKİ SEYİR OLACAK

Yurtiçi piyasalarda ise ana gündem 17 Mayıs'a kadar devam edecek tam kapanma sonrası vaka sayılarındaki seyir önemli olacak. Vaka sayılarının gerilemesi, TL varlıklarda Nisan ayında oluşan negatif ayrışmanın geri alınmasını sağlayabilir.

Ekonomik tarafta ise TCMB faiz kararı ve enflasyondaki seyir takip edilecek.

Enflasyonda zirve oluştuğuna dair bir işaret gelmedikçe TCMB'nin faizleri sabit tutması ve sıkı duruşunu korumasıyla TL varlıklarda volatilitenin düşmesi bekleniyor. Ancak, beklenenden erken bir faiz indirim sürecine girilmesinin ise volatilitenin artmasına neden olacak.

Piyasalar için önemli diğer gelişmeler ise son dönemde ABD ile oluşan gerilimin ne şekilde gelişeceği ve Ukrayna-Rusya arasındaki gerilim gibi jeopolitik riskler, TL varlıklar için risk unsuru olmaya devam edecek.

MAYIS AYINDA TL VARLIKLARDA VOLATİLİTENİN VE DALGALI SEYİR DEVAM EDEBİLİR

Bu beklentilerin ışığında Mayıs ayında TL varlıklarda volatilitenin ve dalgalı seyrin devam edebileceğini düşünüyoruz. Kurlarda ve tahvil faizlerinde gerileme olması durumunda BIST'te bankacılık öncülüğünde tepki alımlarının güçlenmesi bekleniyor. Bilanço dönemi olması nedeniyle BIST'te Mayıs ayında hisse bazlı ayrışmalar yaşanması ve hisse bazlı hareketlerin ön plana çıkması bekleniyor.

BIST-100 ENDEKSİNİN 1.310-1.450 ARALIĞINDA GENİŞ BİR BANTTA DALGALANMASI BEKLENİYOR

TL'de değer kayıplarının, tahvil faizlerinde yükseliş eğiliminin devam etmesi ve global risk iştahında zayıfla olması durumunda ise BIST'te tepki yükselişleri görülse de bu yükselişlerin satış fırsatı olarak kullanılarak kısa vadeli dip arayışının devam etmesi bekleniyor.

Mayıs ayında BIST-100 endeksinin 1.310-1.450 aralığında geniş bir bantta dalgalanması bekleniyor. Ay içinde 1.310 ve altına gerilemeler alım fırsatı, 1.440 ve üzerine yükselişler ise satış fırsatı olarak takip edilebilir. Endeksin 1.300 altında kapanış yapması teknik olarak uzun vadeli yükseliş trendinin sonlandığına ve endekste satış baskısının teknik olarak 1.190 seviyelerindeki fiyat boşluğuna kadar devam edebileceğine işaret edecek. ■

HABER 1
www.haber1.com
Haberde 1 numara...

Analiz

Doç. Dr. Ertuğrul Kızılkaya

İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi

kizilkaya@turcomoney.com

Friedman tamamen yanılmış mıdır?

Verilerden hareketle enflasyonun neden bu seviyede olduğu ve neden yükselişini sürdüreceği açıkça ortadadır. Dolayısıyla TCMB'nın sıklıkla bahsettiği parasal sıkılaştırmaya artık başlamasının yerinde olacağı vurgulanmalıdır. Pekiyi Friedman haklı mıydı?

Monetarizmin önemli ismi Milton Friedman enflasyonun her zaman ve her yerde parasal bir olgu olduğunu iddia ediyordu. Bir tarafta sınırsızca artırılabilen para arzı ve diğer tarafta ne yaparsanız yapın bir sınıra tabi olan üretim hacmi arasındaki çelişkinin sonucunda ortaya çıkmaktaydı enflasyon…

Eğer merkez bankası bu çelişkinin farkında olmadan veya göz ardı ederek daha fazla istihdam, daha fazla milli gelir vb. değişkenlere ulaşmak için elindeki gücü sürekli ve artan bir biçimde kullanırsa enflasyon oluşmaktaydı. Dolayısıyla enflasyon bir sonuç idi ve iktisadi rasyonalite bu sonucu engelleyecek bir strateji geliştirmeye çalışmalıydı.

Hem parasal gücü etkin bir biçimde ve yerinde/zamanında kullanmalı hem de beklenmesi gereken nihai sonuçtan kaçınılmalıydı. Friedman'ın çözümü para arzında istikrarlı bir politika uygulanması yönündeydi. Bilinen bir başka ifadesiyle, merkez bankası kurala dayalı para politikası uygulamalıydı.

KEŞKE BİRAZ DAHA FELSEFE BİLGİSİNE SAHİP OLSALARDI

Ancak, bu çözüm çabucak gözden düştü. Hiç kimse çelişkiyi kabul etmek istemiyor veya onu görmezden gelmek istiyordu. Daha önce böyle bir çelişki yaşanmış olabilirdi ama tekrar etmesi gerekmezdi. Keşke biraz daha felsefe bilgisine sahip olsalardı, o zaman David Hume'un nedensellik ile ilgili yaklaşımına referans verebilirlerdi.

Yine de Friedman gözden düştü: Esasen Friedman'ın fikri çok da orijinal sayılmayabilirdi. Nitekim tarih boyunca birçok düşünür fiyat hareketleri ile para hareketleri arasında bir bağlantı olabileceği izlenimini edinmiş ve bu yönde tartışmalar açmıştı. Ancak sistematik bir bağlantı kurulabilmesi için klasik miktar teorisinin kurgulanmasını beklemek durumunda kalınmıştı. Friedman'ın yaklaşımı da söz konusu miktar teorisinin modern bir yorumu olarak değerlendirilmeliydi. Dolayısıyla bu görüş ne orijinal ne de güncel idi. Başka bir ifadeyle artık aşılmıştı.

Üstelik de amaçları şüpheliydi. Para sahibi olanların (kapitalistler) talep ettiği bir hedefi (fiyat istikrarı) öne çıkarıyordu, oysa monetarist görüşü eleştirenler kendilerinin her zaman kamu yararını (büyüme ve istihdam artışı) hedeflediklerini ifade ediyorlardı. O halde Friedman'ın ki eskimiş bir teori idi, amacı da şüpheliydi; dolayısıyla bu teorinin kurmuş olduğu bağlantı da ciddiye alınamaz olmalıydı.

ENFLASYONUN NEDEN YÜKSELİŞİNİ SÜRDÜRECEĞİ AÇIKÇA ORTADADIR

Pekiyi gerçekten de durum böyle mi? TÜİK istatistiklerine göre yıllık enflasyon verileri şu şekilde:

TÜFE % 16,19; çekirdek enflasyon B endeksi % 17,49; çekirdek enflasyon B endeksi % 16,88; temel mal enflasyonu % 22,14; gıda ve alkolsüz içeceklerde yıllık artış oranı % 17,44; Yİ-ÜFE % 31,20.

Friedman'ın fikri çok da orijinal sayılmayabilirdi. Nitekim tarih boyunca birçok düşünür fiyat hareketleri ile para hareketleri arasında bir bağlantı olabileceği izlenimini edinmiş ve bu yönde tartışmalar açmıştı. Ancak sistematik bir bağlantı kurulabilmesi için klasik miktar teorisinin kurgulanmasını beklemek durumunda kalınmıştı.

Bin TL	10.04.2020	9.04.2021	Geçen Yılın Aynı Dönemine Göre % Değişim
M1	891.512.693	1.236.413.385	38,69
M2	2.766.343.224	3.525.126.405	27,43
M3	2.874.292.549	3.626.563.136	26,17
Bankacılık Sektörü			
Yurt İçinde Kullandırılan Krediler	2.789.273.968	3.603.794.153	29,20
Mevduat Bankaları Yurt İçi Krediler	2.334.304.307	2.986.483.634	27,94
Katılım Bankaları Yurt İçi Krediler	159.846.318	226.184.947	41,50
Mevduat Bankaları			
Tüketici Kredileri (TL + YP)	487.910.169	656.488.412	34,55
Taksitli Ticari Krediler (TL + YP)	420.249.380	569.191.063	35,44
Kredi Kartları	145.450.323	216.488.920	48,84
Mevduat Bankaları			
Konut Kredileri	195.518.304	252.341.385	29,06
Taşıt Kredileri	4.846.310	9.555.006	97,16
Diğer Krediler	287.545.555	394.592.021	37,23

Kaynak: TCMB HAFTALIK PARA VE BANKA İSTATİSTİKLERİ, 15 Nisan 2021.

Görüldüğü üzere enflasyon ile ilgili bazı göstergeler yüzde 16 ve üzerinde. TCMB haftalık para ve banka istatistiklerine göre parasal göstergelerin yıllık artış oranları da yüzde 26 ve üzerinde. Bu verilerden hareketle enflasyonun neden bu seviyede olduğu ve neden yükselişini sürdüreceği açıkça ortadadır. Dolayısıyla TCMB'nın sıklıkla bahsettiği parasal sıkılaştırmaya artık başlamasının yerinde olacağı vurgulanmalıdır. Pekiyi Friedman haklı mıydı? ■

Yeni Toyota Corolla Hatchback Hibrit

Atak, cazibeli ve coşkulu

Toyota Corolla'nın hatchback versiyonu uzun yıllar sedanla birlikte pazara sunulmuştu ve büyük ilgi görmüştü. 2006 yılından itibaren Toyota, hatchback modelini Auris adıyla üretmeye kararı aldı. Auris uzun yıllar Toyota kullanıcılarının beğenerek kullandığı bir hatchback model oldu. 2020 yılında kullanıcılarının karşısına yeniden Corolla Hatchback'le çıkan Toyota, benzinli ve hibrit versiyonları ve farklı paket seçenekleri ile oldukça iyi iş çıkarmış.

Test sürüşünü gerçekleştirdiğimiz Yeni Toyota Corolla Hatchback Hibrit, şehir içinde yakıt tasarrufu, uzun yolda ise yüksek performansı ile bizi etkiledi. Normal modda benzinli motor ve hibrit aküsünü en verimli şekilde kullanan Corolla Hatchback, Eco modda klima gücü ve gaz pedalına tepkiyi otomatik olarak azaltıyor. Power modda ise yüksek performans için ideal ve dinamik bir sürüş deneyimi sunuyor.

SESSİZ, EKONOMİK VE ÇEVRECİ

Aracın en ilginç modu ise EV modu. EV modunda gürültü, emisyon ve yakıt tüketimi sıfır! Hem yol alıyorsunuz hem de ne cebinize ne kulağınıza ne de çevreye zarar ve rahatsızlık veriyorsunuz. Özellikle kapalı bir garajda egzoz emisyon salımını durdurmak ve sessiz bir sürüş için ideal. İklim değişikliğinin çevrede yarattığı geri dönülemez etkileri düşündüğümüzde hibrit motor dünyamız ve geleceğimiz için de son derece önemli bir teknoloji haline geliyor.

Hybrid Synergy Drive sistemi, benzinli ve elektrikli motorların arasındaki etkileşimi otomatik olarak kontrol ediyor. Sessiz ve akıcı bir sürüş sağlarken iki motor arasındaki geçiş otomatik olarak gerçekleşiyor ve kesinlikle hissedilmiyor. Yere yakın ağırlık merkezi sayesinde dinamik bir yol tutuşu ve kontrol sağlayan Toyota TNGA sistemiyle sürüş performansı çok daha üst seviyelere çıkıyor.

AÇILABİLİR PANORAMİK CAM TAVANIN KEYFİ

Toyota Corolla'nın Hatchback, spor tasarımı ile dikkat çekiyor. Yeni alüminyum alaşımlı jantları, ön ızgaraları ve yenilikçi arka tasarımıyla otomobil severleri hemen etkisi altına alıyor. Açılabilir panoramik cam tavanı ise

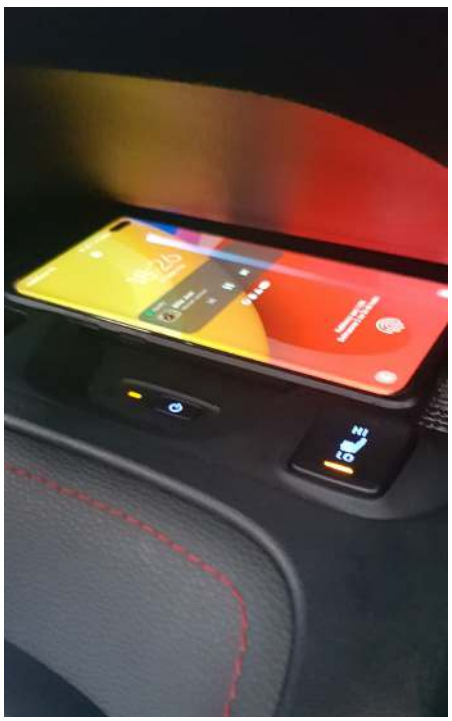

OTO TEST

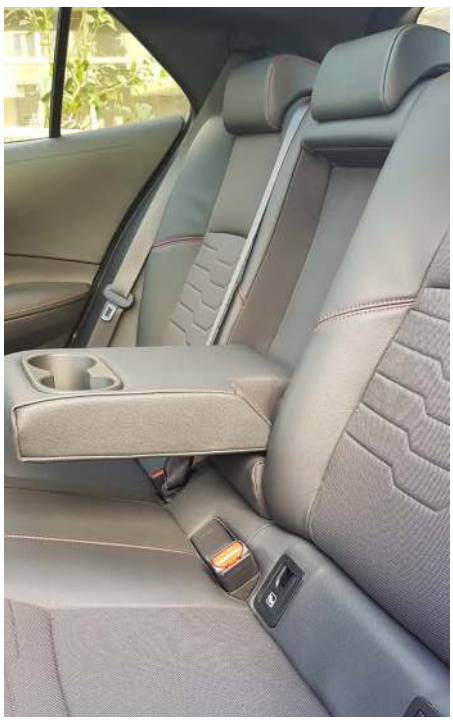

Serhat Baş
serhat.bas@turcomoney.com
turcomoney

Telefonunuzu üzerine koyduğunuz anda şarj etmeye başlayan kablosuz şarj ünitesi, Toyota Safety Sense Akıllı Güvenlik Sistemi ve Anahtarsız Çalıştırma Sistemi tüm hibritlerde standart olarak sunuluyor.

Arka koltukların rahatlığı ve ön koltuklarla arasındaki diz mesafesi tatmin ediyor. Arka koltuktaki katlanır bardaklık, yolculuk sırasında içeceğinizi koyabilmeniz için dizayn edilmiş.

başlı başına bir tercih sebebi. Açılabilir panoramik cam tavan otomobilin içini gün ışığıyla dolduruyor, daha geniş ve ferah bir atmosfer sağlıyor. Elektrikli gölgelik ise hem rüzgâr gürültüsünü engelliyor, hem de açıldığında içeriye temiz hava doldurarak doğayı hissetmenizi sağlıyor.

Turcomoney Dergisi olarak 1.8 litre hibrit modelini test ettiğimiz Toyota Corolla Hatchback'in 1.2 litre turbo benzinli motor seçeneği de bulunuyor.

Aracın ön ve arka LED farları çok az enerjiyle güçlü ve göz alıcı bir aydınlatma sağlıyor. LED'lerin tasarımı aracın keskin hatlarını tamamlar bir görünümde. Otomatik yanan uzun farlar ise karşıdan gelen araçları rahatsız etmeden sizin için yolu maksimum düzeyde aydınlatıyor. Yeni Corolla Hatchback, ambiyans aydınlatmayla gece yolculuğunuz daha keyifli hale getiriyor. Mavi iç aydınlatma, araca sportif, tarz sahibi bir görünüm katıyor. Toyota tasarımcıları ve mühendisleri bunun gibi ince dokunuşlarla içinde vakit geçirmeyi seveceğiniz bir otomobil ortaya çıkarmayı başarmış.

Yeni kokpit, kullanımı kolay üstün teknolojilerle dikkat çekici tasarımı bir araya getiriyor. 10 inç boyutundaki ön cama yansıtmalı renkli gösterge ekranı, gözlerinizi yoldan ayırmadan yolculuğunuzla ilgili bütün önemli bilgileri görmenizi sağlıyor.

SPOR VE ISITMALI KOLTUKLAR

Yeni Corolla Hatchback'in dış tasarımı kadar içi de oldukça etkileyici. Sportif bir hava veren siyah döşeme rengini ya da geniş ve düzenli iç tasarımı göz önüne seren gri döşeme rengini tercih edebilirsiniz. Popüler spor koltuklar aracın iç tasarımıyla mükemmel bir uyum sağlıyor. Ön koltuklarda yer alan ısıtma fonksiyonu özellikle kış aylarında size daha konforlu yolculuk imkanı yaratıyor. Arka koltukların rahatlığı ve ön koltuklarla arasındaki diz mesafesi tatmin ediyor. Arka koltuktaki katlanır bardaklık, yolculuk sırasında içeceğinizi koyabilmeniz için dizayn edilmiş. Telefonunuzu üzerine koyduğunuz anda şarj etmeye başlayan kablosuz şarj ünitesi, Toyota Safety Sense Akıllı Güvenlik Sistemi ve Anahtarsız Çalıştırma Sistemi tüm hibritlerde standart olarak sunuluyor. Yeni kokpit, kullanımı kolay üstün teknolojilerle dikkat çekici tasarımı bir araya getiriyor. 10 inç boyutundaki ön cama yansıtmalı renkli gösterge ekranı, gözlerinizi yoldan ayırmadan yolculuğunuzla ilgili bütün önemli bilgileri görmenizi sağlıyor. Akıllı Telefon Entegrasyonu, yani Apple CarPlay ve Android Auto özelliğiyle, telefonunuzu kontrol edebilmenizi sağlıyor. 7 inçlik renkli TFT ekranı sürüş esnasında ve Kolay Akıllı Park Destek Sistemi park esnasında size sağladığı kolaylıklardan sadece birkaçı.

GÜVENLİK SİSTEMLERİ STANDART

Toyota'nın Corolla Hatchback'te de standart olarak sunduğu Toyota Safety Sense Akıllı Güvenlik Sistemi, potansiyel tehlikeleri önceden algılayarak tepki vermenize yardımcı oluyor. Yeni Corolla Hatchback'te Toyota Safety Sense Akıllı Güvenlik Sistemi'nin yanı sıra ek güvenlik sistemleri de yer alıyor. Kör Nokta Uyarı Sistemi sayesinde aracın arka tamponlarının iki yanında bulunan sensörler sol arka ve sağ arka bölgeden gelen araçları algılıyor, sürücüye bilgi

Yeni Toyota Corolla Hatchback Hibrit, şehir içinde yakıt tasarrufu, uzun yolda ise yüksek performansı ile bizi etkiledi.

Yeni Toyota Corolla Hatchback Hibrit'i Turcomoney Dergisi Otomotiv Editörü Serhat Baş test etti.

veriyor. Geri Manevra Trafik Uyarı Sistemi de geri manevralar sırasında tehlike bölgesinde herhangi bir araç tespit edildiğinde sesli ve görsel olarak sürücüyü uyarıyor. Tüm bu özellikler hibrit teknolojisi ve otomatik vitesle birlikte konforlu bir sürüş deneyimi sağlıyor.

Otomatik yanan uzun farlar, gece sürüşlerinde kullanıcılar için görüşü artırıyor. Kamera, karşı yönden gelen ve önünüzde ilerleyen araçların farlarını algıladığı gibi, sokak lambalarının parlaklığını da takip ediyor. Daha güvenli bir gece sürüşü için kısa ve uzun farlar arasındaki geçişi otomatik yapıyor. Yaya ve Bisiklet Algılama Özellikli Ön Çarpışma Önleyici Sistem, kamera ve milimetre dalga radar sensörü sayesinde bisikletlileri gündüz, yaya ve araçları hem gece hem gündüz algılıyor. Belli şartlarda, olası kaza ve çarpışmayı önleyecek şekilde sürücüyü sesli ve görsel olarak uyarıyor. Şartlara göre fren kuvvetini artırırken, gerekirse otomatik fren yapıyor.

Popüler spor koltuklar aracın iç tasarımıyla mükemmel bir uyum sağlıyor. Ön koltuklarda yer alan ısıtma fonksiyonu özellikle kış aylarında size daha konforlu yolculuk imkanı yaratıyor.

HER TÜRLÜ TEHLİKE MİNİMUMA İNDİRGENMİŞ

Adaptif Hız Sabitleme Sistemi, öndeki araçla arada önceden belirlenmiş minimum mesafeyi koruyor. Bu mesafe kısalırsa, sistem hızı düşürmek için fren yapar ve stop lambaları yanıyor. Mesafe tekrar artarsa, sürücü tarafından belirlenmiş olan seyir hızına ulaşana kadar yavaşça hız artırılıyor. Akıllı Şerit Takip Sistemi ise şerit çizgisi belirgin olan yollarda, 50 km/saat ya da üzeri hızlarda ilerlerken sinyal vermeden şerit değiştirildiğinde, sürücüyü sesli, görsel ve direksiyonu şerit içine doğru iterek uyarıyor. Böylece aracı şeritte tutmaya yardımcı oluyor. Adaptif Hız Sabitleme Sistemiyle beraber kullanıldığında direksiyon desteği sağlayarak aracın şeridi ortalamasına yardımcı oluyor.

OTO MARKET

Serhat Baş
serhat.bas@turcomoney.com
turcomoney

Ford Otosan'dan 2 milyarlık dev yatırım

Türk otomotiv sanayinin öncü şirketi Ford Otosan, Avrupa'nın en büyük ticari araç üretim üssü olan Kocaeli fabrikalarında gerçekleştirmeyi öngördüğü 2026'ya kadar sürecek olan 2 milyar Euro'luk (20,5 milyar TL) yeni yatırımının en önemli fazını duyurdu. Ford Otosan'ın elektrikli ve bağlantılı yeni nesil ticari araç projelerini hayata geçireceği, önümüzdeki 10 yılı kapsayan yatırımın vizyonu Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum, Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Koç Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Ford Otosan Yönetim Kurulu Başkanı Ali Y. Koç, Ford Avrupa Başkanı Stuart Rowley, Koç Holding CEO'su Levent Çakıroğlu, Koç Holding Otomotiv Grubu Başkanı Cenk Çimen, Ford Otosan Genel Müdürü Haydar Yenigün ve Ford Otosan Genel Müdür Baş Yardımcısı Dave Johnston katılımları ile gerçekleştirilen toplantıda açıklandı.

Kocaeli Fabrikaları'ndaki çoğunluğu ihracata yönelik olan ticari araç üretim kapasitesi 650 bin adede çıkacak; yanı sıra 130 bin adetlik batarya montaj kapasitesine ulaşılacak. Ford Otosan tarafından gerçekleştirilen doğrudan 12 bin kişiyi aşkın istihdam ilave 3 bin kişi ile 15 bin kişiye yükselecek. Bununla birlikte, yan sanayide oluşacak ilave 15 bin kişilik istihdam öngörüsü ile toplam 18 bin kişilik yeni iş imkanı yaratılmış olacak.

Koç Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Ford Otosan Yönetim Kurulu Başkanı Ali Y. Koç, "Bu yatırımla, Kocaeli Fabrikalarımız Türkiye'nin - bataryası dahil - ilk ve tek elektrikli araç entegre üretim tesisi haline gelecek. 10 yıl sürecek bu yatırımı ileriye dönük stratejik bir hamle olarak görüyoruz." dedi.

Ford Avrupa Başkanı Stuart Rowley ise; « Ford olarak, Koç Topluluğu ile ortak girişimimiz Ford Otosan ile bugüne kadar Türkiye'de başardıklarımızdan gurur duyuyoruz. Bundan sonrasında da bu başarılara yenisini eklemeye hazırız" diye konuştu.

Mercedes'den lüks elektrikli araç

Mercedes-EQ, tamamen elektrikli ilk lüks sedan modeli EQS ile lüks araç segmentini yeniden tanımlıyor. EQS aynı zamanda lüks ve üst sınıf elektrikli araçlara yönelik modüler mimariye dayanan ilk model olmasıyla da dikkat çekiyor. Üstün teknoloji, tasarım, işlevsellik ve bağlanabilirlik özelliklerini birleştiren EQS, hem sürücü hem de yolculara odaklanıyor. İlk aşamada 245 kW gücündeki EQS 450+ ve 385 kW gücündeki EQS 580 4MATIC modelleri tanıtılan EQS'in, Türkiye'de ise EQS 580 4MATIC modeliyle 2021 yılının son çeyreğinde satışa sunulması planlanıyor. Mercedes-Benz, Ambition 2039 girişiminin bir parçası olarak önümüzdeki 20 yıl içinde karbon nötr yeni bir araç filosu sunmayı hedefliyor. Şirket, 2030 yılında, sattığı otomobillerin yarısından fazlasının elektrikli ve şarj edilebilir sistemler dahil elektrikli güç-aktarma sistemlerine sahip olmasını planlıyor.

Otonom sürüşe hazır altyapı

Devrim niteliğindeki Digital light far teknolojisi (Advanced Plus donanım seviyesinden itibaren standart), kılavuz işaretlerinin veya uyarı sembollerinin yola yansıtılmasını sağlıyor. Şerit Değiştirme Yardımcısı başlangıcını görüntüleyen, bir tehlike algıladığında bir uyarı/yönlendirme talimatı sağlayan Şerit Takip Yardımcısı veya Kör Nokta Yardımcısı olarak iki yeni yardımcı fonksiyon daha sunuluyor. Digital light, ışığı 1,3 milyon mikro aynayla kıran ve yönlendiren her farda üç adet güçlü LED ışık modülünden oluşuyor. Buna bağlı olarak araç başına 2,6 milyon pikselden fazla çözünürlük elde ediliyor.

Opsiyonel olarak sunulan Drive Pilot ile EQS, trafik yoğunluğunun yüksek yollarda veya dur-kalk trafikte 60 km/s'ye kadar hızlarda şartlı otomatikleştirilmiş sürüş yapabiliyor. Sürücü üzerindeki yükü hafifleten sistem, böylece sürücüye zaman kazandırıyor.

Kadınların tercihi Lexus LC 500

Premium otomobil üreticisi Lexus, Kadınlar Dünyası Yılın Otomobili Ödülleri'nde (WWCOTY) bir prestijli unvanın daha sahibi oldu. Lexus'un ilk yumuşak tavanlı üstü açılan modeli olan Lexus LC 500 Convertible, sadece kadın otomobil gazetecilerinden oluşan jüri tarafından 2021'in "En İyi Lüks Otomobili" seçildi.

Klasik spor otomobilin tutkusunu günümüze taşıdığı ifade edilen LC 500 Convertible, yaz aylarından itibaren Türkiye'de de satışa sunulacak. Yeni LC 500 Convertible, karnelyan taşından ilham alan özel kırmızı-turuncu tonlara sahip "Blazing Carnelian" isimli rengiyle Lexus Showroomları'nda yerini alacak.

2019'da Detroit Otomobil Fuarı'nda ilk kez konsept olarak gösterilen LC Convertible, ortaya çıktığı andan bu yana ödül kazanan bir model olmayı başardı. Konseptten üretim versiyonuna neredeyse birebir aktarılan LC Convertible, 5.0 litrelik V8 motoru ve 10 ileri Direct Shift otomatik şanzımanıyla 270 km/s maksimum hıza ulaşabiliyor.

MG'den elektrikli model

Doğan Holding çatısı altında faaliyet gösteren Doğan Trend Otomotiv'in Türkiye distribütörlüğünü üstlendiği İngiliz otomobil markası MG (Morris Garages)'nin yeni elektrikli ZS EV modelinin Türkiye'de satışa sunulmasına çok az bir zaman kala, Avrupa pazarlarındaki planlarında önemli bir rol oynayacak yeni nesil yüzde 100 elektrikli premium SUV modeli Marvel R Electric de tanıtıldı. MG Marvel R Electric, yenilikçi tasarıma, yüksek performansa ve uzun bir menzile sahip çekici fiyatlı premium bir elektrikli SUV talep eden Avrupalı sürücülere yönelik geliştirilmiş bir model olmasıyla öne çıkıyor. Marvel R Electric, 400 kilometrenin (WLTP) üzerindeki menzili ile kullanıcıların gereksinimlerini rahatlıkla karşılıyor. MG Marvel R Electric'in bir diğer çarpıcı özelliği de V2L (vehicle-to-load), yani araçtan cihaza elektrik aktarım sistemi. Bu teknoloji, aracın yüksek voltajlı bataryasının, bir elektrikli scooter, dizüstü bilgisayar, hava pompası hatta bir başka EV gibi harici bir elektrikli araç veya cihazı şarj edebilmesini sağlıyor. Bu yenilikçi teknoloji, çevreci mobilite çözümlerinin gelişmesi yönünde önemli bir adım olarak kabul ediliyor.

Doğan Trend Otomotiv CEO'su Kağan Dağtekin, "Doğan Trend Otomotiv olarak karbon izini düşürmeyi önemseyen müşterilerimize sunacağımız harika bir SUV modeli olacak. Hem premium hem hayranlık uyandıran performanslı Marvel R'ı Türkiye'ye özellikle 2021 yılında ülkemize getirebilmek için sene başından beri çalışıyoruz, kısa zamanda sürecin netlik kazanmasını hedefliyoruz."

Cupra otomobiller Türkiye'de

Seat, otomobillerinin sportif ve performans özelliklerini yepyeni bir şekilde ifade ettiği Cupra markasını, Doğuş Otomotiv güvencesi ile Türkiye'de satışa sunuyor.

Seat'ın kendi bünyesinde bağımsız bir marka olarak yarattığı Cupra, sportif sürüşü teknoloji ile birleştirerek hayranlarına benzersiz bir deneyimi vadediyor.

Türkiye'de satışa sunulan ilk Cupra modeli Formentor oldu. İsmini İspanya'nın Mayorka adasındaki sarp kayalıklardan oluşan Formentor burnundan alan model, sadece Cupra markasına özel olarak geliştirilen ilk model. Cupra Formentor, markanın DNA'sını kusursuz bir şekilde yansıtıyor. Bir performans otomobilinin özellikleriyle SUV modellerinin avantajlarını bir araya getiren Cupra Formentor güçlü ve keskin hatlara sahip ön kısmı, bakır renkli Cupra ambleminin bulunduğu geniş ön ızgarasıyla dikkat çeken bir görünüşe sahip. Full LED mercekli ön farlarla modelin çarpıcı görünüşü tamamlanıyor. Yuvarlak şekilli sis farları ile faklı bir duruş sergiliyor. Hem şık, hem güçlü tasarım, dinamik LED arka sinyal lambalarıyla sürdürülüyor. Araca görsel bir genişlik kazandıran ve modern bir görünüm oluşturmakla kalmayıp, aracın dikkat çekmesine yardımcı olan uçtan uca uzanan "Infinite LED" arka farlar ile güçlü tasarım tamamlanıyor.

Cupra markası Formentor dışında ilk şarj edilebilir Cupra modeli olan Cupra Leon ve markanın ikonik modeli Cupra Ateca'nın da satışını gerçekleştirecek. Bunların dışında markanın tamamen elektrikli Cupra Born modelinin de Türkiye satışı planlanıyor.

Yeni Sandero showroomlarda

Geçtiğimiz Şubat ayında Türkiye pazarına sunulan ve büyük bir ilgi gören Yeni Dacia Sandero Stepway'in ardından, Yeni Sandero da showroomlarda görücüye çıktı. Nisan ayında sınırlı sayıdaki Yeni Sandero 160 bin TL liste fiyatı yerine 152 bin 900 TL'lik avantajlı başlangıç fiyatıyla satışa sunuluyor. Dacia'nın tamamen yenilenen B-HB modeli, bir önceki nesline göre aralarında X-Tronic şanzıman, kör nokta uyarı sistemi, kablosuz Apple Car Play ve elektrikli park freninin de bulunduğu birçok yeniliği de beraberinde getiriyor.

Tamamen yeniden tasarlanan Yeni Sandero, atletik ve iddialı bir yorumla eski nesline kıyasla çok daha modern bir görünüme kavuştu. Ön tarafta logo dışında tüm detayların değiştiği Sandero, yeni marka kimliğini tanımlayan Y şeklindeki ışık imzalı LED farlar ve krom görünümlü ön ızgara ile fark yaratıyor. İç mekânda ise direksiyon haricinde tüm öğeler değişirken, derinlik ayarlı ve elektrik takviyeli hale gelen direksiyon daha yüksek bir sürüş konforu vadediyor. Yeni Sandero'da Media Control, Media Display ve Media Nav olmak üzere her seviyedeki ihtiyaca cevap veren 3 farklı multimedya sistemi tüketicilerle buluşuyor.

Toyota yeni GR 86'yı tanıttı

Toyota, GR ürün gamının en yeni üyesi spor otomobil GR 86'nın dünya lansmanını gerçekleştirdi. Yeni GR 86, ilk kez 2012'de tanıtılan ve 200 bin adedin üzerinde satış performansı yakalayan GT86'nın eğlenceli sürüş karakteristiğini yansıtmaya devam ediyor. Önden motorlu ve arkadan itişli GR 86'nın global bir model olarak Avrupa'da da satışa sunulması planlanıyor.

Toyota GR 86'nın alüminyum tavanı ve gövde panelleri gibi bir dizi ağırlık azaltma çalışmaları sayesinde 1.270 kg olmasıyla segmentinin en hafif dört koltuklu coupe aracı olarak dikkat çekiyor.

Toyota Gazoo Racing'in motorsporları deneyiminden faydalanarak geliştirilen araçtaki ön hava kanalları ve yan paneller gibi fonksiyonel aerodinamik parçalar ile birlikte, GR 86'nın sınıfının en iyi yol tutuşa ve dengeye sahip olması hedefleniyor.

Yenilenen Land Rover Discovery Türkiye'de

Borusan Otomotiv'in Türkiye distribütörü olduğu Land Rover'ın premium SUV'u Yeni Discovery, güçlü ve verimli 2.0 litrelik benzinli motoru ile 1.370.267 TL'den başlayan fiyatlarla onlinesatis.landrover.com.tr adresinden satışa sunulmaya başlandı.

Sınıfının en iyi arazi kabiliyetini lüks ve konfor ile birleştiren Yeni Discovery, 2.0 litrelik benzinli motoruyla yollara çıktı. Yeni Discovery'nin 300 beygir güç ve 400 Nm'lik tork sunan dört silindirli Ingenium motoru, performans ve verimliğiyle ön plana çıkıyor. Gelişmiş Pivi Pro bilgi-eğlence sistemi ve daha birçok teknolojik özelliğiyle çok yönlü kullanım sağlayan Yeni Discovery, dünyadaki en yetenekli yedi koltuklu premium SUV'lardan biri olmaya devam ediyor.

Yeni Discovery, kullanıcılarına Land Rover'ın en son teknoloji Pivi Pro bilgi-eğlence sistemini sunuyor. Hızlı ve arayüzü ile tamamen yenilenen orta konsol, bir önceki versiyonuna göre yüzde 48 oranında büyüyen 11,4 inçlik tam HD dokunmatik ekranı içeriyor.

Yeni Peugeot 308 ikinci yarı piyasada

Yeni Peugeot 308 dünya lansmanı gerçekleştirildi. Araç, markanın yeni logosunu taşıyor. Yeni Peugeot 308'in optimize edilen platformu daha da geniş bir iç mekanı beraberinde getirirken, aracın modern dinamizmini ve karakterini daha da öne çıkarmış. Yeni Peugeot 308; en güncel sürüş destek sistemleri, yeni Peugeot i-Cockpit® ve sezgisel, bağlantılı ve son derece modern bir bilgi-eğlence sistemi olan i-Connect® Advanced başta olmak üzere yenilikçi teknolojilerle donatılmış.

Plug-in hibrit, benzinli ve dizel olmak üzere farklı motor seçenekleri ile pazara sunulacak olan Yeni Peugeot 308, satışa sunulduğu ülkeye bağlı olarak, markanın yüzde 100 dijital satın alma, takas, finansman ve teslimat yeri belirleme gibi avantajlar sağlayan çevrimiçi satış sitesi üzerinden satın alınabiliyor.

Jaguar'dan 60. yıla özel model

Borusan Otomotiv'in Türkiye distribütörlüğünü üstlendiği Jaguar, ikonik modeli E-TYPE'ın 60'ıncı yıl dönümünü Yeni Jaguar F-TYPE Heritage 60 Edition ile kutluyor. E-TYPE'ın benzersiz özelliklerini günümüz teknolojisiyle birleştiren Yeni Jaguar F-TYPE Heritage 60 Edition'dan yalnızca 60 adet üretilecek.

Bu özel modelde ayrıca, E-TYPE'ın ünlü dikiz aynası tasarımına gönderme yapan benzersiz alüminyum ön konsol kaplaması, performans koltukların baş dayamalarında kabartmalı E-TYPE 60. yıl logosu ve modelin sınırlı sayıda üretildiğinin bir göstergesi olan E-TYPE 60 arması bulunuyor. Caraway kenarlı halı paspaslar da bu özel modelin kabinindeki diğer farklılıklar arasında.

Jaguar E-TYPE, 2008 yılında The Daily Telegraph'ın Tüm Zamanların En Güzel 100 Otomobili listesinde birinci sırada yer alarak otomotiv tarihi açısından önemini bir kez daha gösterdi. 14 yıl üretimde kalan E-TYPE, 70.000'den fazla otomobil tutkununa ulaşarak Avrupa'nın seri üretilen ilk spor otomobili oldu.

Yetmiş yılı aşkın süredir spor otomobil üreten Jaguar'ın tasarım DNA'sını en saf haliyle somutlaştıran ve ikonik E-TYPE'tan izler taşıyan Yeni Jaguar F-TYPE, Türkiye'de 2.0 litrelik 300 beygir güç üreten turbo şarjlı dört silindirli motoruyla otomobil tutkunlarının beğenisine sunuluyor.

VW'nin yeni SUV'u Taigo geliyor

Volkswagen, çok yakında pazara sunacağı yeni sportif SUV Coupe modelinin ismini açıkladı. Gelişmiş teknolojik özellikler ile birlikte dinamik ve heyecan verici tasarıma sahip yeni SUV'nin adı Taigo oldu.

Volkswagen'in küçük segmentteki yeni SUV model ailesine dahil olacak Taigo, sportif bir crossover modeli olarak dikkat çekiyor. Dinamik ve etkileyici bir tasarıma sahip yeni model, ekonomik TSI motor seçenekleri, standart LED farları, tamamen dijital kokpiti ve çok fonksiyonlu sürüş destek sistemleri ile satışa sunulacak.

Volkswagen'in Brezilya'da başarı yakalayan Nivus modelinden yola çıkılarak tasarlanan Taigo, Avrupa pazarı için de İspanya'nın Pamplona kentinde üretilecek. 2021'in sonunda Avrupa'da, 2022 yılı başında Türkiye'de pazara sunulacak olan yeni CUV'un dünya prömiyerinin bu yaz yapılması planlanıyor.

Staria için geri sayım başladı

Hyundai Motor Company, 2021'in ilk yarısında tanıtmayı planladığı yeni MPV modeli Staria için geri sayım başladı. Staria'dan daha fazla görsel paylaşan Hyundai, yakın zamanda üreteceği bu modelle hem aileler hem de ticari işletmeler için özel çözümler sunmuş oluyor. Mobilite açısından da son derece önemli bir model olan Staria, üst düzey tasarım öğeleriyle de MPV sınıfına farklı bir bakış açısı getiriyor.

Staria'nın genel tasarım özellikleri arasında "içten dışa" bir yaklaşım bulunuyor. Hyundai'nin iç mekân kullanımına öncelik verdiği Staria'daki oturma sistemi, ihtiyaca bağlı olarak düzenlenebiliyor. Aynı zamanda, kullanılan birinci sınıf malzemeler ile segmentindeki tüm rakiplerinden bir adım öne duruyor. Hyundai Staria'nın dünya prömiyeri, 2021 yılının ilk yarısında gerçekleştirilecek ve daha sonra satışa sunulacak.

Santa Cruz'dan ilk görseller

Hyundai, merakla beklenen Santa Cruz modelinin ilk çizimlerini paylaştı. Dünya prömiyeri 15 Nisan'da online bir lansmanla gerçekleştirilen otomobilin, genellikle maceraperest kullanıcıların ilgi alanına girmesi bekleniyor. Ayrıca Santa Cruz, tamemen farklı bir araç kategorisi sunarak hem SUV hem Crossover hem de Pick-up segmentlerinde yeni bir çığır açacak.

En son teknoloji bağlantı özelliklerine ve eğlence donanımlarına sahip otomobilin şehir içi ve arazi kullanımlarında da yüksek bir manevra kabiliyeti bulunuyor. Dört kişilik oturma kapasiteli ve kapalı kabinli otomobil, macera odaklı kullanıcıların günlük ihtiyaçlarını karşılarken, aynı zamanda güçlü ve verimli motorlarıyla da off road zeminlerde üstün bir performans sergileyebiliyor.

Hyundai, özellikle Amerika pazarında önemli satış rakamlarına ulaşmayı hedefliyor. Dört tekerlekten çekiş sistemine sahip olan Santa Cruz, bu yaz Alabama, Montgomery'deki Hyundai fabrikasında üretilecek.

Lexus yeni konseptini tanıttı

Premium otomobil üreticisi Lexus, LF-Z Electrified konsept aracının dünya lansmanını gerçekleştirerek marka evriminde yeni bir dönemi başlattı. Konsept aracın lansmanıyla birlikte Lexus gelecek vizyonunu da ortaya koydu. Dünyanın en geniş premium hibrit araç ürün gamına sahip olan Lexus, aynı zamanda LFA gibi süper spor otomobiller ve F performans modelleriyle segmentinde eşsiz konumuyla öne çıkıyor.

2005'te RX 400h ile başlayan hibrit araç stratejisi, bugün global olarak 2 milyon adede yaklaşan satış başarısına ulaştı. Günümüzde Lexus, dünya çapında 90 civarında ülkeye dokuz hibrit ve bataryalı elektrikli araç satışı gerçekleştiriyor.

Lexus Türkiye Direktörü Selim Okutur, "Grubumuz 20 yıldan fazla bir süredir hibrit araçlarla otomotivde yeni bir çığır açtı ve bu sayede elektrikli motorlar konusunda segmentinde eşsiz bir deneyime sahip. Bu tecrübemizi elektrikli motorların kullanılmasıyla çok daha ileri düzeye taşıyarak iddialı bir performans ve sürüş deneyimi ortaya koyuyoruz." dedi

Lexus'un dünya lansmanını gerçekleştirdiği yeni LF-Z Electrified konsepti de bu anlayışla birlikte tasarlandı. Lexus'un 2025'te pazara sunmaya başlayacağı özellikleri temsil ediyor.

Fırat Doğan

Murat Bozfakıoğlu

Olcay Duru

Orhan Seyman

Nissan Türkiye'den üst düzey atamalar

Nissan Türkiye'de, Nisan ayı itibarıyla dört önemli üst düzey atama gerçekleşti. Nissan Türkiye CFO Yardımcısı olarak görev alan Evren Fırat Doğan Nissan Türkiye ve Kuzey Afrika ülkeleri CFO görevine, Nissan Mısır Pazarlama, Satış ve Satış Sonrası Direktörü olarak görev alan Orhan Seyman, Nissan Türkiye ve Kuzey Afrika ülkeleri Pazarlama Müdürü görevine, Nissan Türkiye Bayi Geliştirme Müdür Yardımcısı olarak görev alan Olcay Duru, Nissan Türkiye ve Kuzey Afrika ülkeleri Bayi Geliştirme ve Müşteri İlişkileri Müdürü görevine ve Nissan Türkiye Pazarlama Müdürü olarak görev alan Murat Bozfakıoğlu, Nissan AMIO Bölgesi Ürün Pazarlama Müdürü görevine atandı.

Nissan Türkiye ve Kuzey Afrika ülkeleri CFO görevine Evren Fırat Doğan, Nissan Türkiye ve Kuzey Afrika ülkeleri Pazarlama Müdürü görevine Orhan Seyman, Nissan Türkiye ve Kuzey Afrika ülkeleri Bayi Geliştirme ve Müşteri İlişkileri Müdürü görevine Olcay Duru, Nissan AMIO Bölgesi Ürün Pazarlama Müdürü görevine Murat Bozfakıoğlu, getirildi. Uzun yıllar boyunca çeşitli firmaların farklı pozisyonlarında başarıyla görev yapan Evren Fırat Doğan, Orhan Seyman, Olcay Duru ve Murat Bozfakıoğlu 1 Nisan itibarıyla yeni görevlerine başladı.

Evren Fırat Doğan yeni göreviyle Nissan Türkiye ve Nissan Türkiye'nin yönetim merkezi olduğu Kuzey Afrika ülkelerinin tüm finans faaliyetlerinden, Orhan Seyman aynı ülkelerin tüm pazarlama faaliyetlerinden ve Olcay Duru Nissan Türkiye ve Kuzey Afrika ülkelerinin bayi ve müşteri ilişkileri faaliyetlerinden sorumlu olacak. Murat Bozfakıoğlu yeni göreviyle birlikte Dubai'den yöneteceği Nissan AMIO bölgesindeki ürün ve pazarlama faaliyetlerinin sorumluluğunu üstlenecek.

Gerçekleşen atamalar ile birlikte yöneticilerin yeni görevleri;

Evren Fırat Doğan Nissan Türkiye ve Kuzey Afrika ülkeleri CFO

Orhan Seyman Nissan Türkiye ve Kuzey Afrika ülkeleri Pazarlama Müdürü

Olcay Duru Nissan Türkiye ve Kuzey Afrika ülkeleri Bayi Geliştirme ve Müşteri İlişkileri Müdürü

Murat Bozfakıoğlu Nissan AMIO Bölgesi Ürün Pazarlama Müdürü

Şahsuvaroğlu: Taksitlendirme avantaj yaratacak

Resmi Gazete'de yayımlanan Perakende Ticarette Uygulanacak İlke ve Kurallar Hakkında Yönetmeliğe göre, taşıt satışlarında değerine göre 24 ile 60 ay arasında taksit yapılabilecek.

Ticaret Bakanlığı'nın yayınladığı genelgenin 2020 sonunda yürürlüğe getirilen BDDK kararlarıyla uyumlu olması itibariyle otomobil satışlarında taksitlendirmeye ilişkin yaşanan karışıklıkları ortadan kaldıracağını belirten Şahsuvaroğlu Otomotiv Genel Müdür Yardımcısı Yunus Şahsuvaroğlu, konuyla ilgili şu açıklamalarda bulundu: "Çok sayıda marka, inisiyatif kullanarak tüketiciye taksitlendirme seçenekleri sunuyordu. Ancak bunun marka inisiyatifinden çıkarılıp bir standart haline getirilmesi gerekiyordu. Farklı fiyat aralıklarına sahip araçları kapsayan taksit avantajını düşünürsek, genelgenin tüm segmentleri hedef aldığını görüyoruz. Sektörde 120 TL'den başlayıp 750 bin TL'ye uzanan araçlar, satışlardan en büyük payı alıyor. Genelge, bu fiyatlar arasında yer alan araçların satın alma gücünü artıracak. Dolayısıyla getirilen 48 ve 36 ay taksit uygulaması önemli bir avantaj yaratacak. Düzenlemenin özellikle 120 bin TL ile 750 bin TL arasındaki araçlara yönelik olumlu etkilerini hızla alacağımıza inanıyoruz. Sektörde ultra lüks araçlar olarak tanımladığımız 750 bin TL ve üzeri araçların satın alma hareketinde bir etki yaratacağını düşünmüyoruz."

KİTAP KÖŞESİ

A. Uğurcan Kılınç
ugurcankilinc@turcomoney.com
turcomoney

Hayat İçin 12 Kural: Kaosa Panzehir

Son yılların sarsıcı entelektüellerinden klinik psikolog Jordan B. Peterson, benzersiz değişimlerin yaşandığı ve kutuplaştırma siyasetinin öne çıktığı bir çağda, bireysel sorumluluk ve bilgeliğin değeri hakkında açık ve kışkırtıcı mesajı ile tüm dünyada yankı uyandırıyor.

Hayat için 12 Kural'da Peterson, başkalarını eleştirmeden önce kendimize, dün olduğumuz kişiye bakmamız gerektiğini öğütleyerek daha anlamlı bir hayat için on iki eşsiz kural sunuyor. Kendi klinik deneyimlerinden ve yaşamından canlı örnekler sunan yazar, psikoloji ile felsefenin derinliklerine dalıp insanlığın tarihsel yürüyüşünün de rehberliğiyle hayatımızdaki kaosa karşı güçlü bir panzehir sunuyor…

Hayat için 12 Kural; kadim gerçeklerin, modern sorunlarımıza nasıl yanıt olabileceğini oldukça sarih bir şekilde ortaya koyuyor.

Hayat İçin 12 Kural özetle şöyle:

1) Omuzlarınızı arkaya itin, dimdik durun
2) Kendinize yardım etmekten sorumlu olduğunuz bir insan gibi davranın
3) Sizin için en iyisini isteyen insanlarla arkadaşlık kurun
4) Kendinizi bir başkasının bugünkü haliyle değil kendinizin dünkü haliyle kıyaslayın
5) Çocuklarınızın onlara sinir olmanıza neden olacak herhangi bir şey yapmasına göz yummayın
6) Dünyayı eleştirmeden önce kendi evinizde kusursuz bir düzen sağlayın
7) Anlamlı olanın peşine düşün (Kolay ve kestirme olanın değil)
8) Doğruyu söyleyin. Ya da en azından yalan söylemeyin
9) Dinlediğiniz kişinin sizin bilmediğiniz bir şeyi biliyor olabileceğini varsayın
10) Açık ve net konuşun
11) Kaykay yapan çocukları rahatsız etmeyin
12) Sokakta karşılaştığınız kedileri okşayın, köpekleri de okşayabilirsiniz.

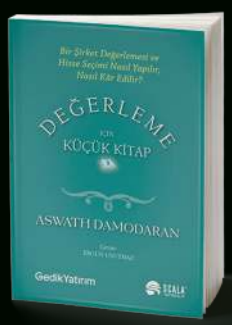

Hayat İçin 12 Kural: Kaosa Panzehir
Jordan B. Peterson
Yayınevi: Pegasus Yayınları
Çevirmen: Sevinç Seyla Tezcan
Basım Tarihi: Nisan 2021
Sayfa Sayısı: 480

Bireysel yatırımcılar için mükemmel bir yol haritası

Gedik Yatırım Yönetim Kurulu Başkanı Erhan Topaç kitapla ilgili olarak şöyle diyor:

"Aswath Damodaran, esasen bireysel yatırımcıları düşünerek hazırladığı bu rehberde, güçlü teori ve iyi uygulamaları, yeni başlayanların bile kolayca anlayıp uygulayabileceği yalın bir dille anlatıyor. Örnek vaka analizleri ve modellerle de hakikaten kıymetli bir değerleme anlayışı sunuyor."

Dartmouth Koleji Tuck İşletme Fakültesi›nden Prof. Dr. Anant K. Sundaram'ın da görüşleri şöyle:

"Damodaran'ın Değerleme için Küçük Kitabı hakkında 'küçük' hiçbir şey yoktur. Tüm işletme değerlemelerinin dayanağını oluşturan ve kendisinin yüzlerce sayfalık klasiklerinde anlatılan çeşitli fikirler bütünü, aynı özen, açıklık, keskinlik ve akıl seviyesinde buradadır."

İspanya IESE İşletme Fakültesi›nin Finans Profesörü Pablo Fernandez ise, "Değerleme için Küçük Kitap öğrencilerime ve arkadaşlarıma tavsiye edeceğim harika bir kitaptır. Bu kitap, güçlü bir teori ve iyi uygulamaların etkileyici bir sentezidir. Yeni başlayanlar için tamamıyla uygundur. Aynı zamanda finans uzmanlarının profesyonel kütüphanesine yapılan önemli bir katkıdır. Tereddütsüz sahip olun" diyor.

Değerleme İçin Küçük Kitap
Aswath Damodaran
Yayınevi: Scala Yayıncılık
Çevirmen: Ergun Unutmaz
Basım Tarihi: Mart 2021
Sayfa Sayısı: 264

Finansçı olmayan yöneticiler için uluslararası finans

Küreselleşmiş bir dünyada yaşıyoruz. Bir ülkede yaşanan sorun veya finansal kriz dünyanın başka yerlerindeki ülkeleri ve orada yaşayanları derinden etkileyebiliyor.

Küresel dünyanın büyük oyuncuları olan çokuluslu şirketlerin davranışları ve uluslararası finansal piyasalardaki gelişmeler ülkelerin ekonomik,politik ve sosyal yaşamını değiştirebiliyor ve ekonomik politikalarını yönetmede ulusal hükümetlerin bağımsız hareket edebilme yeteneklerini sınırlayabiliyor.

Döviz kurlarındaki ve faiz oranlarındaki değişmeler hükümetler ve şirketler yanı sıra herkesi yakından ilgilendiriyor. Dolar, Euro, Sterlin ve Yen gibi uluslararası rezerv paraların değeri ve faiz oranları döviz ile doğrudan herhangi bir ilişkisi olmayanların bile işini, yaşamını ve refahını derinden etkiliyor. ABD Federal Rezerv Board toplantıları sokaktaki insan için çoğu kez kendi ülkelerinin merkez bankasının toplantılarından bile önemli sonuçlar doğurabiliyor.

Küreselleşme nedeniyle çokuluslu şirketler dünyanın her tarafında tüketimi, üretim ve istihdamı etkileyerek insanların günlük yaşamının ayrılmaz bir parçası oldular.

Bu kitap bunlar ve benzeri konuları ağır teorik açıklamalar yerine basit bir dille ve çoğu gerçek yaşamdan alınan örnekler ile açıklamaya çalışmaktadır. Kitap yöneticiler, öğrenciler ve Uluslararası Finans konusunda temel bilgileri öğrenmek isteyen herkes için konuları karmaşıklıktan uzak sade bir anlatımla sunmaktadır.

Uluslararası Finans
Dora Hancock
Yayınevi: Scala Yayıncılık
Çevirmen: Ali İhsan Karacan
Basım Tarihi: Ekim 2020
Sayfa Sayısı: 336

Ekonomi Tıkırında: Bir dönemin net ve ayrıntılı fotoğrafı

Gazeteci Sedat Pişirici, yayın koordinatörü olduğu Medyascope'ta, 7 Ocak 2019'da, Timur Selçuk'un eserinden esinlenerek 'Ekonomi Tıkırında' adını verdiği haftalık ekonomi analizi programına başladı. Başlığı "Betonarme Ekonomisinin Sonu" olan ilk analiz, Türkiye'nin bir ekonomik krize yuvarlandığını tespit ediyordu.

Aradan geçen iki yıl bir ay sekiz gün sonra, 772. günde yayınlanan "Reformdan Anayasaya" başlıklı 105. analiz ise kriz içindeki Türkiye ekonomisinde bir dönemin sona erip yeni bir dönemin başladığının altını çiziyordu.

Bu kitap, 105 analizin 73'ünü içeriyor. Analizler, güncel ekonomik, toplumsal ve siyasal gelişmelerden, başta Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) olmak üzere kamu kurumlarının, yanı sıra başta TÜSİAD, TOBB, İSO olmak üzere iş dünyasının sivil toplum kuruluşlarının, yine başta DİSK ve Türk-İş olmak üzere emek dünyasının sivil toplum kuruluşlarının yayınladığı verilerden ve onların çeşitli düzeylerdeki sözcülerinin açıklamalarından ve elbette siyasi iktidarın ve muhalefetin sözcülerinin beyanatlarından yola çıkarak, kriz içindeki Türkiye ekonomisinde bir dönemin net ve ayrıntılı fotoğrafını sunuyor.

Ekonomi Tıkırında
Sedat Pişirici
Yayınevi: Efil Yayınevi
Basım Tarihi: Nisan 2021
Sayfa Sayısı: 416

Ön yargılar, kör noktalar ve akıllı yatırım

Yatırımcılar her gün hatalı veya eksik bilgilerle karşılaşır. Şanslı bir tahminde bulunurlar, güzel bir kâr yakalarlar ve özgüvenleri yerine gelir. Bir sonraki riskli tahminleri geri tepebilir. Sadece maddi değil, zihinsel ve duygusal bir zarar da görürler. Deneyimli yatırımcılar bile gafil avlanabilir: Yeni bir haber, yatırım yaptıkları sektörde kaos yaratabilir; diğer yatırımcıların sürü zihniyeti piyasayı bozabilir; bir CEO, şirketi yönetmek için gereken özelliklere sahip olmayabilir. Bu denli dalgalı bir meslekte nasıl odaklanabilirsiniz? Geçmişteki başarılarınızdan örnek alamazsanız geleceğe nasıl bakabilirsiniz?

Büyük Para Küçük Düşünür'de, deneyimli fon yöneticisi Joel Tillinghast yatırımcıların hata yapmaktan nasıl kaçınabileceklerini anlatıyor. Başarılı yatırımlar için basit ama etkili kurallar koyuyor:

- Kendinizi tanıyın, nasıl karar aldığınızı ve kendinizi nasıl kandırabileceğinizi bilin.
- Kendi uzmanlığınıza uygun kararlar verin ve anlamadığınız piyasalara yatırım yapmayın.
- Yalnızca güvenilir iş arkadaşları ve ortaklarla çalışın.
- Özünde hatalı yatırımları fark edip onlardan kaçınmayı öğrenin.
- Daima kelepir arayın ve yatırımcının ilk işinin hatalı ücretlendirilmiş hisseleri bulmak olduğunu unutmayın.

Sabır ve planlama, yaldızlı yatırımlardan daha çok para getirecektir. Tillinghast size hatalardan ders almayı öğretecek, doğru soruları sormanızı sağlayacak ve portföy yönetiminde objektif düşünmenize katkı sağlayacak.

Büyük Para Küçük Düşünür
Joel Tillinghast
Yayınevi: Pegasus Yayınları
Çevirmen: Tuncay Zararsız
Basım: Ocak 2021
Sayfa Sayısı: 392

TÜRKİYE'NİN TEK ULUSLARARASI EKONOMİ/FİNANS DERGİSİ

TURCOMONEY 10 YAŞINDA

K Medya Grubu bünyesinde 2011 yılının Şubat ayında yayın hayatına başlayan Turcomoney 10 yaşında.

Turcomoney, yayına geçtikten kısa bir süre sonra ekonomi dergiciliğinde farklılık yaratarak, Türkiye'nin tek uluslararası ekonomi/finans dergisi olmayı başardı.

Turcomoney'nin 10. yıldönümü, önümüzdeki ay yapılacak olan TÜRKİYE'YE VE DÜNYAYA DEĞER KATANLAR ÖDÜLLERİ TÖRENİ ile birlikte kutlanacak...

Turcomoney… Türkiye'nin tek uluslararası ekonomi/finans dergisi… K Medya Grubu bünyesinde 2011 yılının Şubat ayında Yayın Kurulu Başkanı Dr. Kazım Kılınç'ın öncülüğündeki deneyimli ekiple yayın hayatına başlayan Turcomoney Dergisi, 10 yaşında. Hedef, ekonomi dergiciliğinde, "dünya dergisi" olmaktı. Yüz milyonlarca dolarlık sermayeye sahip aynı kulvardaki dergilerle kıyaslandığında oldukça mütevazi bir bütçe ile yola çıkan Turcomoney, yayın hayatının ikinci yılında Türk Hava Yolları'nın Business Clas yolcularına ulaşmayı başardı. Ardından dünyanın birçok havayolu şirketine ait uçaklarda Business Class yolcularına ulaştı. Turcomoney gerek Türkiye'de gerekse Orta Asya'da, Balkan ülkelerinde ve Ortadoğu'da birçok havalimanındaki VIP ve CIP salonlarında, 5 yıldızlı otellerde düzenlenen uluslararası konferanslarda katılımcıların masalarına çıktı, çantalarına girdi. Aradan geçen sürede Turcomoney, çok büyük mesafe kat etti. Zengin içeriği, çağdaş tasarımı, uluslararası standartlardaki kağıt ve baskı kalitesi, objektif yayıncılığı ile iş dünyasında saygın bir yer edindi.

TURCOMONEY'DE 40'A YAKIN ÜLKENİN RAPORU YAYINLANDI

Turcomoney'de, bugüne kadar 40'a yakın ülke raporu yayınlandı. THY işbirliği ile Türkçe-İngilizce yayınlanan raporlarda Almanya'dan Hong Kong'a, Rusya'dan Kamerun'a, Fransa'dan İran'a, Kazakistan'dan Umman'a, İsveç'ten Tunus'a, Kazakistan'dan Birleşik Arap Emirlikleri'ne, Portekiz'den Kuveyt'e, Sırbistan'dan Azerbaycan'a, Bosna Hersek'ten Bahreyn'e, Bulgaristan'dan Türkmenistan'a, Kırgızistan'dan Fas'a, Bosna Hersek'ten Tacikistan'a birçok ülkenin ekonomisi analiz edildi. Rehber niteliğindeki bu raporlarda yatırım fırsatları ve iş imkanları ele alındı.

DEVLETİ VE İŞ DÜNYASINI YÖNETENLERİN DERGİSİ

Turcomoney, Türkçe-İngilizce yayınlanan kapsamlı ülke raporlarıyla devlet başkanlarının, başbakanların, bakanların, büyükelçilerin, üst düzey bürokratlarının, işadamlarının, uluslararası yatırımcıların masasına giden bir dergi konumuna geldi. Hava limanlarının CIP ve VIP salonlarında, beş yıldızlı otellerde, uluslararası zirvelerde önemli kurum ve kişilere dağıtılan bir dergi oldu. Turcomoney bankacılıktan turizme, otomotivden gıdaya kapsamlı sektörel analizleri, yatırım fırsatlarını ve iş imkanlarını içeren dosyaları, kapsamlı ülke raporları ve ses getiren röportajları ile devleti ve iş dünyasını yönetenlerin referans kaynağı niteliğinde.

DÜNYA LİDERLERİ TURCOMONEY'E KAPAK OLDU

Türkiye'nin tek uluslararası ekonomi/finans dergisi Turcomoney, dünya liderlerini kapağına taşıdı, birçok ülkenin başbakanı, bakanı, önde gelen işadamları, büyükelçileri ve üst düzey bürokratları ile yapılan çarpıcı röportajları yayınladı. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Almanya Başbakanı Angela Merkel, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Dubai Emiri Şeyh Muhammed El Maktum, İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani, Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbangulı Berdimuhamedov, Bosna Hersek Cumhurbaşkanı Bakir İzetbegovic, Özbekistan Devlet Başkanı Şevket Mirziyoyev, Moldava Cumhurbaşkanı Igor Dodon, Karadağ Başbakanı Dusko Markoviç, Turcomoney'e kapak olan dünya liderlerinden bazılarıydı. Aynı şekilde dünyanın en değerli şirketleri Amazon'un patronu Jeff Bezos ve Alibaba'nın patronu Jack Ma da, Turcomoney'e kapak olan iş dünyasındaki liderler oldu.

TURCOMONEY, DİJİTAL DÜNYADA MİLYONLARCA OKUYUCUYA ULAŞIYOR

Uzun bir çalışmanın ardından dünyanın önde gelen dijital yayın platformları ile işbirliği anlaşmalarını yapan Turcomoney, dünyanın en büyük dijital platformu PressReader'da 120 ülkeye ait 8 binin üzerindeki dergi ve gazete ile birlikte milyonlarca okuyucuya ulaşıyor. Turcomoney ayrıca bir başka uluslararası dijital yayın platformu Magzter'de ve Türkiye'nin en büyük dijital yayın platformu Turkcell Dergilik'te de dünyanın önde gelen dergileri ve gazeteleri ile birlikte okurlarla buluşuyor.

TURCOMONEY, BÖLGESEL EDİSYONLARLA ULUSLARARASI YAYINCILIKTA YENİ BİR PENCERE AÇTI

Turcomoney, Türkçe-İngilizce olarak yayınladığı ülke raporlarıyla Türk ekonomi dergiciliğinde önemli bir atılım gerçekleştirmişti. 2021 yılı başından itibaren bu açılımı, yeni bir atılım ile çok ileri bir noktaya taşıdık. Türkçe-İngilizce yayınlanan ve ilk etapta TURCOMONEY AVRUPA, TURCOMONEY BALKANLAR ve TURCOMONEY ORTA ASYA/KAFKASYA EDİSYONU ile uluslararası yayıncılıkta yeni bir pencere açmış oldu. Bu projelerle birlikte Turcomoney, "dünya dergisi" olma yolundaki önemli bir atılımı daha gerçekleştirdi.

REHBER NİTELİĞİNDE RAPORLAR, YOL GÖSTEREN YAZARLAR

Türkiye'nin önde gelen firmalarından, uluslararası dev şirketlere kadar bütün ekonomi aktörlerinin sesini yansıtan Turcomoney, pozitif yayıncılık anlayışı ile rakiplerinden ayrılan bir dergi. Turcomoney zengin içeriği, çağdaş tasarımı, derinlikli analizleri ve objektif yayıncılığı ile rakiplerinden ayrılıyor…

Turcomoney, her biri kendi alanında uzman olan yazarları açısından da diğer yayınlara göre farklılık yaratan bir ekonomi/finans dergisi. Yazar kadrosu bakımından kalifikasyonu en yüksek dergiler arasında yer alan Turcomoney, objektif analizleri, yol gösteren değerlendirmeleri, farklı görüşlere sahip yazarları ile dikkat çekiyor… Turcomoney, bu yönüyle de devletleri ve iş dünyasını yönetenler için "rehber"lik eden bir dergi…

TÜRKİYE'YE VE DÜNYAYA DEĞER KATANLAR ÖDÜLLERİ

Turcomoney, 2015 yılında başlattığı "TÜRKİYE'YE VE DÜNYAYA DEĞER KATANLAR ÖDÜLLERİ" ile ödül sistemini uluslararası bir noktaya taşıdı. Geleneksel hale gelen "TÜRKİYE'YE VE DÜNYAYA DEĞER KATANLAR ÖDÜLLERİ", her yıl devletleri yönetenlerin, iş dünyası ve medya dünyasının önde gelen isimlerinin katılımları ile gerçekleştiriliyor. Ödül törenlerine, dünyanın birçok ülkesinden siyaset ve işadamları, diplomatlar, bürokratlar ve medya yöneticileri katılıyor.

Turcomoney, ödül törenlerini, İstanbul'un finans merkezi olma yolundaki çalışmaları ile bütünleştirmeyi ve global ölçekte zirvelere, ödül törenlerine dönüştürmeyi hedefliyor.

TURCOMONEY ARTIK DÜNYA DERGİSİ

Turcomoney, Türkçe-İngilizce yayınlanan ülke raporları ve dünyanın birçok havalimanında, havuyolu şirketinde, uluslararası kongeranslarda okurlarla buluşan Turcomoney, Türkiye'nin tek uluslararası ekonomi/finans dergisi konumunda. Turcomoney'de bugüne kadar THY işbirliği ile Rusya'dan Kamerun'a, Almanya'dan Hong Kong'a, İsveç'ten Birleşik Arap Emirlikleri'ne, Kazakistan'dan Tunus'a, Fransa'dan İran'a, Portekiz'den Gürcistan'a, Türkmenistan'dan Bosna Hersek'e kadar 40'a yakın ülkenin raporu yayınlandı. Türkçe-İngilizce yayınlanan bu raporlarda ülkenin ekonomisi analiz edildi, yatırım fırsatları ve iş imkanları ele alındı. Birçok devlet başkanı, başbakan, bakanlar ve CEO'lar ile yapılan röportajlar kapağa taşındı. Bu yönüyle Turcomoney, devlet başkanlarının, başbakanların ve devleti yönetenlerin, iş dünyasını yönetenlerin masasına giden tek dergi.

Yayın hayatına başladığı tarihten bugüne kadar 40'a yakın ülke raporunu Türkçe-İngilizce yayınlayan Turcomoney, devlet başkanları, başbakanlar, bakanlar ve önde gelen CEO'larla yaptığı röportajları kapağına taşıdı.

Turcomoney, çok kısa bir zaman içinde dünyanın önde gelen başka dijital dergi platformlarında da yerini alacak.

Turcomoney'de son 5 yılda Almanya'dan Kong Kong'a, İsveç'ten Tunus'a, Fransa'dan İran'a, Rusya'dan Kamerun'a, Sırbistan'dan Kuveyt'e, Kazakistan'dan Tunus'a, Portekiz'den Umman'a, Belarus'tan Türkmenistan'a ve Dubai'ye, Bulgaristan'dan Fas'a, Moldova'dan Azerbaycan'a, Sırbistan'dan Bahreyn'e yaklaşık 30 ülke ile ilgili rapor yayınlandı. Türkçe-İngilizce yayınlanan bu raporlarda ülkelerin ekonomisi analiz ediliyor, yatırım fırsatları ve iş imkanları ele alınıyor. Bu raporlarda, cumhurbaşkanları, başbakanlar, bakanlar, işadamları, büyükelçiler ve üst düzey bürokratlarla yapılan röportajlar yayınlandı. Yani Turcomoney, devlet başkanlarının masasına kadar giden bir dergi oldu. Bazen de tamamen ülkelere özel sayılar yayınlandı. Örneğin tamamen Türkçe-İngilizce yayınlanan Türkmenistan Özel Sayısı için Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ile Türkmenistan Devlet Başkanı Sayın Gurbangulı Berdimuhamedov özel yazı kaleme aldı. Dergide Dünya Bankası, IMF, Birleşmiş Milletler, uluslararası bankaların CEO'ları ile yapılan röportajlar yayınlandı.

Özetle Turcomoney, devleti yönetenlerle iş dünyasını yönetenlerin dergisi olma iddiasını taşıyor. Herbiri kendi alanında uzman Türkiye'nin saygın isimlerinden oluşan yazar kadrosu ile Turcomoney, çok ayrıcalıklı bir konumda.

Turcomoney, misyonuna ve vizyonuna uygun olarak Türk firmaları, KOBİ'leri, girişimcileri için yeni pazarları, yeni imkanları sayfalarına taşıdı, ihracatçılara ve yatırımcılara rehber oldu. Türk bayrağı logosu ve Türkiye içerikli yayınlarıyla Turcomoney, Türkiye'nin tanıtımını uluslararası arenaya taşıdı.

Turcomoney Dergisi'ndeki tüm bu çalışmalar dijital yayın platformu dijimecmua.com'da sattı, abonelere ulaştı. Keza internet sitesinde de de sözkonusu yayınlar gerçekleştirildi.

HEDEF: DÜNYA DERGİSİ

Turcomoney, gerek içeriği, gerek yazar kadrosu, gerek tasarımı ve gerekse kağıt ve baskı kalitesi ile Avrupa standartlarında olan bir dergi. Halihazırda Turcomoney Dergisi'nin yüzde 30-40'ını Türkçe-İngilizce yayınlanıyor. Ancak hedef, gerek derginin gerekse internet portalının tamamen Türkçe-İngilizce hale getirilmesi. ■

TURCOMONEY JÜRİSİ SON TOPLANTISINI YAPTI, ÖDÜLE LAYIK GÖRÜLENLERİ BELİRLEDİ

TÜRKİYE'YE VE DÜNYAYA DEĞER KATANLAR BULUŞUYOR

Birbirinden değerli isimlerden oluşan TURCOMONEY JÜRİSİ, TÜRKİYE'YE VE DÜNYAYA DEĞER KATANLAR ÖDÜLLERİ'ne layık görülen kuruluşlar ile kişileri belirlemek için son toplantısını pandemi nedeniyle dijital ortamda gerçekleştirdi.

Aday gösterilen kuruluşları ve kişileri titiz bir değerlendirmeye tabi tutan Turcomoney Jürisi, ödüle layık görülen kuruluşları ve kişileri belirledi. Ödüle layık görülen kuruluşlar ve kişiler, yakında açıklanacak.

Ödül Töreni, Turcomoney'nin 10. Yıldönümü kapsamında, dijital ortamda gerçekleştirilecek.

Turcomoney Jürisi, geleneksel hale gelen TÜRKİYE'YE ve DÜNYAYA DEĞER KATANLAR ÖDÜLLERİ'ni belirlemek üzere dijital ortamda bir araya geldi. Dr. Berra Doğaner'in başkanlığında gerçekleştirilen "Jüri Toplantısı"nda, adaylar, aday gösterilen kuruluşlar ve kişiler titiz bir değerlendirme ile ele alındı.

Toplantıda ödüle aday gösterilen kuruluşlar ve kişiler ele alındı ve ödüle layık görülenler belirlendi. Ödül Töreni Turcomoney'nin 10. Kuruluş Yıldönümü kapsamında Nisan ayında pandemi koşullarına uygun olarak dijital ortamda düzenlenecek.

Geniş katılımlı ve üst düzeyde gerçekleştirilmesi planlanan TURCOMONEY TÜRKİYE'YE VE DÜNYAYA DEĞER KATANLAR ÖDÜLLERİ TÖRENİ'nde dünyanın çeşitli ülkelerinden devlet adamlarının yanısıra, diplomatlara ve uluslararası kuruluşlara da ödüller verilecek.

ÖDÜL TÖRENİ'NİN AMACI

TURCOMONEY TÜRKİYE'YE VE DÜNYAYA DEĞER KATANLAR ÖDÜLLERİ'nin amacı, Türk ekonomisine, dünyaya ve insanlığa yüksek katma değer sağlayan kuruluşları, devlet adamlarını ve kişileri ödüllendirmek suretiyle teşvik etmek.

KİMLERE ÖDÜL VERİLECEK, ÖDÜL SAHİPLERİ NASIL BELİRLENDİ?

Ödül kategorileri, ödül kriterleri ve ödüle layık görülen kurumlar ve kişilerle ilgili değerlendirmeleri yapan jüri üyeleri, son toplantısını geçen ay gerçekleştirdi. Jüri üyeleri, toplantıda titiz bir değerlendirme ile ödüle layık görülen kuruluşları ve kişileri belirledi.

TURCOMONEY ÖDÜLLERİ TÖRENİ, GELENEKSEL HALE GELDİ

İlki 2016 yılında düzenlenen TURCOMONEY TÜRKİYE'YE VE DÜNYAYA DEĞER KATANLAR ÖDÜLLERİ TÖRENİ, geleneksel hale geldi. Her yıl daha üst düzeyde ve çok daha geniş bir katılımla gerçekleştirilen Turcomoney Ödülleri Töreni, bu yıl pandemi nedeniyle dijital ortamda gerçekleştirilecek. Dünya medyasında da yankı uyandıran Turcomoney Ödülleri, Türkiye'nin uluslararası ölçekteki Oscar Ödülleri kimliğine kavuşturuluyor.
Ödül Töreni'ne bu yıl da Türkiye'den ve başka ülkelerden devlet adamlarının, işadamlarının, diplomatların yanı sıra sanat dünyasının önde gelen isimlerinin katılması bekleniyor.

TURCOMONEY: TÜRKİYE'NİN TEK ULUSALARARASI EKONOMİ/FİNANS DERGİSİ

Turcomoney, "dünya dergisi" olma yolunda çok önemli bir yol katetti. Turcomoney'de THY işbirliği ile Almanya'dan Hong Kong'a, Rusya'dan Kamerun'a, Fransa'dan İran'a, Kazakistan'dan Umman'a, İsveç'ten Tunus'a, Kazakistan'dan Dubai'ye, Portekiz'den Kuveyt'e, Sırbistan'dan Azerbaycan'a, Bosna Hersek'ten Bahreyn'e, Bulgaristan'dan Türkmenistan'a, Kırgızistan'dan Fas'a, Bosna Hersek'ten Tacikistan'a 30'a yakın ülkenin raporu yayınlandı. Türkçe-İngilizce yayınlanan dergiler, devlet başkanlarının, başbakanların, bakanların, büyükelçilerin, üst düzey bürokratlarının, işadamlarının, uluslararası yatırımcıların masasına giden bir dergi konumuna geldi. Devletlerin, toplu satın alımı yaparak hava limanlarının CIP ve VIP salonlarında, beş yıldızlı otellerde, uluslararası zirvelerde, önemli kurum ve kişilere dağıtılan bir dergi oldu.

Turcomoney bugün yatırım fırsatlarını ve iş imkanlarını detaylı olarak ele alan ülke raporları, bankacılıktan turizme, inşaattan turizme, otomotivden gıdaya kapsamlı sektörel analizleri ve ses getiren röportajları ile devleti iş dünyasını yönetenlerin referans kaynağı niteliğinde. Türkiye'nin önde gelen firmalarından, uluslararası dev şirketlere kadar bütün ekonomi aktörlerinin sesini yansıtan Turcomoney, pozitif yayıncılık anlayışı ile rakiplerinden ayrılan bir dergi. Özetle, Türkiye'nin "uluslararası ekonomi/finans dergisi" olma iddiasını taşıyan bir dergi.

TURCOMONEY 10. YAŞINI KUTLAYACAK

K Medya Grubu bünyesinde 2011 yılının Şubat ayında "dünya dergisi" olma hedefiyle yayın hayatına başlayan ekonomi/ finans dergisi Turcomoney, 10 yılı geride bıraktı. Aradan geçen sürede Turcomoney, çok büyük mesafe katetti. Zengin içeriği, çağdaş tasarımı, uluslararası standartlardaki kağıt ve baskı kalitesi, objektif yayıncılığı ile iş dünyasında saygın bir yer edindi. Turcomoney, 10. Yaşını, yakında düzenlenecek olan "TÜRKİYE'YE VE DÜNYAYA DEĞER KATANLAR ÖDÜLLERİ TÖRENİ"nde kutlayacak.

DÜNYA LİDERLERİ TURCOMONEY'E KAPAK OLDU

Türkiye'nin tek uluslararası ekonomi/finans dergisi Turcomoney, dünya liderlerini kapağına taşıdı, birçok ülkenin başbakanı, bakanı, önde gelen işadamları, büyükelçileri ve üst düzey bürokratları ile yapılan çarpıcı röportajları yayınladı. Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Almanya Başbakanı Angela Merkel, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Dubai Emiri Şeyh Muhammed El Maktum, İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani, Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbangulı Berdimuhamedov, Bosna Hersek Cumhurbaşkanı Bakir İzetbegovic, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev, Moldava Cumhurbaşkanı Igor DodonTurcomoney'e kapak olan dünya liderlerinden bazılarıydı.

TURCOMONEY DÜNYA DERGİSİ

Dijital platformdaki konumunu güçlendiren Turcomoney, 2020 yılında yeni atılımlarla yayın ağını daha da güçlendirdi. Türkçe-İngilizce yayınlanan ülke raporlarıyla Türkiye'nin tek uluslararası/ekonomi finans dergisi konumunda olan Turcomoney, dünyanın en büyük dijital dergi/gazete platformu PressReader'da 120'nin üzerindeki ülkeye ait 8 bin civarındaki dergileri ve gazeteleri ile birlikte 60 dilde okunabilen platformda milyonlarca okuyucuya ulaşıyor…

Turcomoney, ayrıca Türkiye'nin en büyük dijital yayın platformu Turkcell Dergilik'te de önde gelen dergiler ve gazetelerle birlikte okurlara ulaşıyor.

Turcomoney, geçen yılın sonunda ise dünyanın önde gelen dijital yayın platformlarının başında gelen Magzter'de de yer almaya başladı. Böylece Turcomoney, dünyanın yaklaşık 50 ülkeye ait 5 bin civarındaki dergi ve gazete ile birlikte 50 dilde okunabilen platformda milyonlarca kişiye ulaşıyor…

turcomoney

TÜRKİYE'YE VE DÜNYAYA DEĞER KATANLAR ÖDÜLLERİ JÜRİSİ

TURCOMONEY JÜRİSİ SON TOPLANTISINI DİJİTAL ORTAMDA GERÇEKLEŞTİRDİ

Pandemi nedeniyle dijital ortamda bir araya gelen Turcomoney Jürisi Onursal Başkanı Ali Coşkun ve Jüri Başkanı Dr. Berra Doğaner, Dr. Kazım Kılınç, Ali Kamil Uzun, Orhan Ökmen, Prof. Dr. Mehmet Yazıcı, Prof. Dr. Melih Bulut, Dr. Fatih Anıl, Dr. Gürman Tevfik, Dr. Ramazan Başak, Şaban Çağıran, Alper Nergiz, Murat Bursa Sungur ve İlhami Koç katıldı.

JÜRİ ONURSAL BAŞKANI
Ali Coşkun
Sanayi ve Ticaret eski Bakanı, Turcomoney yazarı

JÜRİ BAŞKANI
Dr. Berra Doğaner
Piramit Menkul Kıymetler Yönetim Kurulu Üyesi, Turcomoney yazarı

Dr. Kazım Kılınç
Turcomoney Genel Yayın Yönetmeni

Orhan Ökmen
Sesmir Yönetim Kurulu Başkanı, Turcomoney yazarı

Ali Kamil Uzun
Türkiye İç Denetim Enstitüsü Kurucu Başkanı, Turcomoney yazarı

Osman Akyüz
Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) Genel Sekreteri, Turcomoney yazarı

Zuhal Mansfield
TMG Dış Ticaret Madencilik Yönetim Kurulu Başkanı, Turcomoney yazarı

Gürdoğan Yurtsever
Bankacı, Turcomoney yazarı

Prof. Dr. Mehmet Yazıcı
Bursa Teknik Üni. Öğretim Üyesi, Turcomoney yazarı

Alper Nergiz
GCM Menkul Kıymetler Genel Müdürü, Turcomoney yazarı

Dr. Fatih Anıl
Nişantaşı Üniversitesi Öğretim Üyesi, Turcomoney yazarı

Selin Yıldırım
Medikal Turizm Derneği USA Avrupa Başkanı, Turcomoney yazarı

Şaban Çağıran
Bankacı, Turcomoney yazarı

Prof. Dr. Ömer Bolat
MÜSİAD eski Başkanı, Albayrak Holding CEO'su, Turcomoney yazarı

Prof. Dr. Faruk Şen
Türkiye Avrupa Eğitim ve Bilimsel Araştırmalar Vakfı(TAVAK) Başkanı Turcomoney Yazarı

Prof. Dr. Kenan Aydın
Yıldız Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Turcomoney yazarı

Prof. Dr. Melih Bulut
Turcomoney yazarı

Dr. Ramazan Başak
Bilgi Üniversitesi Öğretim Üyesi, Turcomoney yazarı

Murat Sungur Bursa
Sürdürülebilirlik Akademisi Başkanı

Dr. Gürman Tevfik
Esenyurt Üniversitesi Öğretim Üyesi, Turcomoney yazarı

İlhami Koç
İlhami Koç EY Türkiye Kurumsal Finansman Bölümü Şirket Ortağı, Turcomoney yazarı

ADH

AVRASYA DİL HİZMETLERİ

444 1994

www.adhtranslation.com

Dünya dillerinin
buluştuğu
ortak nokta...

ISO 9001:2015 BUREAU VERITAS Certification

ISO 17100:2015 BUREAU VERITAS Certification